

ลักษณะการรักษาศาล

ฉบับใบลาน วัดร่องฟองเมืองแพร่

เผยแพร่เนื่องในงานครบรอบ ๓๕ ปี

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่

ลักษณะการรักษาศิลป

ฉบับโบราณ วัฒนธรรมเมืองแพร่

จัดทำโดย

พระมหาสิทธิชัย ชยสิทธิ ปธ.๙, ดร.

พิมพ์ครั้งที่ ๑

สิงหาคม พ.ศ.๒๕๖๓

จำนวน ๘๐๐ เล่ม

สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.๒๕๓๗

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

National Library of Thailand Cataloging in Publication Data

พระมหาสิทธิชัย ชยสิทธิ ปธ.๙, ดร.

ลักษณะการรักษาศิลป ฉบับโบราณ วัฒนธรรมเมืองแพร่ : หจก.แพร่ไทย

อุตสาหกรรมพิมพ์, ๒๕๖๓

๑๐๖ หน้า.

ISBN 978-616-572-057-1

พิมพ์ที่

ห้างหุ้นส่วนจำกัด แพร่ไทยอุตสาหกรรมพิมพ์

๑๖๔/๖ ถนนยันตรกิจโกศล ต.ในเวียง อ.เมืองแพร่ จ.แพร่ ๕๔๐๐๐

โทร. (๐๕๔) ๕๑๑๑๔๑, ๕๒๔๒๙๙ โทรสาร. (๐๕๔) ๕๒๑๘๒๔

คำปรารภ

การจัดพิมพ์หนังสือลักษณะรักษาศิล ซึ่งปริวรรตมาจากคัมภีร์ธัมมโฆสยานของวัดร่องพอง ปรารภเหตุเพื่อมอบเป็นธรรมบรรณาการ ในงานทำบุญถวายธรรมาสน์ทรงปราสาท เนื่องใน โอกาสทำบุญอายุวันเกิด ครบ ๓๘ ปี ของข้าพเจ้า และในปี ๒๕๖๓ นี้ได้สร้างธรรมาสน์ ขึ้นหลังหนึ่ง ชื่อธรรมาสน์มหาสิริธรรมสรค์ จะนำไปถวายวัดนาแหลมเหนือ ซึ่งหลังเก่าถูก อัคคีภัยเมื่อหลายปีมาแล้ว ทางท่านพระครูประยุตวรการ เจ้าอาวาสวัดนาแหลมเหนือได้ ขอให้สร้างเมื่อปี ๒๕๖๐ โดยทางวัดจะถวายค่าวัสดุอุปกรณ์ในการสร้างให้แต่เมื่อข้าพเจ้า รับอาสาจะสร้างธรรมาสน์ดังกล่าว ก็มีข้อจำกัดตรงที่หาเวลาที่เป็นวันหยุดยาวติดต่อกันไม่ได้ ไม่มีช่วงไหนเลยที่จะพร้อมและตัดสินใจเริ่มลงมือตามที่รับอาสา

จนมาถึงช่วงเดือนตุลาคมปี ๒๕๖๒ ถึงเดือนมกราคม ๒๕๖๓ ทางโรงเรียนบวรวิชาลัย วัดร่องพอง มีโครงการศึกษาศิลปะช่างพุทธศิลป์โดยมุ่งไปที่การสร้างพระพุทธรูป ธรรมาสน์ ไม้ปั้นซักธัมมโฆสยาน ที่มีลักษณะงานช่างพุทธศิลป์ที่หลากหลายฝีมือ เพื่อเป็นต้นแบบงาน ช่างพุทธศิลป์ตั้งแต่พระพุทธรูปไม้ พระประธานองค์แรกของวัดที่หลงเหลืออยู่ แต่ไม่ทราบ ว่าสร้างขึ้นในปีไหน ธรรมาสน์ทรงปราสาทใช้สำหรับเทศน์มหาชาติเวสสันดรชาดก และ เห็นว่าวัดร่องพองมีเอกสารสำคัญที่สุดที่จะสามารถบอกเหตุการณ์เรื่องราวต่างๆได้ดี คือ คัมภีร์ โฆสยานของวัดที่มีการเก็บรักษาไว้และเคยมีการสำรวจเมื่อปี ๒๕๓๐ แต่เอกสารการ สำรวจสูญหายไป เพราะมีการโยกย้ายตู้เก็บคัมภีร์เนื่องจากการก่อสร้างเสนาสนะต่างๆ ใน ช่วงนั้น

เมื่อปี ๒๕๓๘ ขณะที่ข้าพเจ้าเป็นสามเณรได้เห็นและได้ยินเรื่องคัมภีร์โฆสยานของ วัดร่องพองจากพ่อหนานน้อย กาทองทุ่ง พ่อหนานเต็ม กาทองทุ่ง ซึ่งถ้าท่านทั้งสองยังมี ชีวิตอยู่ถึงปัจจุบัน ก็คงมีอายุ ๙๕ - ๑๐๐ ปี ซึ่งท่านมักมาเปิดอ่านอยู่เสมอ ข้าพเจ้าก็อยู่ฟัง ท่านเล่าเหตุการณ์ต่างๆ และอาศัยฝึกเทศน์ทำนองเมืองแพร่ทุกระบำทำนองที่ท่านสอน รวมไปถึงทำนองเรียกขวัญลูกแก้ว (ทำขวัญนาค) ด้วย แต่ขณะนั้นยังอ่านธัมมโฆสยานไม่คล่อง เพราะเห็นว่าคัมภีร์ที่จารึกอักษรในโฆสยานมีความพิเศษกว่าที่เรียนตามตำรา เนื่องจากตัว ผู้จารคัมภีร์มักทิ้งหรือแทนอักขระตัวต่างๆ ไว้ตามความเข้าใจหรือเพราะเหตุผลอื่นใด

ไม่สามารถกล่าวได้ และเมื่อท่านทั้งสองละสังขารไป ตั้งแต่นั้นมาข้าพเจ้าก็ไม่ได้ค้นคว้า คัมภีร์ไบเบิลของวัดร่องพองอีกนับเป็นเวลาเกือบ ๒๐ ปี

จนถึงปี ๒๕๕๘ ได้มาเป็นอาจารย์สอนที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ ได้ทำหน้าที่ดูแลหอพุทธศิลป์และเป็นคณะกรรมการโครงการปริวรรต พระไตรปิฎกภาษาล้านนาเป็นภาษาไทย จึงได้ค้นคว้าคัมภีร์ไบเบิลของวัดร่องพองอีกครั้ง นับตั้งแต่ปี ๒๕๕๙ เป็นต้นมาและยังได้จัดการเรียนการสอนภาษาบาลี ภาษาล้านนาใน วัดร่องพอง ซึ่งหลวงปู่พระครูบวรธรรมกิติ พระอุปัชฌาย์ เจ้าอาวาสวัดร่องพอง เป็นผู้สนับสนุนมาด้วยดี และปรารถถึงแนวทางจัดตั้งให้เป็นโรงเรียนที่มีการเรียนการสอนครบ ตามระบบให้พระภิกษุ-สามเณรในวัดร่องพองได้เรียนอยู่กับที่ ไม่ต้องเดินทางไกลไปในวัย อีกประการหนึ่งท่านคงเห็นว่าข้าพเจ้าสำเร็จการศึกษาเปรียญธรรมเก้าประโยค และกำลัง เรียนต่อปริญญาเอกที่ มจร.เชียงใหม่ จะมีแนวทางสานต่อแนวคิดของท่านด้านการศึกษา ที่ท่านพูดเสมอมาว่าอยากให้พระให้สามเณรท่องบ่นศึกษาธรรม และวิชาการทางโลกมี ทักษะด้านอาชีพที่จะสามารถเอาตัวเองรอดได้ แม้จะอยู่ที่ดงละลิกขากก็ตาม จะไม่เป็น ภาระของสังคมมีโอกาสพัฒนาดนอยู่ในสังคมอย่างสง่างาม จึงเสนอว่าถ้ามีผู้สนับสนุนฝ่ายบ้าน ฝ่ายวัด และฝ่ายราชการก็จะดำเนินการได้ การจัดตั้งโรงเรียนภายในวัดต่อคณะกรรมการ วัดร่องพอง ซึ่งมีกำนันผู้ใหญ่บ้าน นายกองค้การบริหารส่วนตำบล สมาชิก ส.อบต. ร่องพอง ประธานกลุ่มสตรีแม่บ้าน เพื่อพิจารณามีมติเห็นชอบและดำเนินการร่วมกันในรูปแบบของการ มีส่วนร่วมของตำบลร่องพองโดยชื่อว่า โรงเรียนบวรวิชาลัย (บ.บ้าน ว.วัด ร.ราชการ วิชา ความรู้ในการพัฒนาดนด้านดี อาลัย ที่เกิด) ได้ดำเนินการต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน

ในส่วนของการตรวจสอบคัมภีร์ของวัดร่องพอง พบข้อมูลเกี่ยวกับผู้จารัฒม์ ชื่อผู้สร้างัฒม์ สถานที่อยู่ เหตุการณ์ทางสังคม และคัมภีร์ที่น่าสนใจอีกหลายเรื่องจึงทำการ ปริวรรตถอดเนื้อความออกมาเผยแพร่ดังที่ปรากฏรูปเล่มอยู่นี้ ซึ่งได้รับความอนุเคราะห์ จากนายกำพล ฟูคำ สถาบันอนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิลานวัดสูงเม่น ครูพิเศษภาษาล้านนาของ โรงเรียนบวรวิชาลัย ผู้ดำเนินการทำบัญชีสำรวจอนุรักษ์และปริวรรตคัมภีร์ไบเบิลานเรื่อง ลักษณะรัชศาสตร์ เป็นระยะติดต่อกองพิมพ์จนสำเร็จเป็นรูปเล่ม และมอบเป็นธรรมบรรณการ ในวันถวายธรรมาสน์มหาสิริธรรมที่ ได้ลงมือสร้างเมื่อวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓ ตรงกับวันศุกร์ ขึ้น ๑ ค่ำ เดือน ๖ เหนือ จนแล้วเสร็จในเดือนกรกฎาคม ๒๕๖๓ โดยใช้ งบประมาณค่าวัสดุจำนวน ๒๐๐,๐๐๐ บาท (สองแสนบาทถ้วน) ส่วนใหญ่เป็นวิริยอุตสาหะ ที่ทำด้วยตนเอง มีผู้มีจิตศรัทธาสละแรงกายทรัพย์ทุกกระบวนของการสร้างและมาช่วย ก็จ่ายค่าตอบแทนเป็นค่าอาหารค่าเครื่องดื่มพอสมควรทั้งหมดนี้มีความตั้งใจว่าจะสร้างถวาย

ไว้เป็นศาสนสมบัติในพระพุทธศาสนา ณ วัดนาแหลมเหนือ ไม่คิดค่าตอบแทนจากทางวัด แต่ประการใดแม้ว่าจะตกลงรับปากแต่ครั้งแรกก็ตาม ขอน้อมถวายด้วยเจตนาปรารถนา บุญกุศล และเผยแพร่ผลงานช่างพุทธศิลป์โรงเรียนบวรวิชาลัยสืบต่อไป

อนึ่ง ในหนังสือมีเนื้อหาหลักการรักษาศิลป์ ลักษณะการให้ทาน และลักษณะการ เจริญภาวนา ซึ่งเป็นกิจริยาพื้นฐานให้เกิดความสุขระดับต้นจนถึงขั้นสูงสุด การรักษาศิลป์ใน หนังสือนี้ เป็นการเล่าเรื่องแบบสำนวนเมืองเหนือ การเปรียบเทียบบางคำศัพท์ บางคำ ยัง เห็นว่าอ่านแล้วเข้าใจยาก ตีความหมายไม่ออกจึงคงไว้ตามเดิม ส่วนเนื้อหาที่สามารถจะหา แหล่งอ้างอิงหรือศึกษาเพิ่มเติมได้จาก พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๕ สุตตันตปิฎก สังยุตตนิกาย สคาถวรรค คัมภีร์วิสุทธิมรรค หมวดสัสติเนเทศ มลิณฑปัญหา สีสปติฎฐานลักษณะปัญหาที่ ๙ ถามลักษณะศีล เป็นต้น ซึ่งรายละเอียดในเล่มนี้จะนำเสนอเนื้อหาส่วนหลักที่ปวิวรรตมา จากคัมภีร์ไบบลานลักษณะรักษาศิลป์เป็นสำคัญ หากมีบางศัพท์ที่ไม่สามารถตีความได้ ผู้จัดทำยังคงแบบเดิมไว้เพื่อจะพัฒนาเป็นผลงานวิชาการต่อไป

ขอนุโมทนาต่อทุกภาคส่วนที่ได้สนับสนุนในกิจกรรมต่างๆ ที่ข้าพเจ้าได้คิดได้ทำ อาจมีความไม่สมบูรณ์โดยประการใดประการหนึ่งตามวิสัยปุถุชน หากแต่จะเกิดกุศลก็ขอ ถวายเป็นมาตาปิตุปัจใจปการ ด้วยคุณานิสงส์แห่งศีลธรรมกัมมฐานและความดีงามที่ข้าพเจ้า ได้สั่งสมมา ขอให้ท่านผู้มีพระคุณทั้งปวงกล่าวคือบิดามารดา ปู่ย่า ตายาย อุปัชฌาย์ อาจารย์ และญาติโยมมิตรสหายในการประกอบบุญนี้ทุกท่านมีส่วนแห่งบุญกิริยาจงทุกประการ

พระมหาสิทธิชัย ชยสิทธิ ป.ธ. ๙, ดร.

๑๔ สิงหาคม ๒๕๖๓

สารบัญ

สารบัญ

คำปรารภ

สารบัญ

ปฐมบท ประวัติวัดร่องพอง	๑
- วัดร่องพอง อ.เมือง จ.แพร่	๑
ทุติยบท ปรีวรรตและชำระ คัมภีร์ลักษณะการรักษาศีล	๖
- การปรีวรรตและการชำระคัมภีร์	๑๒
- การปรีวรรต และการชำระ คัมภีร์ลักษณะการรักษาศีล	๑๒
- ฉบับปรีวรรตอักษรล้านนา เป็น อักษรไทย	๒๗
- ฉบับชำระภาษาล้านนาปรีวรรต เป็นภาษาอ่านเมืองแพร่	๒๗
- อรรถาธิบายลักษณะการรักษาศีล	๔๒
บรรณานุกรม	๕๕

ปฐมบท

ประวัติวัดร่องฟอง

ประวัติวัดร่องฟอง

วัดร่องฟอง ตั้งอยู่เลขที่ ๑๘๑ บ้านร่องฟอง หมู่ที่ ๔ ตำบลร่องฟอง อำเภอเมืองแพร์ จังหวัดแพร์ สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา เมื่อวันที่ ๒๗ กันยายน พ.ศ. ๒๔๘๑ ที่ดินตั้งวัดมีเนื้อที่ ๕ ไร่ ๑๐ ตารางวา

เขตติดต่อ

ทิศตะวันออก	ติดถนนสาธารณะ
ทิศเหนือ	ติดคลองน้ำร่องฟอง
ทิศตะวันตก	ติดถนนสาธารณะ
ทิศใต้	ติดถนนสาธารณะ และโรงเรียนบ้านร่องฟอง

ประวัติความเป็นมา

วัดร่องพอง สันนิษฐานว่าสร้างขึ้นเมื่อประมาณปีพุทธศักราช ๒๓๙๐ โดยมีประวัติพอสังเขป คือก่อนปีพุทธศักราช ๒๓๙๐ มีการตั้งถิ่นฐานของหมู่บ้านครั้งแรกอยู่ทางทิศตะวันตก ของหมู่บ้านปัจจุบัน คือบริเวณถนนใหญ่สายยันตรกิจโกศลแพร์-น่าน สีแครงร่องพอง ในปัจจุบัน มีประชากรประมาณ ๓๐ ครัวเรือนมาตั้งรกรากจนถึงปี พุทธศักราช ๒๔๐๑ ได้เกิดอุทกภัยครั้งใหญ่ขึ้น จึงย้ายหมู่บ้านขึ้นไปทางทิศตะวันออกประมาณ ๙๐๐ เมตร ปลูกบ้านสร้างเรือนจนมีหลักฐานมั่นคงขณะเดียวกันก็มีราษฎรจากถิ่นอื่น ๆ เข้ามาอาศัยสมทบมากขึ้น เมื่อมีคนจำนวนมากจึงร่วมแรงร่วมใจกันสร้างวัดตามคตินิยมของชาวพุทธทั้งหลาย ไม่ว่าจะโยกย้ายไปสร้างบ้านแปงเมืองอยู่ถิ่นฐานใดศูนย์รวมใจที่สำคัญที่สุดคือ “วัด” จึงเกิดขึ้นที่นั่น วัดร่องพองจึงเกิดขึ้นเมื่อปี พุทธศักราช ๒๔๐๖ ซึ่งจากหลักฐานที่ค้นพบในคัมภีร์โบราณของวัดร่องพองที่กล่าวถึงชื่อวัดที่มีสร้อยนามต่างกันไปเช่น วัดศรีบุ้งร่องพองน้ำนองไหลก็ว่า วัดร่องพองคงสงัดต้นก็ว่า วัดร่องพองแก้วกว้างท่าทางถนนหลวงก็ว่า และชื่อสร้อยนามอีกหลายแบบ ตามหลักฐานการสร้างคัมภีร์ระบूपิแบบจุลศักราช ๑๒๐๘ ด้วยเหตุนี้ประวัติศาสตร์การสร้างวัดร่องพองและมีการศึกษาธัมมจารธัมมมีอายุล่วงมาไม่น้อยกว่า ๑๗๓ ปี จึงทำให้วัดแห่งนี้มีประวัติที่น่าศึกษาค้นคว้าโดยเฉพาะคัมภีร์ธัมมโบราณเพราะสามารถบอกกาลเวลาได้ ส่วนศิลปะโบราณวัตถุสำคัญเช่น พระประธานในอุโบสถศิลปะพื้นบ้านปูนปั้นลงรักปิดทองผ่านการบูรณะมาแล้วไม่น้อยกว่า ๓ สมัย พระพุทธรูปไม้พระประธานองค์แรกตั้งแต่สร้างวัดร่องพองแต่ไม่ระบุนามผู้สร้าง ธรรมาสันทรงปราสาทตุ๊กกระด้าง สัตตภัณฑ์ เครื่องบูชาประเภทลุ่มดอก ชันแก้ว ชันศิล ต้นดอกยังมีให้ศึกษาอยู่เป็นต้นแบบงานพุทธศิลป์ของ โรงเรียนบวรวิซาลัยวัดร่องพองในปัจจุบัน สถานที่ศึกษาของตำบลร่องพองในอดีตใช้วัดเป็นที่ถ่ายทอดศิลปะวิทยาการต่างๆ อาศัยพระสงฆ์ทำหน้าที่เป็นครูสอน พระสงฆ์ที่มีบทบาทด้านการศึกษาคือพระอธิการแก้ว อินทวิโส เจ้าอาวาสรูปที่ ๓ เป็นครูใหญ่สอนหนังสือในวัดร่องพองระดับประถมศึกษา ต่อมาขยายการศึกษาเข้าระบบตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้สร้างอาคารเรียนของโรงเรียนบ้านร่องพอง ซึ่งปัจจุบันได้บูรณะมีสภาพยังใช้การได้อยู่ และสร้างศาลาเป็นอนุสรณ์แก่ท่านชื่อศาลาเรือนแก้ว ปัจจุบันเป็นอาคารสหกรณ์ของโรงเรียนบ้านร่องพอง

มูลเหตุที่ได้ชื่อร่องพอง จากคำบอกเล่าสืบต่อกันมาว่า ตั้งแต่แรกตั้งถิ่นฐานซึ่งมีภูมิประเทศเป็นทุ่งนาติดแนวป่าแพะเมืองผีมีน้ำไหลผ่านจากภูเขาด้านทิศตะวันออกของหมู่บ้านคือน้ำแม่แคม แยกสายมาเป็นน้ำร่องฮ่าง และบริเวณร่องน้ำลึกช่วงหนึ่งก่อนถึงหมู่บ้านด้านทิศตะวันออกมีลักษณะเป็นฟองยิ่งฤดูน้ำหลากยิ่งมีฟองมากเหมือนมีใครเอาฟองซึกฟอกไปใส่ไว้อย่างนั้น ชาวบ้านระแวกตำบลบ้านถิ่น ตำบลเหมืองหม้อ ตำบลน้ำขำ

และตำบลทุ่งโฮ้งมักเรียกบริเวณนี้ว่าร่องพ่อง เป็นที่มาของชื่อบ้านและชื่อวัดเรียกตามลักษณะภูมิประเทศแห่งน้ำร่องพ่อง ว่าหมู่บ้านร่องพ่อง วัดร่องพ่อง โรงเรียนบ้านร่องพ่อง เป็นต้น ซึ่งตั้งอยู่ในเขตการบริหารของตำบลทุ่งโฮ้งในสมัยนั้น ภายหลังมีประชากรมากจึงขยายส่วนการบริหารออกมาเป็นตำบลร่องพ่องซึ่งมี ๕ หมู่บ้านประชากร ๑,๐๐๐ ครัวเรือน นับถือศาสนาพุทธ

อาชีพของชาวร่องพ่อง มีอาชีพเสริมนอกการทำไร่ทำนาคือขายตีเหล็กหญิงเย็บผ้า มาตั้งแต่เดิม ซึ่งอาชีพตีเหล็กและเย็บผ้านั้นเป็นอาชีพของชาวไทพวนบ้านทุ่งโฮ้งที่แต่เดิมเป็นเขตตำบลเดียวกันอาจเป็นอาชีพที่ฝึกฝนถ่ายทอดรวมกันมาทั้งอาชีพตีเหล็กและอาชีพตัดผ้าเย็บผ้า บรรพบุรุษชาวร่องพ่องแต่ดั้งเดิมนั้นมีเชื้อสายของไทยใหญ่ที่นิยมทำไร่นาและปลูกสัตว์มาจากบ้านนาแหลม บ้านทุ่งกวาวและชนพื้นเมืองเดิมบ้านเหมืองหม้อที่มาจากไร่นาในบริเวณหมู่บ้านร่องพ่อง บางส่วนสืบเชื้อสายไทพวนบ้านทุ่งโฮ้ง และไทลื้อบ้านถิ่น เป็นต้น เป็นหมู่บ้านที่มีการสืบทอดอาชีพขายตีเหล็ก หญิงเย็บผ้ารุ่นสู่รุ่นจนถึงปัจจุบัน เป็นหมู่บ้านอุตสาหกรรมในครัวเรือนที่นิยมทำงานอยู่กับบ้าน มีรายได้และฐานะมั่นคงตามกาลสืบมาโดยลำดับ

ลำดับเจ้าอาวาส

๑. ตู๋หลวงสุรินทร์ พุทธศักราช ๒๓๙๐ – ๒๔๒๖
๒. ตู๋หลวงนวล พุทธศักราช ๒๔๒๖ – ๒๔๔๐
๓. พระอธิการแก้ว อินทวิไล (กันทวงศ์ ค่ายวง) พุทธศักราช ๒๔๔๐ – ๒๕๐๕
๔. เจ้าอธิการแห สุจิตโต มะโนโฮ้ง พุทธศักราช ๒๕๐๗ – ๒๕๑๓
๕. พระครูบวรธรรมกิติ์ (นิคม ฐิตปุณฺโญ ลือโฮ้ง) พุทธศักราช ๒๕๑๓ – ปัจจุบัน

ลำดับพระมหาเปรียญวัดร่องพ่อง

๑. พระมหาพรหมา อาจารย์สิริ เสนาธรรม สอบได้ ป.ธ.๔ พ.ศ. ๒๔๙๓
ลาสิกขาธิ์บราชการตำรวจ
นามบิดา พ่อถา เสนาธรรม นามมารดา แม่คำ กาทองทุ่ง
นามพระอุปัชฌาย์ พระมหาโพธิวงศาจารย์ (สุจิตตสาโร) วัดพระบาทมิ่งเมืองวรวิหาร
ตำบลในเวียง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่
นามพระกรรมวาจาจารย์ พระครูนิทัศน์สันติคุณ วัดหัวข่วง ตำบลในเวียง
อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

นามพระอนุสาวนาจารย์ พระครูสุวรรณศรีวิริยกิจ วัดสุวรรณคณิเวศ ตำบลทุ่งกวาว
อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

นามเจ้าอาวาสพระอธิการแก้ว อินทวิโส

๒. พระมหาวรพจน์ จิรวุฒโน กาทองทุ่ง สอบได้ ป.ธ.๔ พ.ศ. ๒๕๓๘
ลาสิกขารับราชการตำรวจ

นามบิดา พ่อเชี้ยว กาทองทุ่ง นามมารดา แม่เม็ด ไช้จิก

นามพระอุปัชฌาย์ พระครูบวรธรรมกิติ วัดร่องพอง ตำบลร่องพอง

อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

นามพระกรรมวาจาจารย์ พระครูวิทิศพัฒน์วิมล วัดกาซ่อง ตำบลเหมืองหม้อ
อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

นามพระอนุสาวนาจารย์ พระครูมุณีนทร์ประชามานิต วัดทุ่งโห่งใต้ ตำบลทุ่งโห่ง
อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

นามเจ้าอาวาส พระครูบวรธรรมกิติ

๓. พระมหาสิทธิชัย ขยสิทธิ ปัญญาไวย์ สอบได้ ป.ธ.๙ พ.ศ. ๒๕๕๔

นามบิดา นายอรุณ ปัญญาไวย์ นามมารดา นางรัญจวน กันหาประกอบ

นามพระอุปัชฌาย์ พระครูบวรธรรมกิติ วัดร่องพอง ตำบลร่องพอง

อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

นามพระกรรมวาจาจารย์ พระครูมุณีนทร์ประชามานิต วัดทุ่งโห่งใต้ ตำบลทุ่งโห่ง
อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

นามพระอนุสาวนาจารย์ พระมหาอภิชาติ กิตติวรณฺญ ป.ธ.๗ วัดร่องพอง

ตำบลร่องพอง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

นามเจ้าอาวาส พระครูบวรธรรมกิติ

๔. สามเณรศักดิ์เกษม มาอุ่น สอบได้ ป.ธ.๓ พ.ศ. ๒๕๕๓ ลาสิกขา

นามบิดา นายสมบัติ มาอุ่น นามมารดา นางปัทมพันธ์ มะโนไธ้

นามพระอุปัชฌาย์ พระครูวิจิตรสารสุนทร วัดหัวข่วง ตำบลในเวียง

อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

นามเจ้าอาวาส พระครูบวรธรรมกิติ

๕. สามเณรภิสิริทธิ์ เนื่องกันยา สอบได้ ป.ธ.๓ พ.ศ. ๒๕๕๓ ลาสิกขา

นามบิดา นายอานนท์ เนื่องกันยา นามมารดา นางวลัยพร ลือไธ้

นามพระอุปัชฌาย์ พระครูวิจิตรสารสุนทร วัดหัวข่วง ตำบลในเวียง

อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

- นามเจ้าอาวาส พระครูบวรธรรมกิติ์
๖. พระมหาทศพร วรปถิโณ พรพันธ์อุณวงศ์ สอบได้ ป.ธ.๓ พ.ศ. ๒๕๕๖ ลาลิกขานามบิดา นายสมพล พรพันธ์อุณวงศ์ นามมารดา นางอำพร ปัญญาไวย์ นามพระอุปัชฌาย์ พระครูบวรธรรมกิติ์ วัดร่องพ่อง ตำบลร่องพ่อง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่
- นามพระกรรมวาจาจารย์ พระครูมนินท์ประชามานิต วัดทุ่งโห่งใต้ ตำบลทุ่งโห่ง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่
- นามพระอนุสาวนาจารย์ พระมหาสุพจน์ ขนดีโก วัดกาซ้อง ตำบลเหมืองหม้อ อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่
- นามเจ้าอาวาส พระครูบวรธรรมกิติ์
๗. พระมหาณัฐวัฒน์ อาจารย์สิริ เหมืองอุ้น สอบได้ ป.ธ.๓ พ.ศ. ๒๕๖๑ นามบิดา นายนิรุช เหมืองอุ้น นามมารดา นางจรรุญรัตน์ สนใจ นามพระอุปัชฌาย์ พระครูบวรธรรมกิติ์ วัดร่องพ่อง ตำบลร่องพ่อง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่
- นามพระกรรมวาจาจารย์ พระวิมลกิจจาภรณ์ วัด พระบาทมิ่งเมืองวรวิหาร ตำบลในเวียง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่
- นามพระอนุสาวนาจารย์ พระมหาสิทธิชัย ชยสิทธิ ป.ธ.๙, ดร. วัดร่องพ่อง ตำบลร่องพ่อง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่
- นามเจ้าอาวาส พระครูบวรธรรมกิติ์

ทุตียบท

ปริวรรตและชำระ คัมภีร์ลักษณะการรักษาศีล

การปริวรรต และตรวจชำระคัมภีร์

การปริวรรตคัมภีร์โบราณเพื่อนำองค์ความรู้ที่ถูกรักษาไว้ด้วยอักษรธรรมล้านนามาเป็นอักษรภาษาไทยเพื่อเผยแพร่ข้อมูลให้แก่พุทธศาสนิกชนในสมัยปัจจุบันนี้เป็นสิ่งที่มีความสำคัญ เพราะจะได้ทราบองค์ความรู้ทางพระพุทธศาสนาและประวัติศาสตร์สังคมในสมัยไม่ต่ำกว่าร้อยปี และได้เห็นถึงความเข้าใจหลักการใช้ภาษาจารึกอักษรในโบราณซึ่งมีเทคนิควิธีการเฉพาะของผู้จาร การจารโบราณต้องอาศัยความอดทนและสมาธิขั้นสูงเพราะไม่สามารถลบคำผิดได้มีน้อยมากที่จะพบรอยขีดฆ่าคำที่จารผิด ทั้งนี้ก็เป็นเทคนิคของผู้จารทำให้มีผลหลายทางลานที่แสดงออกถึงศิลปะในโบราณอีกแบบหนึ่ง

คัมภีร์ธัมมโฆสยานเรื่องลักษณะรักษาศีล เป็นคัมภีร์ของวัดร่องพอง ตำบลร่องพอง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ที่มีการสำรวจและอนุรักษ์คัมภีร์ที่จัดโครงการในนามวัดร่องพอง โรงเรียนบวรวิซาลัย พระปริยัติธรรมวัดร่องพอง ร่วมกับสถาบันอนุรักษ์คัมภีร์โบราณ วัดสูงเม่น ได้ร่วมกันจัดทำโครงการด้วยวัตถุประสงค์เพื่อการอนุรักษ์และสืบต่อการศึกษา คัมภีร์ธัมมโฆสยานจึงพบคัมภีร์ที่น่าสนใจหลายเรื่องซึ่งเป็นเรื่องสั้นๆ มีเนื้อหาจบลงในผูกเดียวจึงได้คัดแยกออกมาปริวรรตตรวจชำระและจัดพิมพ์เผยแพร่ในปี

เมื่อหากคัมภีร์ธัมมโฆสยานี้จารโดยสามเณรนามว่าสิทธิสามเณร วัดร่องพองจารไว้ อาจมีข้อความบางตอนซ้ำ และจารข้อความไม่ชัดเจน อันเนื่องจากความพลั้งเผลอของผู้จารหรืออย่างไรซึ่งไม่อาจจะคาดคะเนได้ หลังจากที่ปริวรรตแล้วจึงได้ตรวจชำระเนื้อหาบางส่วนให้เข้าใจง่ายตามสมัยนิยมและได้สรุปอธิบายความในตอนท้ายอาจกล่าวได้ว่ามีการถอดข้อความภาษาไทยถึง ๓ ชั้น คือปริวรรต ตรวจชำระ และสรุปความทั้งนี้ได้อาศัยเกณฑ์ปริวรรต ของศาสตราจารย์ ดร.อุดม รุ่งเรืองศรี ในหนังสือ พจนานุกรมล้านนา – ไทย ฉบับแม่ฟ้าหลวง

และของเพ็ญพรรณ เครือไทย ดังที่จะกล่าวต่อไป
หลักเกณฑ์ในการปริวรรตเอกสารโบราณล้านนา

การปริวรรตครั้งนี้ คณะผู้วิจัยใช้เกณฑ์การปริวรรตโดยการเทียบเคียงอักษรล้านนากับ
ภาษาไทย ตามหลักการเทียบอักษรของศาสตราจารย์ ดร.อุดม รุ่งเรืองศรี ในหนังสือ
พจนานุกรมล้านนา - ไทย ฉบับแม่ฟ้าหลวง^๑

การเทียบพยัญชนะ พยัญชนะวรรค

อัฐ ๓ วรรค กะ	๓ กะ	ค คะ	ค คะ	ค คะ (ก๊ะ)	ค คะ	ฆ ฆะ	ก กะ	
อัฐ ๑ วรรค จะ	๑ จะ	ฉ ฉะ	ช ชะ (จ๊ะ)	ช ชะ	ฉ ฉะ	ญ ญะ		
อัฐ ๒ วรรค ฎะ	๒ ระฎะ	ฎ ระฎะ	ฎ ระฎะ/ระคะ	ฉ ระฉะ	ฉ ระฉะ			
อัฐ ๓ วรรค ตะ	๓ ตะ	ด ดะ	ด ดะ	ด ดะ	ด ดะ			
อัฐ ๒ วรรค ปะ	๒ ปะ	ป ปะ	ป ปะ	ป ปะ	ค พะ (ป๊ะ)	ค พะ	ท ทะ	ม มะ

พยัญชนะเศษวรรค

ฮ	ฮ	ฮ	ฮ	ล	ล	ล	ล	ล	ล	ล	ล	ล
ยะ	ฮยะ	ระ	ฤ	ละ	วะ	ค๊ะ	ชะ	ล๊ะ	ห๊ะ	พะ	อะ	สะ

^๑ วิโรจน์ อินทนนท์, มลिनทปัญหาส นวนล้านนา, สาขาวิชาภาษาบาลี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตเชียงใหม่ จัดเจ็ดยอดพระอารามหลวง, (เชียงใหม่ : ภาควิชาปรัชญาและศาสนา คณะมนุษยศาสตร์มหาวิทยาลัย
เชียงใหม่, ๒๕๕๘), หน้า ๓-๓.

สระ

๓ -๓	๓ว -๓	๓ุ ๓	๓ู ๓	๓ -	๓ -	๓ - ๓	๓ ๓
๓ะ -๓	๓า -๓	๓ิ ๓	๓ี ๓	๓ุ	๓ู	๓เ ๓	๓เ ๓
๓ -	๓ -	๓ -	๓ -	๓	๓	๓	๓
๓-๓ ๓ดรูป	๓	๓	๓	๓	๓	๓	๓
๓	๓/๓	๓/๓	๓	๓	๓-๓	๓๓-๓	๓๓-๓
๓-๓	๓	๓	๓	๓	๓-๓	๓-๓	๓-๓
๓๓	๓๓	๓	๓-๓	๓	๓	๓	๓๓
๓-๓	๓-๓	๓	๓ (๓-๓)	๓	๓	๓	๓
๓๓	๓๓	๓	๓	๓	๓	๓	๓
๓๓	๓๓	๓	๓-๓	๓	๓	๓	๓
๓	๓	๓	๓	๓	๓	๓	๓
๓	๓	๓	๓	๓	๓	๓	๓

คำที่ไม่ได้เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ

- คำที่รู้กันโดยทั่วไปในภาษาไทย เช่น คี เป็น ก็, โฟ เป็น ไป
- คำที่ต้องการรักษาสำเนียงของล้านนาไว้ เช่น คำที่ประกอบด้วย

- กร = ข ๓ระกุก, ๓ระดุก
 - ๓ร = ๓ร ๓รื๓, ๓ร๓, ๓ริ
 - ๓ร = ๓ ๓ะการ, ๓ะโย๓นะ, ๓ะห๓น, ๓าร๓, ๓า๓าร๓,
- ๓า๓ะนา, ๓า๓ะจาก, ๓าก๓, ๓ะกอบ, ๓ะหยา, ๓า๓ะ
- = ๓ยา (ใช้เมื่อหมายถึงกษ๓ตรี, เจ้าเมือง, ผู้เป็นใหญ่, ๓วหน้า๓)

หมายเหตุ : คำที่อ่านไม่ได้ จะใช้ “จุด” (...) แทน เนื่องจากการชำรุดของใบลานหรือเอกสารไม่ชัดเจน

ส่วนการตรวจชำระในการปริวรรตคัมภีร์นี้ ผู้ปริวรรตได้อาศัยเกณฑ์การปริวรรตของเพ็ญพรรณ เครือไทย^๒ ที่ได้เรียบเรียงไว้เป็นเกณฑ์ในการปริวรรต ดังนี้

๑) กรณีที่คำศัพท์ในต้นฉบับมีความหมายตรงกันกับศัพท์ภาษาไทยกลาง จะใช้รูปศัพท์ไทยกลางซึ่งเป็นที่รู้จักแพร่หลายแล้ว ดังนี้

^๒ พระมหาสิทธิชัย ชยสิทธิ, “การศึกษาเชิงวิเคราะห์คัมภีร์ศัพท์รูปเทศของพระพุทธศาสนาในล้านนา”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์ดุสิตบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๐).

๑.๑ ศัพท์ภาษาล้านนาบางคำที่มีอักษร ย เป็นพยัญชนะต้น จะปริวรรตเป็น
อักษร ญ ตามศัพท์ ที่ใช้ในภาษาไทยกลาง เช่น

แม่ยิง - แม่ยิง คนใหญ่ - คนใหญ่

๑.๒ ศัพท์ที่มีพยัญชนะ ข, ค จะปริวรรตเป็น ข, ค

๑.๓ ศัพท์ต่อไปนี้คือ ค, ไผ จะปริวรรตเป็น ก, ไป

๑.๔ คำศัพท์ภาษาบาลีในต้นฉบับบางคำ จะปริวรรตเป็นรูปที่มาจากภาษา
สันสกฤตหรือรูปที่ใช้แพร่หลาย เช่น

ธัมม์ - ธรรม	โทส - โทษ	บุพพกัมม์ - บุญกรรม
โพธิสัตว์ - โพธิสัตว์	รักษา - รักษา	วัณณะ - วรรณะ
สัทธา - ศรัทธา	สาสนา - ศาสนา	ศีล - ศील
เสฏฐี - เศรษฐี	อัคคมหะสี - อัคกรมหะสี	อุบล - อุบล
อาจารย์ - อาจารย์	พระเจ้า - พระเจ้า	วินัย - วินัย

ยกเว้น ในกรณีศัพท์นั้นเป็นคำยืมมาใช้ในภาษาล้านนาจนกลายเป็นคำสามัญแล้ว
หรือจะต้องอ่านเพื่อสัมผัสกับคำอื่น ก็จะไม่ปริวรรตเหมือนต้นฉบับ เช่น

กุมमार	ทิพยาธร	บัวรมวล	ปาเวณี
พระญาอินทา	มังคละ สัมปัตติ	อนทราย	ไปสวรรณ

๑.๕ ศัพท์บางคำจะไม่ปริวรรตตามต้นฉบับอย่างเคร่งครัด แต่จะใช้รูปศัพท์ตาม
ที่ใช้ในภาษาไทยกลางเช่น

คั้นว่า - ครั้นว่า	คาดก้อย - คลาดคล้อย	แก้ว - เคล้า
ปล่า - ป่า	ปลี - ปี	ปา - ปลา
พายลุน - ภายลุน	มล้ำ - ม้า	แปกปอม - แปกปลอม

๑.๖ พยัญชนะล้านนาที่มีระโงง หรือระวง กำกับ คือ กรฯ - กร, ครฯ - คร,
ตราฯ - ตร, บราฯ - พร, พรฯ - พร หากมีเสียงสระอะ ผสมอยู่ เมื่อปริวรรตจะประวิสรรชนีย์
ไว้ด้วย เช่น

กรฯหมฯม่อฯ	- กรหม่อม - กระหม่อม
บราฯหมฯานฯ	- พรหมาน - ประหมาน

พระเจ้า - พรเจ้า - พระเจ้า

พระยาฯ - พรยา - พระญา, พระยา

ใช้ - พญา (ในความหมายว่า กษัตริย์ เจ้าเมือง ผู้เป็นใหญ่ หัวหน้า) เช่น พญาแก้ว พญาเจือง พญาจำเมือง พญาลัวะ พญานาค และพญานก

ใช้ - พระยา (ในความหมายว่า ขุนนาง ตำแหน่งข้าราชการ) เช่น พระยาพระคลัง พระยาแสนหลวง และพระยาสามล้าน

๑.๗ ศัพท์ภาษาล้านนาที่มีอักษร “อฺยฯ” เป็นพยัญชนะต้น ให้ปริวรรตได้ ๓ รูป คือ “ย อย และ หย” ตามศัพท์ที่ใช้ในภาษาไทยกลาง ดังนี้

ย เช่น อยฯ - ยา

อย เช่น อยฯ - อย่า

หย เช่น อยฯ - หยาด

๑.๘ แม้ในต้นฉบับจะมีรูปสระ โอ เพียงรูปเดียวคือ “โ-” แต่จะปริวรรตเป็น “ไ-” และ “ใ-” ตามที่ใช้ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน เช่น

โกล - โกล โกล - โกล

โโน - เหล็กโน โโน - เหล็กโน

โสบ - สไบ โสบ - สไบ

โสบ - ผลักโสบ โสบ - ผลักโสบ

โสบ - ร่องโสบ โสบ - ร่องโสบ

ยกเว้นบางคำพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ใช้ โ- แต่ควรจะเขียนเป็น ไ- เช่น โผ เพราะมาจาก ผู้ไต่ และในภาษาตระกูลไทยออกเสียงต่างจาก โ- ชัดเจน

๑.๙ ศัพท์ที่ประสมด้วยสระอี ในการปริวรรตจะเพิ่มตัว “อ” ตามอักษรวิธีไทยกลาง เช่น หี หี - หือ หือ คี - คือ ทือ - ทือ

๑.๑๐ ศัพท์ที่เป็นตัว “ย” แทน “สระเอีย” จะปริวรรตเป็น “สระเอีย” ตามอักษรวิธีภาษาไทยกลาง เช่น

วยงชงใหม่ - เวียงเชียงใหม่

ท่งท้ง - เทียงเทียง

ยี่ซัว - ยี่เซียว

บยดบย - เบียดเบียน

ปรยบทย - เปรียบเทียบ

๑.๑๑ ศัพท์ที่ประสมด้วยสระ “โอะ” ที่มีรูปเครื่องหมาย “ ิ ” กำกับอยู่บนพยัญชนะจะปริวรรตตามอักษรวิธีภาษาไทยกลาง โดยตัดเครื่องหมายออก เช่น

ยิบลิน - ยลบน พลิน - พล สนิม - สนม

ปิดปัง - ปลดปลง มินทิน - มณฑล กิงริด - กงรณ

๑.๑๒ ศัพท์ที่ประสมด้วยสระ “อัว” ที่มีรูปเครื่องหมาย “ ิ ” กำกับอยู่บนพยัญชนะจะเปลี่ยนเครื่องหมายดังกล่าวเป็นไม้หันอากาศ ตามอักษรวิธีภาษาไทยกลาง เช่น

กลิว - กลัว ริว - รัว ถิว - ถั่ว

๒) ในกรณีศัพท์ในต้นฉบับเป็นภาษาบาลี ภาษาสันสกฤต หรือภาษาอื่นๆ หากผู้ปริวรรตทราบชัดเจนว่ามาจากศัพท์ใด จะพิจารณาหารูปศัพท์เดิม แล้วบูรณะศัพท์นั้นให้ถูกต้อง เช่น

ชียา - กริยา ชูณา, ชุณณา - กรุณา

คาบสังขาน - คราบสังขาร ช้างสะทัน - ช้างฉันทันต์, ช้างฉัททันต์

ผังกะ - ปรากฏ ผาสาด - ปราสาท

ภเนต - พระเนตร ลาชธำ - ราชธรรม

๓) ศัพท์พิเศษหรือศัพท์ที่ใช้เครื่องหมายแทนพยัญชนะในภาษาล้านนา จะปริวรรตเป็นภาษาไทยกลางตามเสียงอ่าน เช่น

ทลฯฯฯ - ทังหลาย รี - อันว่า

อุฯฯ - เอา แลฯ - และ

๔) ศัพท์ที่เป็นภาษาท้องถิ่น จะคงไว้ดังเดิม เช่น

เด็ก เทอะ ฟ่อง หื้อ หั้น เสียง

ครบยำ คำเคียด เยี้ยะหย้อ บ่หลัง ลางเทื่อ ว่าอันชะแล

๕) ศัพท์ล้านนาที่มีความหมายตรงกับศัพท์ในภาษาไทยกลาง แต่มีระดับเสียงวรรณยุกต์ต่างกัน จะปริวรรตเป็นรูปศัพท์ภาษาไทยกลาง เช่น

เข้า - ข้าว ถั่ว - เต้า หนึ่ง - ึ่ง หมั้น - มั่น

เหลิ่น - เล่น

ลักษณะการรักษาศีล

(ฉบับปริวรรตอักษรล้านนา เป็น อักษรไทย)

สระเต็จแล้วยามตาวันชายและ และจุฬาสักราชได้ ๑๒๗๙ ตัวปีเต้าใจ เดือน ๓ ออก ๖ คำ
ถ้าว่าไต้หวัน ๑ อหิ นามะ ปญติ ชื่อว่า อภิวงสามเณรปางอยู่ปฏิบัติวัตรรองฟอง วันนั้นและ
ทุเจ้าภะนายตนใดได้เล่าคัพิจารณา หาพรองเทอะ ที่ตกคักเต็มธีพอจะไปถ่มน้ำลายใส่ตัว
หนังสือชำระรายเซนและ ข้าบ่างแกว่งเหล็กจารและ

นโมตสสตุ// อมหากั สมพุทโธ อภิสมโพธิ ปตโต ปถมา ยาวนิพพาน สุตตบโมเจสิพนธาวี
สโต อสงเขยย สติสลกขนิ สาธโว พังราสปุริสทั้งหลาย จุงจักตั้งโสตาประสาด พังยังธัมมเท
สนาเอ็งนี้ตั้งเรจัก ปวติ

เทศนา ไปหนานี้เทอะ สตุถา สัพพัญญูพระพุทธรเจ้า แห่งเราคันว่า จุตติตายจากพราก
ยัง อดตถาว อันเปนพระยาเวสสันดรระนั้นคี่ได้ เมื่อเกิดในชั้นฟ้าตุลิตา เปนพระยาแก่เทว
บุตทั้งหลายมีนางฟ้าทั้งหลายได้แสนโกตต่อเปนบริวาน อยู่ในชั้นฟ้านั้นนานประหนมาว่าได้
สี่พันปีทิบ แล้วตนแก่วจิงลงมาเอาปฏิสนธิในท้องแห่งนางสรีมหามายาเทวี ในปีระกาไท ว่า
ปีร่วงเร้า เดือน ๘ เป็งเม็งวัน ๕ ฤกษ์ชื่อว่าอุตตราสนายาม เมื่ออยู่ในท้องแม่ได้สิบเดือน
แล้วค้อออกมาจากท้องแม่ ปีจอ คำไทยเราว่าปี เปิกเส็ด เดือน ๖ เป็งเม็งวันสุก ฤกษ์ชื่อว่า
บุพพญะนรคุณ ยามตะวันเที่ยงและ เจ้าก็จำเริญใหญ่ขึ้นมายุได้ ๑๖ ปี คี่ได้เปนพระยาใน
เมืองกัปปิลพัต ในปีสลุ คำไทยเราว่า ปีเก่าเป้า เดือน ๑๒ เปนเม็งวันอาทิตย์ ฤกษ์ชื่อว่า
ภระณี ได้เปนพระยาเสวยราชสมบัติได้ ๑๖ ปี เจ้าก็ได้บวชปีชาน คำไทยว่าปี รวยยี่ เดือน
๖ เป็งเม็งวัน ๕ ฤกษ์ได้ ๑๖๑ ตัวและ ชื่อว่า วิสาขา ยามเที่ยงคืน เจ้าก็ออกบวชหันและ
คันว่าเจ้าบวชแล้วได้ ๓๐ วัสสา

ก็ปฏิบัติตามประเพณี ก็ได้ตรัสพระยาสุพรรณภูเบศร์ในพินิตไทยว่าปี เต่าสัน เดือน ๖ เป็งเม้งวัน ๕ ฤกษ์ชื่อว่า เซพะ เจ้าคิไปเทศสนาธัมมในป่า อิลิปัตตเนมิกทาวัน ในเมืองพาราณสี แก่ปัญจวคิในประกา คำไทยเราว่าปีกาเร้า เดือนสิบเป็งเม้งวัน ชื่อว่า บุพพะสาน ได้ ๑๒ ตัว และในปีกาเร้ากาบเส็ดไครวายไจ้อย สิวัสสานี่พระเจ้าก้อยในป่า อิลิปัตตเนมิกทาวันและ ปีเมิงเป้านั้นพระเจ้าไปอยู่ป่าเวลุวัน ในเมืองราชคหะ เข้าวัสสาอันถ้วน ๕ และปีเปิกยี่นั้น พระเจ้าไปอยู่ป่ามหาวัน ในเมืองเวสาลี เอาวัสสาอันถ้วน ๖ ในที่นั้นหั้นและ ปีกัดหม้านั้น พระเจ้าไปอยู่ดอยมณิปปพต เข้าวัสสาอัน ๗ ที่นั้นหั้นและ ปีกัดสีนั้น พระเจ้ากระทำยมกปาติทิริย ในเมืองสาวตถิ แล้วค้เจ้าค้ขึ้นเมียงเมืองฟ้า ชื่อว่า ดาวดีสา เมียงเทศนา อภิธัมม ๗ กัมมิ แก่เทวดาทั้งหลาย มีสริมหามาयाเทวบุตรเป็นประธาน เจ้าค้เอาวัสสาอันถ้วน ๘ ในที่นั้นหั้นและ ปีรวงไส้ พระเจ้าอยู่เหนือดอย กุรปัพพะตะ เข้าวัสสาอันถ้วน ๙ ที่นั้นหั้นและ ปีเต่าสัน พระเจ้าอยู่ในนิโครสีตาอาราม ในเมืองโกสัมพี เข้าวัสสาอันถ้วนสิบในที่นั้นหั้นและ ปีก่าเม็ด พระเจ้าไปอยู่ในป่าลีโลย พระเจ้าค้เข้าวัสสาอันถ้วน ๑๑ ที่นั้นหั้นและ ปีกาบสัน พระเจ้า

อยู่ดอยเจติยะปัพพะตะ เข้าวัสสาอันถ้วน ๑๒ ที่นั้นหั้นและ ปีดับเร้า พระเจ้าอยู่ในเมือง เรวัญชา เข้าวัสสาอันถ้วน ๑๓ ที่นั้นหั้นและ ปีรวายเส็ด พระเจ้าไปอยู่ในป่า ภิสฺสาราวัน เข้าวัสสาอันถ้วน ๑๔ ที่นั้นหั้นและ ปีเมิงไค้ อยู่ในป่าเซตวันในเมืองสาวตถิ เข้าวัสสาอันถ้วน ๑๕ ที่นั้นหั้นและ ปีเปิกไจ้ พระเจ้าอยู่ในนิโครสีตาอารามในเมืองกิลวัตตูลุสังคะยาติเข้าวัสสาอันถ้วน ๑๖ ที่นั้นหั้นและ ปีกัดเป้าพระเจ้าอยู่ในเมืองอละวี เอาวัสสาอันถ้วน ๑๗ ที่นั้นหั้นและ ปีกัดยี่รวงหม้า พระเจ้าไปอยู่ในเมืองอรระวี เข้าวัสสาอันถ้วน ๑๘ ถ้วน ๑๙ ในที่นั้นหั้นและ ปีเต่าสี พระเจ้าขึ้นเมียงสูเมืองราชคหะเอาวัสสาอันถ้วนชาวที่นั้นหั้นและปีก่าไส้พระเจ้าคินเมียงสูเหนือดอย มักรูปัพพะตะ เข้าวัสสาอันถ้วนชาวเอ็ด ที่นั้นหั้นและ ปีกาบสันพระเจ้าคินเมียงสูดอยเจติยะปัพพะตะเอาวัสสาอันถ้วนชาวสอง ที่นั้นหั้นและ ปีดับเม็ด พระเจ้าคินมาสู่ป่า ภิสระกระวัน เข้าวัสสาอันถ้วน ๒๓ ๒๔ ๒๕ ที่นั้นหั้นและปีเปิกเส็ด พระเจ้าคินมาสู่เมืองสาวตถิ เข้าวัสสาอันถ้วน ๒๖ หั้นและปีกัดไค้ พระเจ้าคินมาสู่ดอยเจติยะปัพพะตะ เข้าวัสสาอันถ้วน ๒๗ ๒๘ ที่นั้นหั้นและ ปีรวงเป้าพระเจ้าคินมาสู่เมียง กับปิลวัตตุ เข้าวัสสาอันถ้วน ๒๙ ที่นั้นหั้นและ ปีเต่ายี่พระเจ้าขึ้นมาสู่ป่าภิสระกระวัน

เข้าวัสสาอันถ้วน ๓๐ ที่นั้นหั้นและ ปีก่าหม้ากบสิดบไส้รวายสง่าเมิงเม็ดพระเจ้าก้อยในที่นั้นปีเปิกสันพระเจ้าอยู่เหนือดอยเจติยะปัพพะตะเข้าวัสสาอันถ้วน ๓๑ ที่นั้นหั้นและ ปีกัดเร้า พระเจ้าอยู่ในป่าภิสระกระวันเอาวัสสาอันถ้วน ๓๒ ในที่นั้นหั้นและปีกัดเส็ดรวงไค้เจ้าไจ้ ๓ ปีนี้

พระเจ้าอยู่ในเมืองสวาทดี เข้าวัสสาถ้วน ๓๘ ๓๙ ๔๐ ที่นั่นหั้นและ ปีก่าเป่าพระเจ้าเข้าวัสสา
อันถ้วน ๔๑ ที่นั่นหั้นและ ปีกาบยี่พระเจ้าคินเมียสูนิโคธอารามในเมืองกับปิลวัตถุ เข้าวัสสา
ถ้วน ๔๒ ที่นั่นหั้นและ ปัดับหม้าพระเจ้าเอาวัสสาอันถ้วน ๔๓ ๔๔ ๔๕ ที่นั่นและ วัสสา
อันถ้วน ๔๕ นั้นพระเจ้าก็อยู่ในที่เดียวนั้น โผตคนและเทวดาทั้งหลาย และสัตตะโลกทั้ง
หลายหั้นและ พระเจ้าเมื่อเปนคนกระหัดนั้นได้ ๑๙ ปีคือออกบวดกะทำเพียรได้ ๖ ปีปลาย
อายุพระเจ้าทั้งมวลได้ ๘๐ ปีก็นิพพานไปหั้นและ จตุวิสาขงเขยยสพียจสโตโมติโนปานานี
สตุตสหัสสา เอโกพุทโธปโมชยิ เอโกพุทโธ อันว่าพระเทอเจ้าตนเดียว ปโมเจยิ ปานาน ยัง
สัตตทั้งหลายจตุวิสาขงเขยยา ได้ชาวสือสงขย วัตถิจ ปายทกล้านโกต สตุตโกติโย ปายร้อย
โกต สตุตสหัสสา ปายแสนตัว สัตตะและ พระเจ้าค้เทศนาแก่มหาอานันทะ

สนี่แล้ว ในที่นั้นพระเจ้าจัก สัณณณา ยังสีลแห่งตนและทานแห่งตน คักกล่าวควาว่า
อมหากั ปนุสมพุทโธ อภิสโมโพธิปโต โสปลมยาววนิพพานาสตุโต ปโมเจสิ พนัจจวิสโต
สงเขยยสตุลิกขานีสสิทานภวิสตีติ อานนุท ตูรา อานัน โยบุคคโล อันว่าบุคคลผู้ใดและได้
หือทานและรักสาสีลแห่งคฺพระตถาคตนี้ค้เป็นอันยิ่งนักและ อันว่าบุคคลผู้ใดได้เกิฏฐมา และ
ได้รักสาสีลอันเว้นจากอันข้าสัต(ฆ่า) ค้จักได้ไปเกิดเปนพระยาบุพพะวิเทหทิป อันกว้างได้
๗ พันโยชนะนั้น คนผู้ใดได้รักสาสีลแห่งตถาคตเสันอันเว้นจากอันลักเอาของแห่งท่านก็จัก
ได้ไปเกิดอดรชรทวิปอันกว้างได้ ๘ พันโยชนะนั้นและ คนผู้ใดเกิดมาและได้รักสาสีลแห่ง
คฺตถาคตนี้ สันเว้นจากอันเหลันชู้ต่วนผิวท่านเมียท่านตั้งอันคันตายค้ได้ไปเกิด เปนพระยา
ในอรัมมคโคยานทิพ หนวันตกอันกว้างได้ ๙ พันโยชนะและผู้ใดได้รักสาสีลอันเว้นจาก
คำลายค้จักได้เปนพระยาผาบชมพุททิป อันกว้างได้หมื่นโยชนะนั้นชะแล คนผู้ใดได้เกิดมา
รักสาสีลอันเว้นจากอันกินยาเมา นั้นคันตายค้จักได้เปนพระยาแก่เทวดาในชั้นฟ้าจาตุมหา
ราชิกามีอายุได้ร้อยปีทิป ผิวัจจกัณบเปนปีในเมืองคน ได้ ๙ ล้านปีและคนเราและคนผู้ใด
เกิดมาและได้รักสาสีลอันบกินข้าววันช้ายนั้นค้ได้ไปเกิด

ในชั้นฟ้าดาวดีสา มีอายุได้พันปีทิปผิจกัณบเปนเมืองคนเรานี้ได้ ๓ โกฎิพาย ๖ ล้านปี
และคนผู้ใดได้รักสาสีลอันเว้นจากอันขับพ็อนดตีสตีเปาตุริยะนตริทั้งหลายนั้นค้จัก ได้เมีย
เกิดในชั้นฟ้ายามมีอายุได้ ๒ พันปีทิปผิจกัณบเปนปีเมืองคนได้ ๑๒ โกฎิพาย ๙ ล้านปี
และคนผู้ใดได้รักสาสีลได้เว้นจากคันระตอกไม้ของหอมนั้นคันตายค้จักได้เมียเกิดในชั้นฟ้า
นิมานระติ นั้นมีอายุได้ ๘ พันปีทิป ผิจกัณบเปนปีเมืองคนเรานี้ ได้ ๒ ร้อย ๓ โกฎิพาย ๒
ล้านปีและคนผู้ใดและได้รักสาสีลอันบ่หุยกเอาเงินเอาค่านั้นค้จักได้เมียเกิด ในชั้นฟ้าปริमित
ตวตนั้นนมีอายุได้หมื่น ๖ พันปีทิปผิจกัณบเปนปีเมืองคนเรานี้ ได้ ๙ ร้อยโกฎิพายชาวเอ็ด

โกฏิปลาย ๖ ล้านปีและมีสันนี้เปนนอันประเสริฐยิ่งนักและจักอุปมาเปนนตั้งถาษา บุคคลผู้มี
ประยาหากเพิงรู้ตั้งพระเจ้าหากเทศนามานี้ยังมีพระยาตน๑ มีข้าของสัมปตติมากนักคือ
ว่า มีช่างได้แสนตัวและม้าก็ได้แสนตัวมีข้าคนเปนบริวารและคนและแสนตั้งอันพระยาตน
นั้นบได้หื้อทานรักสาสึลภาวนาดังอันคืบได้รักสาสึลเสวยสุก บุคคลผู้๑ ได้หื้อทานรักสาสึล
ภาวนาปชาดหาข้าของบได้คินว่าตายไปแล้ว คัจักได้เปนนพระยาจักรวัตติมากกว่าพระยา
ตนที่เข้าของและแสนนั้นและ เหน็ดตั้งอันบุคคลผู้ใด

เกิดมามีใจสัทธาเทียนยอมรักสาสึลหื้อทานภาวนาดังอันพระเจ้าค๊ะทำว่าประเล็ญยิ่ง
นักบ่อจกนักบเข้าของสัมปติแห่งบุคคลผู้หื้อทานรักสาสึลภาวนานั้นได้และอันสุกอันมีเหนือ
แผ่นดินทั้งมวล หาอันเทียบเทียมกับด้วยสุกแห่งพระยาจักบมีสักอันและสุกแห่งพระยาจัก
นั้นคูน้อยประหมานเท่ากอนหินกำมือชาย๑ และสุกแห่งเทวดาในชั้นฟ้าดูประหมานตั้งเขา
สิเนโรนั้นและ ทุกทั้งมวลอันมีเหนือแผ่นดินนี้หาอันจักเทียบเทียมบได้และ เปนนตั้งชายผู้๑
อันทานแห่งด้วยหอกดาบวันนั้นและ ๓ ร้อยแหล่มนั้นเมื่อเข้าแห่งร้อยแหล่ม เมื่อวันแห่ง
ร้อยแหล่ม เมื่อค้ำแห่งร้อยแหล่ม อายุมนผู้เจ้บนั้นพอตั้งกำมือชาย๑และ ทุกมีในนรกมากกว่า
นั้นอุปมาเปนนตั้งเขาสิเนโรนั้นและเทวดาในชั้นฟ้าจาตุมหาราชิกาและดาวติงสาเสวย
กามคุณนั้นเปนนตั้งคนทั้งหลายในชั้นฟ้ายามาเท่ากอดกันนในชั้นตุสิดา เท่าหุยมือกันนใน
นิมานรติ เท่าค้ำหั่วรอกันนในปริมิตตะเท่าเล็งดูกันและยินดีและยังมีผู้๑ โจทนาถามาว่าพระเจ้า
สร้างโพธิสมพานบารมีได้สี่องไซยปลายแสนมหากกับนั้นตั้งถา และว่าองไซยนั้นเพิงซาเพิง
รู้ด้วยอุปมาตั้งนี้ยังมีขุมอัน๑กว้างได้ ๘ พันวาลิกได้ ๘ พันวาและร้อยปีทิบเทวดาเอาพันฝัก
กาตมาใส่และเมตคันว่าเต็มเพิงปากขุมนั้นแล้วร้อยปีเก็บออกและเมตต่อเท่าเลี้ยงแล้ว
จึงเรียก

ว่าองไซยปีและตั้งถาและว่ากับนั้นชาแท้และยังมีหินกอน๑ สูงพันวาและร้อยปีทิบ
เทวดาเอาผ้าทิบอันอ่อนเปนครวไฟมากวาดและที่เมื่อใดตอยหินถองลงเปียงแผ่นดินจึงเรียก
ว่ากับบุคคลผู้ใดได้สร้างวิหารหื้อเปนนทานค้เสวยอนิสงกับ ๑ และผู้ใดได้สร้างสารูปพระเจ้า
ได้เสวยอนิสง ๒ กับ และผู้ใดได้สร้างอารามหื้อเจ้าภิกขุสังฆะได้จอนั้นได้เสวยอนิสง ๕ กับ
และผู้ใดและได้บอยข้าชายยิงไปบวดีนศาสนาพระเจ้าได้เสวยอนิสง ๖ กับและผู้ใดได้หื้อ
ลูกไปบวดีนศาสนาพระเจ้าได้เสวยอนิสง ๗ กับ และผู้ใดได้สร้างธัมมเปนนทานได้เสวยได้
เสวยอนิสง ๘ กับและผู้ใดและได้หื้อทานกัมภีหนังสือได้เสวยอนิสง ๙ กับ และผู้ใดได้ตั้ง
อยู่สธระณคม พุทธธระณคจฉฉามิ ธมมธระณคจฉฉามิ สงฆธระณคจฉฉามิ เอาแก้วทั้ง ๓ เปนนที่เพิง
ทุกวันได้เสวยอนิสง ๑๐ กับ และผู้ใดได้ตั้งอยู่สิล ๕ เทียงทุกวันได้เสวยอนิสง ๑๑ กับ

และผู้ใดที่ตั้งอยู่สี่ล ๘ เทียงเสวยอานิสง ๑๒ กับ และผู้ใดจำเรินภาวนา พุทธิสรณคจฉามี
ธมมิสรณคจฉามี สงขมิสรณคจฉามี ตั้งนี้ทุกวันบ่ขาดจักนับอานิสงอันนั้นบ่ได้และคนผู้ใดได้
กระทำบุญกุศลบุญกัมม์มีเยี่ยงนี้คั่นตายก็ได้เมียบเกิดขึ้นฟ้าสวรรค์เทวโลกเสวยสมบัติมากนักรยิ่ง
กว่าพระยาตน๑และหื้อทานข้าวของและสิ่งและแสนเพนทานนั้นและ ผู้ใดภาวนาอิติปิโส
ภควา มีอานิสงมากกว่า

เทวดาตน๑มีอิทธิอนุภาพมากนักรและมีอายุยืนได้กับ๑ คดีเทวดาตนนั้นคี่บ่อาดจักนับ
อานิสง คนผู้ใดภาวนาว่า อิติปิโสภควานี้ได้และอายุแห่งเทวดาตนนั้นคี่หากเสี่ยงไปหั้นและ
คนใดภาวนา พุทธิธเมนาโถ ธมมิธเมนาโถ สงขมิธเมนาโถ เท่านักคี่มีอานิสงนับบ่ได้และคน
ผู้ใดได้รักสาสี่ล ๑๐ เทียงทุกวันคี่บ่อาดนับบ่ได้และออกไปบวตในศาสนาพระเจ้าด้วยใจใส
สัทธิธาเท่นั้นมีอานิสงมากนักรนับบ่ได้และอาดจักปอยตนคนจากทุกในวัดตะสงสารและ อัน๑
คี่จักโคตปอยยังพ้อมแม่ญาติพี่น้องทั้งหลายหื้อพันทุกในวัดตะสงสารคี่ได้โคตท้าวพระยาเสนา
อามาตและสัตห้หลายหื้อได้พันจากทุกในวัดตะสงสารเหตุตั้งอันพระเจ้าว่ามีอานิสงอันมาก
นักรนับบ่ได้แห่งบุคคลผู้เอาตนออกไปบวตในศาสนาภูพระตถาคตนี้และบุคคลผู้ใดได้รู้จักคุณ
พ้อมแม่ตนเมื่อพ้อมแม่ตนและจักได้ยัยตีนเสียบุตรตาอาจมนั้นหื้อพ้อชื่บ่กำ๑ แมชีบ่กำ๑ ไป
แล้วมาวัดพันกันตีนมีอานิสงที่เจ็บที่คั่นด้วยมือตนป่าเรินอุปฐากทุกวันบ่ค่านสักวันตราบต่อเท่า
อายุพ้อมแม่นั้นเสียคี่บ่อาดตอบคุณพ้อมแม่ได้และเท่าตนไปบวตในศาสนาพระเจ้านี้จักตอบ
คุณพ้อมแม่ได้บุคคลยิงชายทั้งหลายฝูงใดรักสาสี่ล ๕ สี่ล ๘ สี่ล ๑๐ เพนอันประเสฎฐามยิ่งกว่า
คนผู้หาสี่ลบ่ได้แม้ว่าผู้ยิงผู้ชายมีรูปอันงามและหาสี่ลบ่ได้คี่บ่ดุงมาอุปมาเพนดังข้างसान
ตัวหางาบได้คี่บ่ดุงงามสักอันและผิวา

บ่อนเพนดังชายมีหน้าอันงามและหาตาบได้คี่ว่าตาบอดเสียนี้คี่บ่ดุงงามและ ผิวาบ่มี
เพนดังอันเพนพระยาตน๑ และนางผู้๑ และมีรูปอันงามและหาปริวานอันจักไปก่อนหน้า
ตามหลังบ่ได้และหากไปตนเดียวคี่บ่ดุงงามสักอันและ ผิวาบ่มีเพนดังอันเพนดังเรือนอันหา
เครื่องบ่ได้เท่ามีแต่ความเส้านั้นคี่บ่ดุงงามสักอันและคนผู้ยิงผู้ชายทั้งหลายแม้ว่ามีรูปอัน
ผางร้ายก็ดีและมีสี่ล ๕ สี่ล ๘ สี่ล ๑๐ ดังอันพระเจ้าคี่กะทากล่าวว่าคนยิงชายทั้งหลายฝูง
นั้นแม้ว่าเขินใจเท่าใดก็ตีมี สี่ล ๕ สี่ล ๘ สี่ล ๑๐ พระเจ้าก็กล่าว่า เพนคนมีเข้าของ
สมบัติตีมักนักรคี่ว่าอันประการ๑ อุปมาเพนดังดอกไม้ มีในจักวานทั้งมวลแท้และ
หอมตลบฟุ้งไปในทิสสะทั้งมวลตั้งอันกบ่หอมปานดังรัสสะแห่งสี่ลอันปริสสะผู้ใดรักสา
สี่ล ๕ สี่ล ๘ สี่ล ๑๐ นั้นและเหตุวักกินดอกไม้อันนั้นเท่าฟุ้งไปในเมืองคนนี่สิ่งเดียวคี่ว่าอันว่า
รัสสะกินคั่นระแห่งสี่ลอันปริสสะผู้ใดรักสาสี่ล ๕ สี่ล ๘ นี้คี่หอมทั่วไปในเมืองฟ้าทั้ง ๖ ชั้น

เหตุว่าเวทดาทั้งหลายเขียนย่อมกะทำนัมสการไหวันบและอนุโมทนาชมชื่นยินดีเชิงคุณรัก
สาสึลทุกเที่ยงเมื่อนั้นและ คนผู้ใดกะทำบาปนั้นมั่นชื่อว่าน้ามหาสมุทรสาครทั้งมวลมาล้าง
อาบอันนั้นเสียน้ำสมุทรสาครถึงเชิงอันแห่งไปบ่ออาหื้อบาปอันหมดไปได้และ เเทมีสึล ๕
สึล ๘ นั้นคนผู้ใดได้กะทำบาปนั้นและมารักสาสึลนั้นคืออาจกัล้างบาปทั้งมวลหื้อหมดได้แท้
และ สึลนี้หากเปนเครื่องประดับตนทั้งมวลซั้วนี้ซั้วหน้าและ

สึลนี้ก็หากเปนรูปร่างแก่คนทั้งหลายและสึลนี้คืหากเปนที่บังเกิดสุขสัมปัตติแก่คนทั้ง
หลายและผิว่าบุคคลผู้๓ ถามว่าเเทมีสึลนี้หากหื้อรูปร่างแก่คนทั้งหลายอันและฤา ผู้เภาว่า
แท้และ ผ้าเปนทานกัหื้อรูปร่างและ หื้อน้ำเปนทานกัหื้อรูปร่างและหื้อข้าวเปนทานคืหื้อ
รูปร่างและหื้อน้ำมันเปนทานคืหื้อรูปร่างและคนผู้มีกำลังแรงมากนัคนั้นเหตเขาได้หื้อเข้า
สงและไฟเปนทานและคนมีประยานันได้หื้อลานเปนทานและปูจาหนังสือเปนทานและหื้อ
เข็มและเหล็กงานเปนทานและมีดขุดและกักับหนังสือเสื่อสาตอาสนาเปนทานตั้งช่องแทน
นอนแ่งกัมีใส่หนังสือและหื้อบาตรและยาบาตรและตีนบาตรแต่ก่อนและคนผู้มีซังม้า
เข้าคณรถเกวียนและของประดับอันงามทุกอันเหตได้หื้อเสื่อสาตอาสนาตั้งช่องและเก็บตีน
เปนทานแต่ก่อนและ หื้อทานนี้มีประการอันว่าเปนข้าแก่ท่านอัน๑ว่าเปนสหายแก่ท่านอัน๑
ว่าเปนเจ้าแก่ท่านและคนผู้ได้หื้อทานวัตถุอันใดอันถ้อยมเรียกว่าเปนเจ้าแก่ท่านและคนร
ผู้ใดหื้อทานวัตถุเยี่ยงใดเสมอตนกินและบริโภคเรียกว่าเปนสหายแก่ท่านและคนใดหื้อทาน
ยิ่งกว่าตนบริโภคเรียกว่าเปนข้าแก่ท่าน และคนผู้ใดหื้อทานเมื่อยังหนุ่มเปนอุตตมะทาน
และอาณิสงจักบ้อาจจักนับได้และคนผู้ใดหื้อทานเมื่อท่านกลางเรียกว่าเปนมชิมมทานมี
อาณิสงพันเท่าและคนใดหื้อทานเมื่อเถ้ามีอาณิสงร้อยเท่า

คนผู้ใดหื้อทานเมื่อตายแล้วมักว่าสงไว้หื้อทานได้อาณิสงเท่า๑และร้อยคนจักเล็กคนผู้รู้
หื้อทานจักได้และคนคืยากนัคนักและพันคนจักเล็กเอาผู้ประกอบด้วยโวหารจากรจักได้และ
คนคืยากนัคนักและหมื่นคนจักเล็กเอาผู้รู้ถ้อย ธรรม์ เปนโวหารหื้อแ่งแท้จักได้และคนคืยาก
นัคนักและแสนคนจักเล็กเอาผู้รู้หื้อทานและจำสึลเปนตั้งพระโพธิสตัเจ้านันจักได้และ คนคืยาก
นัคนักและ สาธโวตุราสบุริสสะทั้งหลายจุงจักฟังทำนอันแห่งพระสือริยเมตเตยเจ้า บัตนี้เจ้ายัง
อยู่ซันฟ้าตุสิดามีนางฟ้าทั้งหลายได้แสนโกฏอายุเจ้าผู้เสวยสัมปัตติได้สึพันปีทิปและเมื่อเจ้า
จุติตายจากซันฟ้าตุสิดานั้นจักลงมาเอาปฏิสนธิในท้องนางปะชาปฏิพราหมณี พ้อชื่อว่
สหมะพราหมณีปะโรหิตต์และท้าวจตุโลกเปนอัครสาวกพายขวา เจ้าติสสะเถรตนน้องจัก
เปนสาวกพายซ้ายและพระยาตนอุปลากเสมอตั้งพระยาประเสนนั้นชื่อว่าพระยาสังขระราช
เมืองพระเจ้าเกิดนั้นชื่อว่าพุสาวัตดินคร ลวงยาวได้ ๑๒ โยชนะ ลวงกว้างได้ ๑๕ โยชนะ

ปราสาทแก้วอันเกิดมีมาแก่พระพุทธเจ้าสูงได้ ๑๒ โยชน์ยาวได้ ๑๔ โยชน์ โปธิสัตว์เจ้าอยู่
เสวยราชสมบัติได้ ๘ พันปีแล้วจักขีปราสาทแก้วออกไปบวชแห่งน้ำโนมานทีประ
หมาน ๗ วันก็จักได้ตรัสประยาสัพพัญญูเป็นพระเหนือแทนแก้วอันสูงและกว้างได้ ๘๐ สก
กตพระพุทธเจ้าสูงได้ ๘๐ สกอายุพระพุทธเจ้าได้ ๘ หมื่นปีจักนิพพาน ไม้บุญนาคน

แปนไม้สรืมหาโพธิ์สูงได้ ๑๒ โยชน์วงกว้างก็ได้ ๑๒ โยชน์ ดอกใหญ่เท่าวงเวียน
ดอกไม้อันนี้คนและเทวดาหากนำมาสูงเพียงหัวเข่าก็มีเมื่อนั้นเห็นและ ในกาลเมื่อนั้นอายุ
คนทั้งหลายได้ ๘ หมื่นปีคนสูงได้ ๑๘ สกเพื่อบุญเจ้าจักหื้อทานวัดอุณได้ค้ำช่วยด้วย
สัขาระหื้อหมดไสแล้วจึงหื้อทานด้วยบุญเจ้าอันผ่อคุณทางแห่งยาจกและตั้งหื้อฟังกาแห่ง
ยาจกอันจักมาขอทานเชิงตนนั้นเหตุตั้งอันคนเกิดมาปางนั้นและจักมีหูหนวกตาบอดค้ำหับ
ได้และคนผู้ใดมีค้ำมกค้ำปรารถนาหันหน้าพระศรีอริยะเมตเตยเจ้าตั้งอันค้ำเป็งหื้อทานและ
รักสาสิล ๕ สีล ๘ เว้นจากบาป ๕ ประการมีฆ่าสัตว์ลักขงท่านเหล้นซู้ด้วยเมียบท่านกล่าวคำ
ร้ายกินน้ำสุราเพิงภาวนาว่า อนิจจลักขณะ ทุกค้ำเขาคัยังจักได้หันหน้าเมื่อเจ้าลงมาเป็น
พระหมื่นชะแล ที่นี้จักกล่าวอันบ่ได้หันหน้าเมื่อจากแปนพระนั้นมิ ๓ จำพวกคือว่า ฆ่าพ่อ
ฆ่าแม่ ม้างพระพุทธรูป และม้างเจติ และตัดไม้สรืมหาโพธิ์หื้อเลือดดินพระเจ้าออก ม้างสังฆะ
หื้อผิดกันอัน๑ ฆ่าสัตว์ลักขงเขาเอาของเอาของท่านเหล้นซู้ด้วยเมียบท่านกะทำบาปด้วย
ประการนี้คือว่าล่ายหื้อท่านสิบหายส้อหื้อท่านผิดว่ากล่าวคำหยาบซำก้าแข็งอันหาประโยชน์
บ่ได้หันหันเข้าของท่ายพ้อยใครได้ล่ายเอากัมมั้งทั้งหลายฝูงนี้แปนครุปาปากัมมอันหนักบ่ตี
กะทำสักอันแท้และ บุคคลยิงชายทั้งหลายฝูงใดปรารถนาแปนอุปสั๊ก และอุปาสึกาพระเจ้า
หื้อมีข้าวของ ๗ จำพวกในตนคือว่าหื้อมี

ใจใสศัธาอินดีในแก้ว ๓ ประการรักสาสิลหื้อหมดไสดีนักหื้อหน่ายแต่บาปมกกว่าจัก
กะทำบาปยิบระออยแก่คนและเทวดาทั้งหลายหื้อเว้นจากบาปคือว่าฆ่าสัตว์หื้อคึดดูตั้งท่าน
จักฆ่าตนหื้อตายนั้นท่านกะทำนั้นเยี่ยสันนี้แก่กุศ์เถิงทุกยากลำบากมากนักและว่าอันลวดบ่
ฆ่าสัตว์ตัวนั้นและบุคคลผู้้น้อยอายุแก่บาปเยี่ยสันนี้คั้นตาย คัจักได้เมื่อเกิดในเมิงค้ำค้ำประ
เสฎฐกว่าเทวดาทั้งหลายได้เสวยสมบัติทิบนั้นและ แม้นว่าเกิดในเมิงคนค้ำประเสฎฐกว่า
คนทั้งหลายฝูงหาสิลหาสัห่าบ่ได้นั้นและ กริยา สัฆณณา สำแดงยังห้องอันชื่อว่า พุทธวชิระ
ค้ำสมเริ่งแล้วบริมวลกาลควรเท่านี้ก่อนและ พระตถาคตกล่าวลักขณะอันหื้อทานมีดังนี้ละ
อัน๑ ชื่อว่า อมิสสทานอัน๑ชื่อว่า รัมมิกทาน อัน๑ชื่อว่า สัธาเทยทาน อัน๑ชื่อว่า ทาน
ทาโย อัน๑ชื่อว่าทานภูโย อัน๑ชื่อว่า ทานสามิโก และผู้ใดไปหาญาติกัคิดูหุราชะตาวัน
ร้ายวันตีสัพพะการพายนอกทั้งมวลกัคิดูกขุตนได้มีโหวหารจางจาตีบใช้พอก็เรียกว่าพอบใช้

แม่ก็เรียกว่าแม่ บิไซ่ที่เรียกว่าพีไซ่บ้องเรียกว่าน้องภิกขุตนนั้นได้รู้ทราทวายแม่บักดี ภิกขุตนนั้นพระพุทเจ้ากล่าววว่า โมะชะบุรุษชายปากชายข้างคล้ายหมือหมือผีและคนโตไปถามบอกกล่าวคนทั้งหลายฝูงนั้นจึงเล็งต่อคำปากคำจาตี หมั้นมาสู่มาหา ก็ดี เล็งต่อว่าภิกขุตนนี้ดีเราถามอันใดก็ได้อัน๑ ท่านก็หมั้นมาเมตตาเราตายว่าอัน๑ เราคินใจอันใด

ท่านคี่ปละเราเสียนว่าอันและ ไปหื้อทานอันนั้นชื่อว่าอมิสสทานเสี้ยงและ บมีอานิสงและเท่าเปนดั่งคนเอาของฝากไปหากันนั้นและ เหตุเหื่อสิกขาบทเสียบปฏิบัติตามจตุปาริสุมธิสีลเสี้ยงและ ประการ๑ ภิกขุตนโตไปช่วยกันคนแปงเรือนเยี้ยการอันน้อยใหญ่มีใครหื้อพื้นว่าดีด้วยวิตกว่าจักมาอุปรากภูด้วยจตุปจยช้วนตายว่าอันคี่อันนั้นคี่ก้อนเข้าเขาดด้วยคำวาคันภูบหื้อเขาหายาบเสียบมาชะและอัน๑ เขาคี่จักติกว่าถนึชะและ ว่าอันลวดหื้อตอบไปครินหันและคนทั้งหลายคี่ว่าเราไปหื้อทานพระคี่มายังหื้อขึ้นมาบารวยสังและตีกว้างขวางแท้และ ว่าอันและลวดไปหื้อทานครินท่านเปนสนันนี้พระพุทเจ้าจักกล่าววว่าเปนณพนพิณพิกอนเขาเล็งกอนเขา นั้นและ ภิกขุตนกระทำได้วิบากมากนั๊กและ เหตุผิตสิกขาบทอันพระเจ้าตั้งไว้นั้นคนผู้หื้อทานคี่ได้บาปมากนั๊กเหตุวามันเล็งต่อพระเปนอุปกานแต่มันอัน๑ มันเล็งหันจึงตอบพระของกินอันนี้อันล่ำมันยินดีจึงไปหื้อทานฝูงนี้เปนอมิสสทานเสี้ยงและ บได้ผลส่วนบุญสังและ เปนดั่งภิกขุตน๑ และพอกผู้๑ กะทำเปนสนันนี้ข้าทั้ง ๒ ตายเปนเฉยเสียงกันกินอะจวมกันไปมาหันและ อันนี้ออกภิกขุนี้พระคี่เล็งดูหันเทอะ ปูนสังเวตขันชนนั๊กและ รัมมิกทาน คือวัตถุอันหื้อทานได้อันชอบแท้ปลัก เอาเข้าของไฟไปได้ด้วยศีลใหม่ตัดคำอันใดอัน๑ วัตถุนั้นมาแต่งแปลงนั้นเปน

กับปิยะอันเพ็งกะทำแล้วและ ชื่อเอามาหื้อทานนั้น อันนั้นชื่อว่ารัมมิกทาน เปนอันทานอันชอบผละบุญคี่เปนทุกคตะไปกินจางเสฏฐิ ได้เข้าห้าเปิกพร้าวมาโทรงเปนข้องยาคุและ หื้อเปนทานปายลุนได้เปนเสฏฐินั้นและ อันนี้ออก รัมมาปาทพิณทิตสามณेरหันและ อันว่าอรัมมิกทานนั้น คือว่าวัตถุอันได้ด้วยสินไหมคำอันบชอบปลักอำเอาเปนของพื้นมาหื้อทานอัน๑ เอาหื้อวัตถุอันได้ด้วยชอบไปซื้อสัตมาฆ่าหื้อทานคี่ชอบและเหตุชีวิตเปนดั่งน้ำใสพ้อยเอานำมาชุนมาจ้วนเสียนั้นและ บาบคี่ได้บุญคี่ได้บ่เสียไหนและ ทานอันนั้นอสุทธอรัมมิกทานและ คันมันตายนั้นบุญมาทันมันคี่จักได้มียเสวยสุขในชั้นฟ้าก่อนหันและ คันเสี้ยงบุญตายจากชั้นฟ้าคี่ได้ลงมาเกิดเปนสัตทานได้ฆ่าพอกู้เส้นขนสัตตัวมันฆ่าและ ได้เปนดั่งนางมนิกาเทวีเมื่อก่อนได้ฆ่าแม่เจียรตัว๑มันตายคี่ตกนารกคี่มาเกิดเปนสัตพื้นได้ฆ่ามันพอกู้เส้นขนเจียรตัวนั้นคี่มีและ อันนี้ออกรัมมปาทะกะระละที พระยาประเสนได้ยินเพชร้องให้ว่าทุสนโส นั้นและ เหตุดั่งอันบุคคลทั้งหลายคือท่านอย่าได้ฆ่าสัตเทอะอันใดเปนทานกับปิยะ

วัตถุ จิงดีและ สัทธาไทยทานนั้นตั้งนี้ผู้ใดปลั่งต่ออมิสทานทั้งหลายผู้ตั้งนั้นสักอันเท่าเล็งต่อ
ธัมมค้ำสอนพระพุทเจ้าว่า อตถิทินนี้

อตถิทินนี้อันหื้อทานและปูชานี้มีอันสงแท้และ ว่าอันและ หื้อทานน้อยมากตามกำลัง
สัทธาแห่งตนห้วงเอาผลผลพวยหน้าเปดตั้งปุกเข้าไวยังนาและห้วงเอาฟางเข้ามาใส่เอี้ย
ปายหน้านั้นและ อัน๑ เปดตั้งได้หื้อเขาเปนทานแก่โสมณะพราหม และยากคนขอทั้งหลาย
นั้นมันบ่เล็งต่อสิ่งเท่าเล็งว่าหื้อทานแก่โสมณะพราหมยกจกคนขอนี้มีผลอันสงมากนั้กและ
ว่าอันคอยน้อมไปหื้อทานด้วยคำว่า อิมภิกขุภินเนต ปฏิกณฺหาตุ อมหากํ ทิฆรตตํ หิตาย
สุขาย ยาวนิพพานายสํ ตตฺถํ ตั้งนี้อันจึงได้ชื่อว่าสัทธาเทยยะทานด้วยสัทธาและผู้รับค้ำหาโทษ
บ่ได้เหตุว่าบ่ได้ปฏิภาสรัยสิ่งผู้หื้อทานก็ได้ผลมากเหตุบ่มีมิสอันใดและ อันว่าหื้อ ทานโส
บ่เปนเข้าทานนั้นคือยังเปนเข้าแก่ตัดหาหากแตกหัวใจจักกินอันนี้คือเสียตายจักทานอันดีคือ
เสียตาย มันเกิดมาในเมืองคนที่ใดเกิดมีข้าวของสัมปตติอันใดก็ถอนเข้าเสีย เฟิงแมนมีอันดี
มันจักกินจักนุ่งบริโภก ค้บได้เหตุตัดหาห้ามเสียเท่าพอดินุ่นพอดิรายอันเอาและ ทานสทโย
นั้นมันกินดังถา มันค้ทานตั้งอันมันจักหื้อทานอันดีแท้ตัดหาห้ามยังห้ามเสียมันบ่แพ้ตัดหา
ได้แล้วมันเกิดมามีสมบัติ ค้เสมออันชาแท้มันค้บกินอันดีบ่नुงอันดีแท้ค้บกินบ่नुงอันใดเหตุว่า

เสียตายเท่ารักสาไว้แท้หันและ อันว่าทานสามิโกนั้นเปนเจ้าแก่ทาน คือว่ากินตามใจ
ตามเท่าอันหื้อทานนั้นมันหาหื้อขานอบแต่งแปงอันดีเหลืออันมันกินมันนุ่งนั้น อันนี้ชื่อว่า
ทานสามิติก และว่าเปนเจ้าแก่ตัดหา และ บ่หื้อตัดหาข่มแพ้ได้มันเกิดมาในภาวะอันใดมัน
มีเข้าของก้อนแก้วสัมปตติรูปโสมนสมันวันณะเนื้อตนคึดคังงามเสียเพินมียศสขบริวาร ลูก
เมียสัพพะอันใดค้ยังเสียเพินและ ก่าวลักษณะทาน ๗ จำพวกด้วยสังเขปเท่านี้ก่อนและ
เจตนาอันมี ๓ ประการอัน๑ ชื่อว่า ปุพฺพเจตนา อัน๑ชื่อว่า มุสขนเจตนา อัน๑ชื่อว่า
อปรมฺปเจตนา อลະผู้ใดหื้อทานนั้นเมื่อยังงขวยหาวัตถุอันจักทานนั้นอันตนมักใคร่หื้อ
ทานนั้นได้แล้วมาแต่งแปงตามอันตนคินงหื้อมีใจตั้งหมั้นอย่าหื้อมิโกธามาสนใจหื้อยินดีด้วย
ตนอันจักได้หื้อทานนั้นเหมือนดังสมบัติพระยาจักรและจักเกิดมีวันฎกวันลีอันนี้แท้ดีและ
อันนั้นชื่อว่าปุพฺพเจตนา และเมื่อยกหื้อทานนั้นหื้อมีใจตั้งยินดีเชิงของทานตนอยู่จ้ายๆว่า
ทานเมสคาทิส ปาณมโหมกขปตถวัร ทาน เมาปายสผจน เมา พุทธานโศจณฺ ทุมเห ออนุกมปิ
อุปาทาย ปฏิกณฺหนตุ ทิฆรตตํ หิตาย สุขาย ยาวนิพพานาย สํวตตนตุ ตั้งนี้แล้วอย่าคึดใจ
สั่งมาข้องหัวใจในหลงแท้เอี้ยหื้อทานเทอะ อันนี้ชื่อว่า มุญจนเจตนา และเมื่อหื้อทานแล้ว
นั้นอย่าได้ลืมของทาน

เสียคอยคิดใจเถิงของทานตนอยู่ไฉ่ๆยอมมือไหว้ทุกวันไปอย่าขาดด้วยคำว่ สุขุหนัน วัต
เมทานัน ติวิธึ สุขุขั ปฏริภฎฐาย นิพพนปจโย โหตุโน นิจจึ ว่าตังนี้อยไฉ่ๆเทอะ อันนีชื่อว่
อปรเจตนา และบุคคลทังหลายหื้อทานและบริสุทธด้วยเจตนา ๓ ประการ อัน๑ชื่อว่เปนม
หาอุตมะทานอันยั้งและ หื้อทานแล้วอย่าไปกินเหล้ากินยาขับฟ้อนชวยอิงอยู่ันปตีเปนตัง
ชระเนื่อตนเสียแล้วและทาจันมันและทรงแก้ววิเศษแล้วและ พาไปเกิกเปิกเสียเวจันและ
แก้วลูกวิเศษนั้นและคือ ทานสิราธัมมสวณั อันตนได้กะทำนั้นเสียและ เท่าคิดใจว่เขาฝุงกิน
เหล้านี้เขาเท่ามาชวนกูไปทางผิดเสียดยกได้พบทางดีแล้วบไปทางผิดตามเขาและว่อัน
แล้วเท่าคิดเถิงของทานตนอยู่ไฉ่ๆ นั้นว่กัจจะอันจักได้หื้อทานนี้ค้เปนอันยากนักหนา
เสีย ๔ ร้อย ๕ ร้อยจิงจักได้เปนทานอันใหญ่ต่าย ลางก่องเกิดมาแต่หนุ่มเถิงเ้าบได้หื้อ
ทานอันใหญ่สักเทื่อ คิมิตายผู้ใดและได้หื้อทานแก่นบุญแล้วและบ่ควรปะมาทหื้อหม่นหมอง
เสียและชื่ออันว่กะทำบุญนี้และ กินเหล้าขับฟ้อนยั้งชอ อยู่นี้ชื่อว่อนาทรต่อสิดล ต่อธัมม
ต่อบุญอันตนได้กะทำยากนั้นและเปนคองแห่งสุปริสะเจ้าทังหลายและกะทำน้ออย่าเอาบา
มาสุณคืออย่าหื้อ พวนพวดด้วยเหล้าและยาเมาเทอะแข่งได้แต่เปนอุตมะทานและแข่งปได้
ค้เปนหินทานและ ประใจทานและ

๒ ทานอันนี้ค้มีประใจตกแต่งคือหื้อทานมาชักชวนเหนี่ยวหน่องจิงจักกะทำอันนีชื่อว่
สังขารผลบักว้างหลายและทานอันบ่มีประใจตกแต่งคือว่ไผ่บักชวนหากเกิดด้วยสัทธา
ประญาแห่งตนสิ่งเดียวและกะทำตังอันชื่อว่ อสงขาริก จิตติดด้วยทานสัทธาตนเท่านันตัง
อัน อันนันเปนอุกฏฐ ยิงนั้กแท้และตามมิลินทปัยหานันพระยามิลินทถามมหานาคเสนา
ภนเต ข้าแห่งเจ้ากูบาปมีแควนน้อยบุญมีแควนมากกว่าอันเหตุใดมหานาคเสนากว่าว่ดูรา
มหาราโย โภจิปุคโล อันว่บุคคลใดมีใจใสสัทธาและหื้อทานรักสาสิด ๕ สิด ๘ และฟังธัมม
มี โสมนัสสติยินตีเต็มตนเกิดมีไฉ่ๆตังอัน กุสลจิตนั้นเปนมากจ่าเรินยั้งกว่าเก่า ยถา เปน
ตังถาคือตังเทื่อน้ำใหม่เข้าเต็มทุกยาม บ่ขาดเปนดอกบัวตังรูน้ำเต็มเต็มออกมาเปนนรินตระ
บ่ขาดนี้ ทลเปติ คนทังหลายมีประโยชน์ด้วยน้ำข่าไปเลียบบล่านันเกิดแถมกันมาแควน
มากแปรในน้ำใหญ่กว้างอันนันมีและ อันใดปุคละยั้งชายเมื่อจักกะทำบุญรักสาสิดภาวนา
นันและบังเกิดความจะไฉ่และพ้อยกะทำแถมเล่าต่อเท่าอายุเท่าระนีกเถิงกุสลบุญนันไป
ไฉ่ๆขาด อวาจิตเต เมื่อนี้กถึงบุญนันตังอันกุสลบุญนันค้จ่าเรินแถมมากกว่าเก่าเล่าและบุญ
อันนันก็อดแผ่ไปตามความมิกบ่เสียค้ค้ำตังเทอะนำข่าไปเลียบบน้ำค้เยี้ยมากกว่าเก่านัน
และ อันว่บุญเกิดเปนมากนั้ก

เหตุอันใด อิทกรณ เหตุตั้งนั้นก็อุปมาดังเท่าน้ำหม่นเลียบบมันไขนั้นและ ออกุสร อันว่า บุคคลผู้กระทำบาปแล้วคิดผิดมีความเดือดร้อนกินแห่งลวดบัตติตาม ปฏิภุทธิ ลวดกิลเลขแก่ บาบหลักเว้นหนีไกล ปญฺพปรีหยาติ จมพ์องร้องคาติเตือนตนว่าบ่ควร กุกะทำพอ ๒ และ ว่าอันลวดบัตติในบาปอันนั้นคือลวดเสียไปและน้อย ขทพทกนทียถา เปนดังแม่น้ำน้อยแห้ง ไปด้วยรัสมิพระอาทิตย์เมื่อตุร้อนและไขแห่งไฟและ วันและน้อยลวดบ่ไหลได้นั้นและแดด อันร้อนนั้น อุปมาดังผู้กระทำบาปแล้วและกินแห่งใจและ ละเสียบ่อาลัยในบาปและมามาก ทำกุศลบุญที่ร้อนแก่บาปอันนั้นก็ลวดหน้อยบางเสียเสียงไปบ่ลอนั้นและ อิทกรณ อันว่าเหตุตั้งนี้อุปมาดังแม่น้ำน้อยนั้นและก่าวลักขณะอันที่อทานด้วยสังเขบหย่อแคบก่อน และ ที่นี้จักกล่าวอันรักษาศีลก่อนผู้มีประยาควรรักสาจำไว้เทอะอันว่ารักษาศีลนี้มี ๓ จำพวก อัน๑ ชื่อหินสีล อัน๑ชื่อ มัชชิมสีล อัน๑ชื่อ อุตมะสีล และอันว่าหินสีลนั้นไปเอาสีลแล้วมานอนรวมห้องที่นอนกับด้วยลูกและเมียกับด้วยน้องยงนอนกับด้วยชายคี่ตี ผูงนี้ชื่อว่าหินสีล อันถ้อยย่อแม่แท้และ เหตุบ่ต่างที่นอนเจือจางกับด้วยกันเปนดังได้แก้วลูกวิเศษและมาวางไว้ เหนือกองหย้าเพื่องที่หมานอนนั้นและ ผลบ่กว้างบ่ยั้งบ่ประสิญหลายและ อัน๑บ่นอนร่วมห้องเดียวกัน

หากนอนที่ ๑ เท่าบ่พันเรือนดังอันชื่อว่า มัชชิมสีล พอประหมานเปนดังแก้วลูกวิเศษ แล้วมาวางไว้เหนือใต้ห้องนั้นและ อัน๑วันรักษาศีลนั้นหากไปนอนที่๑ ชายคาบัตติกันต่าง คนต่างรำเพิงว่า อโหวตเมสิรานิ อณฺทาทอวิทาทอสพพรานิ กมฺมาसानิ ภุชิสฺसानิวิญฺญูปสฺสาถานิ อปฺรามถานิ สมานิสฺ เตนิกา ๓ ที่แล้ว สิรานิเมปฺริสุทฺธํ ไปไฉ่ยๆตั้งนี้ชื่อว่ารักษาศีลภาวนาสีล และแล้วยอมมือไหว้ระนิกในใจว่า พุทฺโธเมนาโถ ธมฺโมเมนาโถ สงฺโฆเมนาโถ ๓ ที่ อิติปิโส ภควา อรหํสมฺมา สมฺพุทฺโธ วิชฺชาจรณสมฺปนฺโน สุคโต โลกวิทู อณฺตโร ปุริสฺสธมฺมสารญฺญู สฺตถาเทวมนุสฺสํ พุทฺโธภควาติ ๓ ที่ วิชฺชาจรณสมฺปนฺโน สุคโต โลกวิทู อณฺตโร ปุริสฺสธมฺมสารถิ สฺตถาเทวมนุสฺसानํ พุทฺโธ ภควาติ ๓ ที่ สุปฺภิปนฺโน ภควโต สวากสงฺโฆ อุชฺชุปฺภิ ปนฺโน ภควโต สวากสงฺโฆ ญฺยาปฺภิปนฺโน ภควโต สวากสงฺโฆ สามิจิปปฺภิปนฺโน ภควโต สวากสงฺโฆ ยทฺธิ จตฺตาริ ปุริสฺยคานิ อญฺญู ฐุริสฺปุคฺคลา เอส ภควโต สวากสงฺโฆ อาหุเนยฺโย ปาหุเนยฺโย ทกฺขิเนยฺโย อณฺชลิกรณฺนิโย อณฺตตรํ ปุณฺญกเขตฺตํ โลกสุสฺสชาติ ๓ ที่ คำนี้ชื่อว่าคุณแก้ว ทั้ง ๓ และผู้ใดรักษาศีล และกับตามดังว่า

มานี้ผู้นั้นประเสริฐยิ่งนักเบียดแก้วมณีโชติอันซบด้วยน้ำอบน้ำหอมแล้วและ ตั้งไว้เหนือ
ชันคำใต้เสตตสัตขานันและ จักหื้อแลวติวิธสัมปติ ประการมีนิพพานธัมมเปนเจ้าเปนยอด
แก่ผู้นั้นดั่งแก้วมณีโชติหื้อแล้ว มโนปถนา แห่งพระยาจักรรัตติราชันนั้นชะและ ประการ๑
ผู้อันจักรภคาสีล สีลนั้นบ่มกว่าไปถึง วันและขอเอาในสำนักพระพุทเจ้าได้อันบมีและมัน
หาอนทราย(อันทราย) เกิดมามีในตนนอกตนไปไปได้มาหาอยู่เรือนและเว้นจากปัญจะเว้น
๕ ประการคือป่มาสัต บลั๊กของท่าน ป่กะท่ามิจจาร บ่ลาย บ่กินน้ำเมา คือเหล่าเท่านี้หาก
เปนสีล ๕ ตั้งอยู่ในตนและวันสีลนั้นคิดใจว่าจักรภคาสีลชะแล กินเพนแล้วอบน้ำดำหัวเสีย
และนุ่งผ้าเสื่อและเว้นจากกา ๕ อันดั่งกะท่าแล้วนั้นนุ่งอยู่ในเรือนรำเพิงเถิงคุณพระพุทเจ้า
อยู่ไฉยๆอย่าหื้อจิตใจฟลักไปอารมอันอื่นสีลศหากตั้งอยู่ในตนและบ่สอนใจและได้แม่นไป
เอาสีลในสำนักพระและอยู่วัดวันค่าสีลศบตั้งอยู่ในตนตายบ่รู้จักองค์แห่งสีลเท่าไดยินเพินว่า
นับว่าดั่งอันอุปมาเบียดดั่งลือคือผู้ใดหาบายบ่รู้จักต้นยาและ เหตุดั่งอันสมาทานเอาสีลแล้วหื้อ
ภาวนาเอาสีลก่อนค้หื้อใจหมิมหมั้นดีแล้วจึงว่า อิติปิโสภควา ๓ ที พุทโธใจตามสัทธาอันว่า
ได้เทอะจักใคร่หลับใคร่นอนหื้อบ่ไปว่าสาธุช่าเอาคุณพระพุทเจ้าดวงอันประเสริฐพอบุญ
เท่าอื่ก่อนช่าของไว้เหนือขม่อมจอมหัวแห่งช่าด้วยดีก่อนและว่า

สันนี้และลวดไหว้แก้วทั้ง ๓ ดั่งทุกุนั้นเมื่อนั้นแล้วนอนเทอะ กะท่าสันนี้จึงได้ชื้อว่ารัก
สาสีลภาวนาตายจุงสนาจำจื้อไว้เทอะ ที่นี้จักกล่าวคุณแห่งอิติปิเสาก่อน โยบุคคโล อันว่า
บุคคลผู้ได้รำเพิงเถิงคุณพระพุทเจ้าว่า อิติปิโส พระรอดเถิงปาย ๓ ทีแล้วว่าพุทโธ ไปไฉยๆ
คิดรำเพิงเถิงคุณพระธัมมเจ้าว่า สวาขาโต ภควตาธมโม รอดเถิงปาย ๓ ทีแล้วสวาขาโต
ภควตาธมโม ไผ่ไฉยๆ คิดรำเพิงเถิงคุณสังฆะว่า สุปฏิปันโน ภควโตสาวกสังโฆ รอดเถิงปาย
๓ ทีแล้วว่า สุปฏิปันโน ภควโตสาวกสังโฆ ไปไฉยๆ คิดอันว่าภัยอันทรายสิบประการอัน ๑
แม่นว่าช่าเสิกคนโจรป่กะท่าร้ายได้ ผิวช่ามน้ำใหญ่คิดช่ามน้ำใหญ่ที่มีผีเสื่อเนื้อร้ายคี่ดี สัต
๔ ติน ๒ติน จักเซ็บแมงป่องงูร้ายทั้งมวลค้ป่กะท่าร้ายได้หากคอยพันจากคาคพระตาย แม้น
เบินพยธิใหม่ค้จักตายและบ่รคุณพระเจ้าเสียยังเอาคุณพระเจ้าเบินที่เพิงบ่ขาดค้ยังพันหาย
ผิวกัมม์หากเสี่ยงตายค้ได้ไปเกิดที่ค้ตาย อันว่าคุณพระพุทเจ้า อันว่า อิติปิโสเบินต้นนี้
ประเสริฐยิ่งกว่าคุณทั้งหลายอันเบินนอกศาสนาทุกอันและ แม้นพระยาคุณพระยานาค
พระยาไอยสวรท้าวจตุโลกบาลราชาทั้ง ๔ ค้ดีเทวบุตรเทวดาพระยาอินพระยาพราหมอันอยู่
เต็มจักรวาลได้พันได้หมื่นได้แสนอันอยู่ในจักรวาลหากมีภัยค้ดีบมีค้ดี ค้หากเอาคุณพระพุทเจ้า

เบินที่เพิงเสียงทุกตนและ เหตุดั่งอันคุณพระพุทเจ้านี้ประเสริฐยิ่งนักหาที่อันเสียบเทียม
บ่ได้เพ้ออันและสาตรสีลฟงนอกศาสนาว่าคุณพระพุทเจ้านี้กลางอันค้ยังหื้อจำเรินใจใน

ปัจจุบันเสียกลางอันคี่หื้อวิทนาสิบหายคี่มีและหื้อเปนกำเปนเวนคี่มีเพิ่นไต่ผู้ไต่ได้มัทคี่ศีลกลางอัน
หื้อเสียหื้อเสียตาคี่มีตายคนทั้งหลายผู้เอาสาตรสีลนอกธัมม์พระเจ้าเพิ่นที่เพิ่นนั้นบ่ได้ถึงสูง
และพ้อยได้ถึงทุกด้วยคุณผู้เอนั้นบ่มีแท้และ เหตุตั้งอันอันว่าคุณพระเจ้านี้หื้อที่สุบ่ได้อุปมา
ดังเทวบุตรตน๑มีริทธิมากนักและเอาแผ่นดินทั้งมวล เปนหมื่นเฝ้าเอาน้ำมหาสมุทรทั้งมวล
เปนน้ำมันและเอาอากาศเปนรานกัตีเอาเขาสิเนโรเปนเหล็กจางคี่ตี ผิวว่าอันเอาน้ำสมุทรเปน
น้ำหมึกเอาเขาสิเนโรเปนปติอากาศเปนปี่บและแต่มีเอาอินสงคุณพระพุทเจ้าอันว่าอิตติ
ปิโสนี้คี่บ่เสียบ่สุดได้และ น้ำหมึก๑หน้าเสียงเสียก่อนผิวจักเขียนเขาสิเนโรเปนเหล็กจาง
เขียนคี่หากค้อมเสียเสียงก่อนอากาศเปนลานคี่หากเสียบ่มีที่เสียตาย ประการ๑แมนว่ามาน
พันผีกกาดเต็มจักรพานนี้แล้วสวดขึ้นถึงมหาพรหมคุณและมีเทวบุตรตน๑มีริทธิมีประยา
และมาอานพันผีกกาดอันนั้นคี่ยังได้ตีหลิและเท่าจักรอารคุณพระพุทเจ้าอันว่า อิตติปิโสนี้ บ่
ขาดจักอ่านบ่ได้ตายคำ

คำอันนี้ออกในธัมม์รังสีพันและโม่เชื่อจุงดูที่หันเหตุตั้งอันบุคคตทั้งหลายผู้เปนบัณฑิต
ไปในที่ใดคี่ตีเอาคุณพระพุทเจ้าเพิ่นที่เพิ่นแท้สิ่งเดียวและที่นี้จักกล่าววักรขณะอันฟังธัมม์
ก่อนและบุคคตผู้ไต่ว่าจักฟังธัมม์ว่าอันไปแท้พ้อยบ่ฟังเท่าฟ้าจักกันอยู่ปากฟองสุนธัมม์อยู่กัตี
ผิวอันบ่พ้อยเยี้ยการหีบแสบอยู่กัตีผู้เอนี้บ่ได้ชื่อว่าฟังธัมม์และไปหื้อเปนอนตรายแก่ธัมม์เปนบาป
คั่นตายคี่จักได้ไปสู่อบายที่ใดที่๑ ผิวพ้นจากอบายเกิดมาเปนคนหูหนวกได้ ๕๐๐ ชาตอันนี้
ออกไซและ ประการ๑ ผู้รู้ธัมม์คำสอนพระเจ้าอย่าได้กะทำบาปมีตนว่าอย่าฆ่าสัตตลัคของ
ท่านอย่าล่าอย่ากินน้ำเมาอันเปนบาปคี่บ่ควรกะทำสักอันและบ่อยยังกะทำดังอันเล่าผู้เอนั้น
แมนรู้ธัมม์และฟังธัมม์ทุกอันคี่ตีพระพุทเจ้ากล่าวว่าคุณผู้เอนั้นพละชื่อว่าอนารตอแก้วทั้ง ๓
เหตุมันรู้กะทำตามธัมมนั้นและบุคคตขิงชายทั้งหลายอันจักไปฟังธัมม์และจักได้อินสังสะ
ผลแทนนยามเมื่อพระเทศนาธัมมนั้นอย่าจาฟูกันพ้อยตั้งใจจางหู่ฟังเอาเม็ตคำอันนั้นแท้อัน
ใดพระเจ้าว่าตีจ่าจื่อเอาแล้วกับตามอันใดเปนบาปละเสียตัดเสียหื้อเบาบางนั้นได้เปนบุญ
คุณเปนบุญกะทำเต็มแถมไปใจ้อยๆ อย่าหื้อเล็งต่อผู้อันเลียงคาบร้าย

นี่เช่นหื้อเล็งต่อทุกอันจักได้ไปเสวยทุกในภาวะพายนันนักรักชีวิตตนมีดังฤ หื้อรักชีวิต
แห่งท่านคี่พราวดังอันกะทำอันนี้พระพุทเจ้าคี่สีกเสินผู้เอนั้นว่าดังนี้ โยโขอนนทภิกขุ ฌินาอุบุ
ปาสกโก ฐวธมมาปฏิปนโน วิหริติ สามิจิปฏิปนโนอนุธมมาริโสตะลาตต์ สกโรติครุนโรติมา
เนติบุชติปรมา ย ตั้งนี้อานันตะดูรา อานัน โยบุคคโล อันว่าบุคคตผู้ใด ภิกขุว่ากัตี ภิกขุณี
ว่าภิกขุณีกัตี อุบุปาสกโก ว่าอุปาสกกัตี อุปสิกกา ว่าอุปสิกา กัตี ธมมานุธมม ปฏิปนโน อัน
ปฏิบัติวิปัสสนาธัมมอันครแล้วริยะมัคค์ธัมม์ สามิจิปฏิปนโน ปฏิบัติควรอนุธัมม์ชื่อมีจารี

มีปกติอันกะทำธัมมปฏิบัติมากกว่าอันควรวีหารติอยู่ โส ปุคฺคโล อันว่าบุคคลผู้นั้น สกโรติ เรียกว่าได้บูชาและ ภิกขุและภิกขุณีและอุปาสิก อุปาสิกาทั้งหลายอันตั้งอยู่ในศีล ๕ ศีล ๘ ศีล ๑๐ และ จตุปริสฺสุทฺธิศีลที่อุปฺริสฺสุทฺถแล้วปฏิบัติในสมณะวิปัสสนาดังอันคือถูกคำสอนพระพุทธเจ้าว่าธัมมานุธัมมปะฏิปฺปโนนีนีและ ภิกขุและภิกขุณีตั้งอยู่ในบริสฺสุทฺถศีลแล้วที่อุปฺริสฺสุทฺถตามคองแท้และ คือถูกคำสอนพระเจ้า

บทว่า สามิจิปฏิปฺปโน อนุธัมมจารินีและ กิริยาอันกล่าวลักษณะทานศีลภาวนาธัมมด้วยอันหยังอันควบพอที่ผู้ชายแก่บุคคลหญิงทั้งหลายฝูงผู้มีวิสัยที่อได้จำไว้ในมโนหัวใจเทอะ อันว่ากะทำสักกะบูชา ตถาคตฺ ยิงพระตถาคตฺ ครุกโรติ เรียกว่าไหว้กะทำคบย้ามาโนติ เรียกว่าได้อ่อนน้อมอยู่ เชติ เรียกว่าได้บูชา ตถาคตฺ ยิงพระตถาคตฺ ปฺรมา ปุชชายังด้วยเครื่องบูชายิ่งนักและดูราอนันทะบุคคลผู้ใดฟังธัมมคำสอนกุตถาคตแล้วและกับกบตามพ้อยยังกะทำ รุจจต อันเป็นบาปตั้งอันบุคคลผู้นั้นแน่ว่ามาบูชาภูพระตถาคตด้วยเครื่องประดับมีเข้าตอกดอกไม้ของหอมผ้าผ่อนปนต้นประหมานเท่าก็ดี จักได้บูชาพระตถาคตนั้นบมีและ เหตุเหลืออาชญาตถาคตเทศนาไว้นั้นและ เหตุปญจขุโธ อนิจฺจโสขยเถนทุกฺโข ภยเถนอนตฺตา อสสารกเถน วิปริณามธมฺโม เวทนาขุโธ อนิจฺจโสขยเถนทุกฺโข ภยเถนอนตฺตา อสสารกเถน วิปริณามธมฺโม สญฺาขุโธ อนิจฺจโสขยเถน ทุกฺโขภยเถน อนตฺตา อสสารกเถน วิปริณามธมฺโม สพฺเพสงฺขารานิจฺจโสขยเถน สพฺเพสงฺขาราทุชฺชาภยเถน

สพฺเพสงฺขารานอนตฺตา อสสารกเถน นามรูป อนิจฺจจนิพพานํ นามรูปทุชฺชาภยเถน สุขีวตนิพพานํ นามรูปอนตฺตา อสสารกเถน เตนนิพพานํ ปรมํ สุขี จำเรินสุดทั้งวัน ชื่อว่า ภาวนาออกปากมีผลอนิสงกว้างขวางมากนักและ สพฺพผลจมธุนามรูป ทุกฺขี อนิจฺจ อนตฺตา วิปริณามธมฺม ชื่อว่ายอดวิปัสสนาและจำเรินสุดทุกวันทุกคืนมีผลอนิสงกว้างขวางมากนักแน่ว่ากรรมวิบากอันหนักหรอนไปตกนรกมีได้กินน้ำนรกผิหากได้กินก็ปล่ำบากมากนักเช่นและธัมมะเทศนารักขณะทานศีลภาวนาธามสมุตตากริยาอันกล่าวรักขณะอันที่ทานรักศีลฟังธัมมภาวนาค็สระเศ็จแล้วบรมวลธัมมเทศนาเท่านี้ก่ออนแล

สระเต็จแล้วยามตาวันชายและ และจุฬศักราชได้ ๑๒๗๙ ทั่วปีเต้าใจ เดือน ๓ ออก ๖ ค่ำ
ถ้าว่าได้วัน ๑ อห้نامهปญติ ชื่อว่า อภิวังสามเณรปางอยู่ปฏิบัติวัดร่องฟอง วันนั้น
และ.....

ทุเจ้าภะนายตนไตได้เล่าค้พิจารณาหาพร่องเทอะ ที่ตักค้ตักเต็มธีพอชะไปถ่มน้ำลายใส่ตัว
หนังสือขารายเซนและ ข้างข้างแกว่งเหล็กจารและ.....

ผู้ปริวรรต นายกำพล พุค้ำ ๐๘/มิ.ย./๒๕๖๓

ลักษณะการรักษาศีล

(ฉบับชำระภาษาล้านนา เป็นภาษาอ่านเมืองแพร่)

สระเด็จแล้วยามตาวันจ้ายและ และจุลศักราชได้ ๑๒๗๙ ตัวพรรษาเต่าใจ เดือน ๓ ออก ๖ คำ พร้าว่าได้วัน ๑ อหิ นาม ปณญตติ ชื่อว่า อภิวงสามเณร ปางอยู่ปฏิบัติวัตรร้องฟอง วันนั้นและ..ธูเจ้าพระนายตนใดได้เล่าก็พิจารณา หาพร่องทေး ที่ตกก็ตกเต็มทีพอจะไปถ่ม น้ำลายใส่ตัวหนังสือขำร้ายเจ่นและ ขำไม่ช่างแกว่งเหล็กจารและ

ลักษณะฮักษาศีลฯ

นโม ตสสตุฎ ๆ อมหากั สมพุทโธ อภิสมโปธิปตโต ปฐมา ยาว นิพพานสตุตา ปโมเจสิ พนธาวิสโต อสงเขยย สติ สลกขนิ สารโว ฟังราสัปปุริสตั้งหลาย จุงจักตั้งไสตาประสาท ฟังยังธัมมเตสนาเียงนี้ตั้งเฮาจัก ปวตติ

เตสนา ไปหนานี้เตอะ สตุตา สับปัญญพระพุทเจ้า แห่งเฮากันว่า จุติตายจากพรากยัง อุตตถาว อันเป็นพระยาเวสสันดรนั้นก็ได้ เมื่อเกิดในจันฟ้าตุลิตา เป็นพระยาแก่เตวบุตร ตั้งหลายมีนางฟ้าตั้งหลายได้แสนโกฏิคือเป็นบริวาร อยู่ในจันฟ้านั้นนานประมาณว่าได้สี่ พันปีติพย แล้วตนแก้วจึงลงมาเอาปฏิสนธิในท้องแห่งนางสริมหามาयाเทวี ในปีระก่าไต ว่า ปีรวงเล่า เดือน ๘ เป็งเม็งวัน ๕ ฤกษ์จื่อว่าอุตตราสนายาม เมื่ออยู่ในท้องแม่ได้สิบเดือน แล้วก็ออกมาจากท้องแม่ ปีจ้อ ก่าไตเฮาว่าปี เปิกเส็ด เดือน ๖ เป็งเม็งวันศุกร์ ฤกษ์จื่อว่า ปุพพตะนรกุณ ยามตะวันเตียงและ เจ้าก็จำเริญใหญ่ขึ้นมาอายุได้ ๑๖ ปี ก็ได้เป็นพระยา ในเมืองกบิลพัสดุ์ ในปีฉลุ ก่าไตเฮาว่า ปีก่าเป้า เดือน ๑๒ เป็งเม็งวันอาทิตย ฤกษ์จื่อว่า ภาระณี ได้เป็นพระยาเสวยราชสัมปตติได้ ๑๖ ปี เจ้าก็ได้บวชปีขาล ก่าไตว่า ปีรายยี่ เดือน ๖ เป็งเม็งวัน ๕ ฤกษ์ได้ ๑๖๑ ตัวและ จื่อว่าวิสาขา ยามเตียงคิน เจ้าก็ออกบวชหันและ กันว่าเจ้าบวชแล้วได้ ๓๐ วัสสา

ก็ปฏิบัติตามป่าเวณี ก็ได้ถรัศผญาสัปปัญญูปะนพระในปี่มหาคต ไต่ว่า ปี่เต่าสัน เดือน ๖ เป็งเม็งวัน ๕ ฤกษ์จื่อว่าเซพะ เจ้าก็ไปเทศนาธัมมโนป่า อีสิปตนมิกทายวัน ในเมือง พาราณาสี แก่ปัญจวัคคี ในปี่ระกำ กำโตเฮว่าปี่กำเล่า เดือนสิบเป็งเม็งวัน จื่อว่า บุพพะสาน ได้ ๑๒ ตัว และในปี่กำเล่ากาบเส็ดไค้รวายใจ ๔ วัสสานี่พระเจ้าก็อยู่ในป่าอีสิปตนมิกทาย วันและ ปี่เม็งเป้านั้นพระเจ้าไปอยู่ป่าเวฬุวัน ในเมืองราชคหะ เข้าวัสสาอันถ้วน ๕ และ ปี่เปิกยี่นั้น พระเจ้าไปอยู่ป่ามหาวน ในเมืองเวสาลี เอาวัสสาอันถ้วน ๖ ในตั้นนั้นหั้นและ ปี่กัตเหม้านั้น พระเจ้าไปอยู่ตอยมณิปัพพต เข้าวัสสาอัน ๗ ตั้นนั้นหั้นและ ปี่กตลีนั้น พระเจ้า กระจดายมกปาฏิหาริย์ ในเมืองสาวตถิ แล้วก็เจ้าก็ขึ้นเมื่อเมืองฟ้า จื่อว่า ตาวติงสา เมื่อเทศนา อภิธัมม ๗ คัมภีร์ แก่เตวดาตั้งหลาย มีสรืมหามายาเตวบุตรเป็นประธาน เจ้าก็เอาวัสสาอัน ถ้วน ๘ ในตั้นนั้นหั้นและ ปี่รวังไส้ พระเจ้าอยู่เหนือตอยกุปพตชะ เข้าวัสสาถ้วน ๙ ตั้นนั้นหั้น และ ปี่เต่าสัน พระเจ้าอยู่ในนิโครธิตาอาราม ในเมืองโกสัมพี เข้าวัสสาอันถ้วนสิบในตั้นนั้น หั้นและ ปี่กล้าเม็ด พระเจ้าไปอยู่ในป่าปาลีโดย พระเจ้าก็เข้าวัสสาอันถ้วน ๑๑ ตั้นนั้นหั้นและ ปี่กาบสัน พระเจ้า

อยู่ตอยเจติยะปัพพต เข้าวัสสาอันถ้วน ๑๒ ตั้นนั้นหั้นและ ปี่ดับเกล้า พระเจ้าอยู่ในเมือง เวรัญชา เข้าวัสสาถ้วน ๑๓ ตั้นนั้นหั้นและ ปี่รวายเส็ด พระเจ้าไปอยู่ในป่า ภิสุสราวัน เข้า วัสสาถ้วน ๑๔ ตั้นนั้นหั้นและ ปี่เม็งไค้ อยู่ในป่าเซตวันในเมืองสาวตถิ เข้าวัสสาถ้วน ๑๕ ตั้นนั้นหั้นและ ปี่เปิกใจ พระเจ้าอยู่ในนิโครธอารามในเมืองกปิลวัตถุสังคหะญาติเข้าวัสสาอัน ถ้วน ๑๖ ตั้นนั้นหั้นและ ปี่กัตเป่าพระเจ้าอยู่ในเมืองอาพะวี เอาวัสสาอันถ้วน ๑๗ ตั้นนั้นหั้น และ ปี่กตยิรวงหม้า พระเจ้าไปอยู่ในเมืองอาพะวี เข้าวัสสาอันถ้วน ๑๘ ถ้วน ๑๙ ในตั้นนั้น หั้นและ ปี่เต่าสี พระเจ้าขึ้นเมื่อสู่เมืองราชคหะเอาวัสสาอันถ้วน ๒๐ ตั้นนั้นหั้นและปี่กำไส้ พระเจ้าคินเมื่อสู่เหนือตอยมังกุระปัพพต เข้าวัสสาถ้วน ๒๑ ตั้นนั้นหั้นและ ปี่กาบสันพระเจ้า คินเมื่อสู่ตอยเจติยะปัพพะตชะเอาวัสสาถ้วน ๒๒ ตั้นนั้นหั้นและ ปี่ดับเม็ด พระเจ้าคินมาสู่ป่า มิสสะกะวัน เข้าวัสสาถ้วน ๒๓ ๒๔ ๒๕ ตั้นนั้นหั้นและปี่เปิกเส็ด พระเจ้าคินมาสู่เมืองสาวตถิ เข้าวัสสาอันถ้วน ๒๖ หั้นและปี่กัตไค้ พระเจ้าคินมาสู่ตอยเจติยะปัพพะตชะ เข้าวัสสาถ้วน ๒๗ ๒๘ ตั้นนั้นหั้นและ ปี่รวังเป่าพระเจ้าคินมาสู่เมือง กปิลวัตถุ เข้าวัสสาอันถ้วน ๒๙ ตั้นนั้น หั้นและ ปี่เต่ายี่พระเจ้าขึ้นมาสู่ป่ามิสสะกะวัน

เข้าวัสสาถ้วน ๓๐ ตั้นนั้นหั้นและ ปี่กำหม้า กาบสี ดับไส้ รวายสง่า เมืองเม็ด พระเจ้าก็ อยู่ในตั้นนั้นปี่เปิกสันพระเจ้าอยู่เหนือตอยเจติยะปัพพะตชะเข้าวัสสาถ้วน ๓๑ ตั้นนั้นหั้นและ

ปีกัตเจ้าพระเจ้าอยู่ในป่ามิสสะกะวัน เอวัสสาถ์วัน ๓๗ ในตื้นนั้นหั้นและ ปีกัดเส็ด รวงได้
เจ้าใจ ๓ ปีนี้พระเจ้าอยู่ในเมิงสาวตติ เข้าวัสสาถ์วัน ๓๘ ๓๙ ๔๐ ตื้นนั้นหั้นและ ปีก่าเป่า
พระเจ้าเข้าวัสสาถ์วัน ๔๑ ตื้นนั้นหั้นและ ปีกาบยิพระเจ้าคินเมื่อสู่นิโคธอารามในเมือง
กปิลวัตถุ เข้าวัสสาถ์วัน ๔๒ ตื้นนั้นหั้นและ ปีดับหม้าพระเจ้าเอวัสสาถ์วัน ๔๓ ๔๔ ๔๕
ตื้นนั้นและ วัสสาถ์วัน ๔๕ นั้นพระเจ้าก็อยู่ในตื้นเดียวนั้น โผคนและเตวดาตั้งหลาย และ
สัตว์ตะโลกตั้งหลายหั้นและ พระเจ้าเมื่อเป็นคนคฤหัสถ์นั้นได้ ๒๙ ปีก็ออกบวชกระต่าเพียร
ได้ ๖ ปีปลาย อายุพระเจ้าตั้งมวไลได้ ๘๐ ปีก็นิปพานไปหั้นและ จตุวิสอสงเขยยา สฎฐิ
จ สตโกฎฐิโย ปาณานิ สตตสทสสา เอโก พุทโธ ปโมจยิ เอโก พุทโธ อันว่าพระพุทเจ้าต้น
เดียว ปโมจยิ ปาณานิ ยังสัตว์ตั้งหลาย จตุวิสอสงเขยยา ได้ชาวสี่สงไชย สฎฐิ จ ปายหก
ล้านโกฎฐิ สตโกฎฐิโย ปายร้อยโกต สตตสทสสา ปายแสนตัวสัตว์และ พระเจ้าก็เทศนาแก่มหา
อานันทะ

สันนี้แล้ว ในตื้นนั้นพระเจ้าจักสังวณณา ยังศีลแห่งตนและตาดนแห่งตน ก็กล่าวกถาว่า
อมหาก ปน สมพุทโธ อภิสมโปริปตโต โส ปฐมา ยาว นิพพานา สตโต ปโมเจสิ พนธาวิสโต
สงเขยย สติ ลักขาน์ สิลิ ทาน์ ภวิสสตีติ อานนท ฑูราอาณนท โย ปุคคโล อันว่าบุคคลผู้ใด
และได้หื้อตาดนและอักษาศิลแห่งกุพระตถาคตนี้ก็เป็นอันยิ่งนักและ อันว่าบุคคลผู้ใดได้เกิดมา
และได้อักษาศิลอันเว้นจากอันฆาสัตว์ ก็จักได้ไปเกิดเป็นพระยาบุพพวิเทหทวีป อันกว้าง
ได้ ๗ ปันโยชนันั้น คนผู้ใดได้อักษาศิลแห่งตถาคตเส้นอันเว้นจากอันลักเอาของแห่งต่านก็
จักได้ไปเกิดอุดรชูทวีปอันกว้างได้ ๘ ปันโยชนันั้นและ คนผู้ใดเกิดมาและได้อักษาศิลแห่งกุ
ตถาคตนี้ สันเว้นจากอันเหล่นชู้ด้วยผัวตาดนเมียตาดนตั้งอันคันตายก็ได้ไปเกิด เป็นพระยาในอมร
โคยานทวีป หนวันตกอันกว้างได้ ๙ ปันโยชนันั้นและ ได้อักษาศิลอันเว้นจากคำลายก็จักได้ไป
นพระยาผาบจุมพุททวีป อันกว้างได้หั้นโยชนันั้นชะแล คนผู้ใดได้เกิดมาอักษาศิลอันเว้น
จากอันกินยาเมา นั้นคันตายก็จักได้เป็นพระยาแก่เตวดาในจันฟ้าจตุมหาราชิกามีอายุได้
ร้อยปีตีพย ผิวจักนับเป็นปีในเมืองคน ได้ ๙ ล้านปีและ คนเขาและคนผู้ใดเกิดมาและได้
อักษาศิลอันบกินเข้าวันจ้ายันนั้นก็ไปเกิด

ในจันฟ้าดาวติงสา มีอายุได้ป็นตีพยผิวจักนับเป็นเมืองคนหานี้ได้ ๓ โกฎิพาย ๖ ล้านปี
และคนผู้ใดได้อักษาศิลอันเว้นจากอันขับพ้อนตติสตีเปาตริยะนตริตั้งหลายนั้นก็จัก ได้เมื่อ
เกิดในจันฟ้ายามามีอายุได้ ๒ ปันปีตีพย ผิวจักนับเป็นปีเมืองคนได้ ๑๒ โกฎิพาย ๙ ล้านปี
และคนผู้ใดได้อักษาศิลได้เว้นจากคันระดอกลไม้ของหอมนั้นคันตายก็จักได้เมื่อเกิดในจันฟ้า

นิมานระติ นั้นมีอายุได้ ๘ ปีในปีติพย ฝิจักนับเป็นปีเมืองคนเฮานี้ ได้ ๒ ร้อย ๓ โกฎิพาย ๒ ล้านปีและคนผู้ใดและได้อัษาศีลอันบ่หุบเอาเงินเอาค่านัน้ก็จักได้เมื่อเกิด ในจันฟ้าปริมัน มิตรวดินัน้มีอายุได้หมื่น ๖ ปีปีติพย ฝิจักนับเป็นปีเมืองคนเฮานี้ ได้ ๙ ร้อยโกฎิพาย ชาวเอ็ดโกฎิพาย ๖ ล้านปีและมีสนันี้ เป็นอันประเสริฐยิ่งนักและจักอุปมาเป็นตั้งฤจาจา บุคคลผู้มีพญาหากเพิงรู้ตั้งพระเจ้าหากเทศนามานี้ยังมีพระยาตัน ๑ มิเข้าของสัมปัตติมากนัก คือว่า มีจ่างได้แสนตัวและม้าก็ได้แสนตัวมีข้าคนเป็นบริวารและคนและแสนตั้งอัน พระยาตันัน้บ่ได้หื้อตานอัษาศีลภาวนาดังอันกับได้อัษาศีลสวยสุข บุคคลผู้ ๑ ได้หื้อตานอัษาศีลภาวนาบ่ขาดหาเข้าของบ่ได้กันว่าตายไปแล้ว ก็จักได้เป็นพระยาจักรวัตติมากกว่า พระยาตันัน้เข้าของและแสนันั้นและ เหตุตั้งอันบุคคลผู้ใด

เกิตมามีใจศรัทธาเทียนยอมอัษาศีลหื้อตานภาวนาดังอันพระเจ้าก็กระดำ่ว่าประเสริฐ ยิ่งนักบ่อาจจักนับเข้าของสัมปัตติแห่งบุคคลผู้หื้อตานอัษาศีลภาวนานัน้ได้และอันสุขอัน มีเหนือแผ่นดินตั้งมวล หาอันเปรียบเทียบกับด้วยสุขแห่งพระยาจักบ่มีสักอันและสุขแห่ง พระยาจักนัน้ดุน้อยประหมานเท่ากันอินกำมือทราย ๑ และสุขแห่งเตวดาในจันฟ้าดู ประหมานตั้งเขาสีเนโรันั้นและ ตุกข์ตั้งมวลอันมีเหนือแผ่นดินนี้หาอันจักเปรียบเทียบบ่ได้และ เป็นตั้งชายผู้ ๑ อันต่านแต่งด้วยหอกดาบวันันั้นและ ๓ ร้อยแหล่มันัน้เมื่อเข้าแต่งร้อยแหล่ม เมื่อวันแต่งร้อยแหล่ม เมื่อค่ำแต่งร้อยแหล่ม อายุมันผู้เจ้บ้นัน้พอดังกำมือทราย ๑ และ ตุกข์ มีในนรกมากกว่านั้นอุปมาเป็นตั้งเขาสีเนโรันั้นและเตวดาในจันฟ้าจาตุมาหาราชิกาและดาวดิงสา สวยงามกุนันั้นเป็นตั้งคนตั้งหลายในจันฟ้ายามาแต่กอดกันไนจันตุสิตา เต่าหุบบ่มีกันไน นิมานระติ เต่าไค้หั่วรอกันไนปริมิตตะ เต่าเล็งดูกันและยินดีและยังมีผู้ ๑ โจทนาถามว่าพระเจ้า สร้างโปริสมปารบารมีได้สี่สงไชยพายแสนมหากบ้นันตั้งฤจา และว่าสงไชยนั้นเพิงหาเพิงรู้ด้วย อุปมาตั้งนี่ยังมีหมอน ๑ กว้างได้ ๘ ปีนา ลีคได้ ๘ ปีนา และร้อยปีติพยเตวดาเอาพันธุ ผักกาดมาใส่และเม็ดกันว่าเต็มเปียงปากขุมันัน้แล้วร้อยปีเก็บออกและเม็ดต่อเต่าเลี้ยงแล้ว จึงเรียก

ว่าสงไชยปีและตั้งฤจาและว่ากบ้นันจาแต่และ ยังมีหินก้อน ๑ สูงปีนาและร้อยปีติพย เตวดาเอาผ้าติพยอันอ่อนเป็นควรไฟมากวาดและตีเมื่อใดตอยหินถองลงเปียงแผ่นดินจึง เรียกว่ากบ่ บุคคลผู้ใดได้สร้างวิหารหื้อเป็นตานก็เสวยอานิสงส์กับ ๑ และผู้ใดได้สร้างสาธูป พระเจ้าได้เสวยอานิสงส์ ๒ กับ และผู้ใดได้สร้างอารามหื้อเจ้าภิกขุสังฆะได้จอนัน้ได้เสวย อานิสงส์ ๕ กับและ ผู้ใดและได้บ่ยอเข้าชายอิงไปบวชไนศาสนาพระเจ้าได้เสวยอานิสงส์ ๖ กับ

และผู้ใดได้หื้อลูกไปบวชในศาสนาพระเจ้าได้เสวยอานิสงส์ ๗ กัปป และผู้ใดได้สร้างธัมมเป
นทานได้เสวยได้เสวยอานิสงส์ ๘ กัปปและผู้ใดและได้หื้อทานคัมภีร์หนังสือได้เสวยอานิสงส์
๙ กัปป และผู้ใดได้ตั้งอยู่สรณคณัน พุทธิ สรณ คจฉามิ ธมม สรณ คจฉามิ สงฆ สรณ คจฉามิ
เออาแก้วตั้ง ๓ เป็นตีเพิงตูกข์วันได้เสวยอานิสงส์ ๑๐ กัปป และผู้ใดได้ตั้งอยู่ศีล ๕ เตียงตูกข์
วันได้เสวยอานิสงส์ ๑๑ กัปปและผู้ใดได้ตั้งอยู่ศีล ๘ เตียงเสวยอานิสงส์ ๑๒ กัปป และผู้ใด
จำเรียภาวนา พุทธิ สรณ คจฉามิ ธมม สรณ คจฉามิ สงฆ สรณ คจฉามิ ตั้งนี้ตูกข์วันบ่ขาด
จักนับอานิสงส์อันนั้นบ่ได้และคนผู้ใดได้กระทำบุญกุศลบุญกัมม์เม็งนี้คั้นตายก็ได้เมื่อเกิด
จันฟ้าสวรรค์เทวโลกเสวยสัมปัตติมากนักรังยิ่งกว่าพระยาตัน ๑ และหื้อทานเข้าของและสิ่ง
และแสนเป้นทานนั้นและ ผู้ใดภาวนา อิติปิ โส ภควา มีอานิสงส์มากกว่า

เตวดาตัน ๑ มีฤทธิอานุภาพมากนักรังและมีอายุยืนได้กัปป ๑ ก็ตี เตวดาตันนั้นก็บ่อดจัก
นับอานิสงส์ คนผู้ใดภาวนาว่า อิติปิ โส ภควา นี้ได้และอายุแห่งเตวดาตันนั้นก็หากเสี่ยงไป
หั้นและ คนใดภาวนา พุทธิ เม นาโถ ฆโม เม นาโถ สงฆ เม นาโถ เต่านักตีมี อานิสงส์
นับบ่ได้และคนผู้ใดได้ฮักษาศีล ๑๐ เตียงตูกข์วันก็บ่อาจนับได้และออกไปบวชในศาสนา
พระเจ้าด้วยใจใสศรัทธาแต่นั้นมีอานิสงส์มากนักรังนับบ่ได้และอาจจักป่อยตันคนจากตูกข์ใน
วิญญูสงสารและ อัน ๑ ก็จักไผดป่อยยังพ่อแม่ญาติพี่น้องตั้งหลายหื้อพันตูกข์ในวิญญู
สงสารก็ได้ไผดท้าวพระยาเสนาอาฆาตและสัตว์ตั้งหลายหื้อได้พันจากตูกข์ในวิญญูสงสาร
เหตุตั้งอันพระเจ้าว่ามีอานิสงส์อันมากนักรังนับบ่ได้แห่งบุคคลผู้เอาตนออกไปบวชในศาสนา
กุพระตถาคตนี้และบุคคลผู้ใดได้รู้จักกุนพ่อแม่ต้นเมื่อพ่อแม่ต้นและจักได้ย้ายต้นเสียบุตรดา
อาจมมันหื้อพ่อชื่บ่ากำ ๑ แม่ชื่บ่ากำ ๑ ไปแล้วมานวดพันกันต้นมีอัติเจ็บตีคั้นด้วยมือต้น
ป่าเรียอุบฐากตูกข์วันบ่ก้านสักวันตราบต่อเต่าอายุพ่อแม่เนั้นเสี่ยงก็บ่อาจตอบกุนพ่อแม่ได้
และเต่าตันไปบวชในศาสนาพระเจ้านี้จักตอบกุนพ่อแม่ได้บุคคลหญิงชายตั้งหลายฝูงใด
ฮักษาศีล ๕ ศีล ๘ ศีล ๑๐ เป้นอันประเสริฐงามยิ่งกว่าคนผู้หาศีลบ่ได้แม้ว่าผู้ยิงผู้ชวยมี
ฐูปอันงามและหาศีลบ่ได้ก็บ่ดุงามอุปมาเป็นดั่งจ่างสารตัวหางาบได้ก็บ่ดุงามสักอันและผิว่า

บ่อันเป้นดั่งชายมีหน้าอันงามและหาตาบได้คือว่าตาบอดเสียเนั้นก็บ่ดุงามและ ผิว่าบ่มี
เป้นดั่งอันเป้นพระยาตัน ๑ และนางผู้ ๑ และมีฐูปอันงามและหาบริวารอันจักไปก่อนหน้า
ตามหลังบ่ได้และหากไปตันเดียวก็บ่ดุงามสักอันและ ผิว่าบ่มีเป้นดั่งอันเป้นดั่งเรือนอันหา
เครื่องบ่ได้แต่มีแต่ความเศร้านั้นก็บ่ดุงามสักอันและคนผู้ยิงผู้ชวยตั้งหลายแม่นว่ามีฐูปอัน
ผางฮ้ายก็ตีและมีศีล ๕ ศีล ๘ ศีล ๑๐ ดั่งอันพระเจาก็กระทำกล่าวว่คนหญิงชายตั้งหลาย

ฝูงนั้นแม้ว่าเชยใจเต่าได้ก็ตีมี คีล ๕ คีล ๘ คีล ๑๐ พระเจ้าก็กล่าวว่า เป็นคนมีเข้าของ สัมปัตติมากนักคือว่าอันประการ ๑ อุปาเป็นดั่งดอกไม้ มีในจักรวาลตั้งมวลแต่และ หอม ตลบพุ่งไปในทิศตั้งมวลตั้งอันก็บ่หอมปานดั่งรสแห่งคีลอันปุริสสะผู้ได้อัษาศีล ๕ คีล ๘ คีล ๑๐ นั้นและเหตุว่ากลินดอกไม้อันนั้นเต่าพุ่งไปในเมืองคนนี่สิ่งเดียวตายอันวารัสสะกิน คันธะแห่งคีลอันปุริสสะผู้ได้อัษาศีล ๕ คีล ๘ นี้ก็หอมตัวไปในเมืองฟ้าตั้ง ๖ จันเหตุว่าเวตดา ตั้งหลายเทียบย่อมกระต่าบนั้นมัสการไหว้นบและอนุโมทนาจมนยินดีเชิงกฤษณาศีลทุกเตียง เมื่อนั้นและ คนผู้ใดกระต่าบนั้นแม้จะรู้ว่าน้ำมหาสมุทรสาครตั้งมวลมาล้างอาบอันนั้น เสียน้ำสมุทรสาครถึงเชิงอันแห่งไปอาจหือบาอันหมดไปได้และ เต่ามีคีล ๕ คีล ๘ นั้น คันผู้ใดได้กระต่าบนั้นและมาอัษาศีลนั้นก็อาจจกักล้างบาตั้งมวลหือหมดได้แต่และ คีลนี้ หากเป็นเครื่องประดับต้นตั้งมวลชั่วนี้ชั่วหน้าและ

คีลนี้ก็หากเป็นอุปงามแก่คนตั้งหลายและคีลนี้ก็หากเป็นตบั้งเกิดสุขสัมปัตติแก่คนตั้ง หลายและผิวว่าบุคคลผู้ ๑ ถามว่าเต่ามีคีลนี้หากหืออุปงามแก่คนตั้งหลายอันและฤา ผู้แก้ว่า แต่และ ผ่าเป็นตางก็หืออุปงามและ หือน้ำเป็นตางก็หืออุปงามและหือข้าวเป็นตางก็หือ อุปงามและหือน้ำมันป็นตางก็หืออุปงามและคนผู้มีกำลังแรงมากนั้นเหตุเขาได้หือเข้า สงฆ์และไฟเป็นตางและคนมีฝุณ้านันได้หือตางเป็นตางและปูจาหนังสือเป็นตางและหือ เข็มและเหล็กจารเป็นตางและมีตูดและกับหนังสือเสื่อสาดอาสนาเป็นตางตั้งช่องแทน นอนแ่งกำปรีใส่หนังสือและหือบาตรและยาบาตรและตีนบาตรแต่ก่อนและคนผู้มีจางมีฯ ข้าคนรถเกวียนและของประดับอันงามตูกอันเหตุได้หือเสื่อสาดอาสนาตั้งช่องและเกบัติน เป็นตางแต่ก่อนและ หือตางนี้มีประการอันว่าเป็นข้าแก่ตางอัน ๑ ว่าเป็นสหายแก่ตางอัน ๑ ว่าเป็นเจ้าแก่ตางและ คนผู้ใดหือตางวัตถุอันใดอันถ้อยยอมเรียกว่าเป็นเจ้าแก่ตางและ คนรผู้ใดหือตางวัตถุเื่องใดเสมอตกันและบริโภคเรียกว่าเป็นสหายแก่ตาง และคนใดหือ ตางยิ่งกว่าตางบริโภคเรียกว่าเป็นข้าแก่ตาง และคนผู้ใดหือตางเมื่อยังหนุ่มเป็นอุตตะตาง และอาณิสงส์จักบ่อาจจกักนับได้และคนผู้ใดหือตางเมื่อท่ามกลางเรียกว่าเป็นมัชฌิมตางมี อาณิสงส์ป็นเต่าและคนใดหือตางเมื่อถ้ามีอาณิสงส์ร้อยเต่า

คนผู้ใดหือตางเมื่อตายแล้วมีกว่าสงฆ์ไว้หือตางได้อาณิสงส์เต่า ๑ และร้อยคนจักเล็ก คนผู้รู้หือตางจักได้และคนก็ยากนักและป็นคนจักเล็กเอาผู้ประกอบด้วยโวหารจากรจักได้ และ คนก็ยากนักและหมิ่นคนจักเล็กเอาผู้รู้ถละธัมมเป็นโวหารหือแจ่งแต่จักได้และคนก็ ยากนักและแสนคนจักเล็กเอาผู้รู้หือตางและจำศีลเป็นดั่งพระโปธิสัตว์เจ้านันจักได้และ คน

ก็ยากนักและ สาธโวรธาธัปปุริสสะตั้งหลายจุงจักฟังตำนานแห่งพระศรีอริยะเมตเตยเจ้า บัดนี้
เจ้ายังอยู่จันฟ้าตุลิตามีนางฟ้าตั้งหลายได้แสนโกฏิอายุเจ้าผู้เสวยสัมปัตติได้สี่พันปีติพยและ
เมื่อเจ้าจตุต้ายจากจันฟ้าตุลิตานั้นจักลงมาเอาปฏิสนธิในตองนางปะชาบดีพราหมณี พ่อจื่อว่า
สหมะพราหมณ์ปะโรหิตต์และท้าวจตุโลกเป็นอัครสาวกพายขวา เจ้าติสสะเถรตนนั้นองจัก
เป็นสาวกพายซ้ายและพระยาต้นอุฐากเสมอดังพระยาประเสนนั้นจื่อว่าพระยาสังขะราช
เมืองพระเจ้าเกิดนั้นจื่อว่ามุสาวตตินคร ลวงยาวได้ ๑๒ โยชน์ ลวงกว้างได้ ๑๕ โยชน์ปราสาท
แก้วอันเกิดมีมาแก่พระพุทธเจ้าสูงได้ ๑๒ โยชน์ยาวได้ ๑๔ โยชน์ โปธิสัตว์เจ้าอยู่เสวยราช
สัมปัตติได้ ๘ พันปีแล้วจักขึ้ปราสาทแก้วออกไปบวชแทบฝั่งน้ำอโนมานที่ประหมาน ๗ วัน
ก็จักได้รัสมณูเจ้าสัปปัญญเป็นพระเหนือแทนแก้วอันสูงและกว้างได้ ๘๐ ศอกต้นพระเจ้าสูง
ก็ได้ ๘๐ ศอกอายุพระเจ้าก็ได้ ๘ หมื่นปีจักนิบปาน ไม้บุญนาค

เป็นไม้สร้มหาโปธิสูงได้ ๑๒ โยจนะลวงกว้างก็ได้ ๑๒ โยจนะ ดอกใหญ่เต่างเกี่ยว
ดอกไม้อันนั้นและเตวดาทากนำมาสูงเปียงหัวเข่าก็มีเมื่อนั้นหั้นและ ในกาลเมื่อนั้นอายุคน
ตั้งหลายก็ได้ ๘ หมื่นปีคนสูงก็ได้ ๑๘ ศอกเพื่อบุญเจ้าจักหื้อตานวัตถุอันได้ก็จ้วยด้วยสัง
ขาระหื้อหมดใสแล้วจึงหื้อตานด้วยบุญเจ้าอันพ่อดูหนทางแห่งยาจกและตั้งหื้อฟังกาแห่งยาจก
อันจักมาขอตานซึ่งต้นนั้นเหตุตั้งอันคนเกิดมาปางนั้นและจักมีพูนวกตาบอดก็หาบได้และ
คนผู้ใดมีค้ำมก้าผาณาหันหน้าพระศรีอริยะเมตเตยเจ้าตั้งอันก็เปียงหื้อตานและอีกาศิล
๕ ศิล ๘ เว้นจากบาป ๕ ประการมีฆ่าสัตว์ลักของต่านเหล้นชู้ด้วยเมื่อต่านกล่าวคำร้ายกิน
น้ำสุราเฟิงภาวนาว่า อนิจจ ลักขณะ ตุ๊กค่าเข้าก็ยงจักได้หันหน้าเมื่อเจ้าลงมาเป็นพระหมื่น
ชะแล ตีนี่จักกล่าวอันบได้หันหน้าเมื่อจากเป็นพระนั้นมี ๓ จำพวกคือว่า ฆ่าพ่อฆ่าแม่ ม้าง
พระพุทธฐูป และม้างเจติย และตัดไม้สร้มหาโปธิหื้อเลือดตั้นพระเจ้าออก ม้างสังฆะหื้อผิด
กันอันหนึ่ง ฆ่าสัตว์ลักของเขาเอาของต่านเหล้นชู้ด้วยเมียต่านกระต่าบาปด้วยประการนี้คือ
ว่าลายหื้อต่านสิบหายส่อหื้อต่านผิดว่ากล่าวคำหยาบช้ำกล้าแข็งอันหาประโยชน์ได้นั้นหัน
เข้าของต่านพ้อยใครได้ลายเอากำตั้งหลายฝูงนี้เป็นครุปาปกัมมอันหนักบตีกระต่าสักอันแต่
และ บุคคลถิงชายตั้งหลายฝูงใดผาณาเป็นอุปาสกและอุปาสิกา พระเจ้าหื้อมีเข้าของ ๗
จำพวกในต้นคือว่าหื้อมี

ใจใสศรัทธาอินดีในแก้ว ๓ ประการอีกาศิลหื้อหมดใสตั้นกหื้อหนายแต่บาปมกกว่าจัก
กระต่าบาปยินระอายแก่คนและเตวดาตั้งหลายหื้อเว้นจากบาปคือว่าฆ่าสัตว์หื้อคืดตุจตั้ง
ต่านจักฆ่าตั้นหื้อตายนันต่านกระต่านนั้นเยยะสันนี้แก่กุก์เถิงตุกข์ยากลำบากมากนักและว่า

อันลวดบ่ฆ่าสัตว์ตัวนั้นและบุคคลผู้นั้นอายุแก่บาปเยี่ยงสิ้นนี้คั่นตาย ก็จักได้เมื่อเกิดในเมือง
ฟ้าก็ประเสริฐกว่าเตวบุตรตั้งหลายได้เสวยสมบัติดิถีพญานั้นและ แม่นว่าเกิดในเมืองคนก็
ประเสริฐกว่าคนตั้งหลายผู้หาศีลหาศรัทธาบได้นั้นและ ชียาสังวัณณา สำแดงยังห้องอันจื่อ
ว่า พุทธวิชระ ก็สมเสร็จแล้วบรมลกล่าวกรเว้านี้ก่อนและ พระตถาคตกล่าวลักษณะอันที่
ตานั้นมีดังนี้และอัน ๑ จื่อว่า อามิสสถานอัน ๑ จื่อว่า ฌมิกิตาน อัน ๑ จื่อว่า ศรัทธาเทยตาน
อัน ๑ จื่อว่า ตานทาโส อัน ๑ จื่อว่า ตานสหาโย อัน ๑ จื่อว่า ตานสามโก และผู้ใดไปหา
ญาติที่ดีอุโหราชะดาวันฮ้ายวันดีสัพพะการพายนอกตั้งมวลลกัถิ ภิกขุต้นใดมีโหวหารจารจาตี
บไซ่พอกก็เรียกว่าพ้อ บไซ่แม่ก็เรียกว่าแม่ บไซ่พี่เรียกว่าพี่ บไซ่น้องเรียกว่าน้อง ภิกขุต้นนั้น
ได้รู้โหราชะแม่กัถิ ภิกขุต้นนั้นพระพุทเจ้ากล่าววว่า โมฆะบุรุษ ชายปากชายข้างล่าย
หมอมื่อหมอดีและคนใดไปถามบอกกล่าวคนตั้งหลายผู้นั้นจึงเล็งต่อคำปากคำจาตี หมัน
มาสู่มาหากัถิ เล็งต่อว่าภิกขุต้นนี้ดีเฮาถามอันใดก็ได้อัน ๑ ตานกัหมันมาเมตตาเฮาดายว่า
อัน ๑ เฮาคนิงใจอันใด

ท่านก็ปละเฮาเสียนาวาอันและ ไปหื้อตานั้นนั้นจื่อว่าอามิสสถานเสี้ยงและ บมีอานิสงส์
และเต่าเป็นตั้งคนเอาของฝากไปหากันนั้นและ เหตุเหนื่อสิกขาบทเสียบ่ปฏิบัติตามจตุ
ปาริสุทธิศีลเสี้ยงและ ประการ ๑ ภิกขุต้นใดไปจ่วยคนแบ่งเรือนเยะการอันน้อยใหญ่มีก
ใครหื้อเฟิ่นว่าดีด้วยวิตกว่าจักมาอุปฐากกุด้วยจตุบัจจยชวันตายว่าอันกัถิ อันนั้นกัก่อนเข้า
เขาด้วยกำว่าคันกูบหื้อเขาหยาบเสียบมาชะและอัน ๑ เขากัจักติกว่าถนึชะและ ว่าอันลวด
หื้อตอบไปครินหันและคนตั้งหลายกัว่าเฮาไปหื้อตานั้นพระกัมายังหื้อขึ้นมาบารายสังและตี
กัวางขวางแต่และ ว่าอันและลวดไปหื้อตานั้นครินต่านเป็นสันนี้พระพุทเจ้าจักกล่าววว่าเป็น
เลทชุกิณท กัก่อนเข้าเล็งกัก่อนเข้านั้นและ ภิกขุ ต้นกระดำได้วิบากมากนิกและ เหตุผิดสิกขาบท
อันพระเจ้าตั้งไว้นั้นคนผู้หื้อตานั้นได้บาปมากนิกเหตุวามันเล็งต่อพระเป็นอุปฐากแต่หมันอัน
๑ มันเล็งหันจึงตอบพระของกินอันนั้นอันลำนันยินดีจึงไปหื้อตานั้นผู้นั้นเป็นอามิสสถานเสี้ยง
และ บได้ผลส่วนบุญสังและ เป็นตั้งภิกขุต้น ๑ และพ้อออกผู้ ๑ กระดำเป็นสันนี้เข้าตั้ง ๒
ตายเป็นเผตเสียงกัน กินอะจวมกันไปมาหันและ อันนี้ออกภิกขุนี้พระกัเล็งดูหันเตอะ ปูน
สังเวชฆณพะนิกและ ฌมิกิตาน คือวัตถุอันหื้อตานั้นได้อันชอบแต่บ่ลักเอาเข้าของไปบได้ด้วย
ศีลใหม่ตตค้ำอันใดอัน ๑ วัตถุนั้นมาแต่งแปลงนั้นเป็น

กับปิยะอันเพิงกระดำแล้วและ ซื่อเอามาหื้อตานั้น อันนั้นจื่อว่าฌมิกิตาน เป็นอัน
ตานั้นอันชอบผละบุญกัเป็นตักคตะไปกินจ้างเสฏฐีได้เข้าห้าเปือกพร้าวมาโหรงเป็นข้องยากู

และ หื้อเป็นตานปายลุนได้เป็นเสฏฐินั้นและ อันนี้ออกธัมมปทปณทิตสามเณรหันและ อัน
ว่าอธัมมิกดานนั้น คือว่าวัตถุอันได้ด้วยสินไหมคำอันบ่ชอบลักอำเอาเป็นของพื้นมาหื้อตาน
อัน ๑ เอาหมู่วัตถุอันได้ด้วยชอบไปซื้อสัตว์มาฆ่าหื้อตานก็บ่ชอบและเหตุชีวิตเป็นดั่งน้ำใส
พ้อยเอานำมาขุ่นมาจ้วนเสียนั้นและ บาก็ได้บุญก็ได้บ่เสียไหนและ ตานอันนั้นอสุทธ
อธัมมิกดานและ คันมันตายนั้นบุญมาทันมันก็จักได้เมื่อเสวยสุขในจันฟ้าก่อนหันและ
คันเสียบุญตายจากจันฟ้าก็ได้ลงมาเกิดเป็นสัตว์ ตานได้ฆ่าพอกูเส้นขนสัตว์ตัวมันฆ่าและ
ได้เป็นตั้งนางมณิกาเทวีเมื่อก่อนได้ฆ่าแม่เจียรตัว ๑ มันตายก็กถนารกก็มาเกิดเป็นสัตว์เพิน
ได้ฆ่ามันพอกูเส้นขนเจียรตัวนั้นก็มิและ อันนี้ออกธัมมปทกละวละที่ พระยาประเสนได้ยิน
เผตร้องให้ว่า หุ ส น โส นั้นและ เหตุตั้งอันบุคคลตั้งหลายคือตานอย่าได้ฆ่าสัตว์เดอะ อัน
ใดเป็นตานกับปิยะวัตถุจติและ ศรัทธาไทยตาน นั้นตั้งนี้ผู้ใดบ่เลงต่ออำมิสสถานตั้งหลาย
ฝูงนั้นสักอันเต่าเล็งต่อธัมมคำสอนพระพุทธเจ้าว่า อตถิ ทินนั

อตถิ ธิฏฐัน อันหื้อตานและปูชานี่มีอาณิสสแต่และ ว่าอันและ หื้อตานน้อยมากตาม
กำลังศรัทธาแห่งต้นห้วงเอาผลาผลกายหน้าเป็นดั่งปลุกเข้าไวยังนาและห้วงเอาฟางเข้ามา
ใส่เยียปายหน้านั้นและ อัน ๑ เป็นดั่งได้หื้อเข้าเป็นตานแก่สมณพราหมณ์ และยากคนขอ
ตั้งหลายนั้นมันบ่เล็งต่อสั่งเต่าเล็งว่าหื้อตานแก่สมณพราหมณ์ ยากจกคนขอนี้มีผลอาณิสส
มากนักและว่าอันค้อย่นอมไปหื้อตานด้วยกำว่า อิมิ ภิกขิ ภนเต ปฏิกณหาตุ อมหากิ
ทีฆรตตํ หิตาย สุขาย ยาว นิพพานาย สงวตตตุ ดั่งนี้อันจึงได้จื่อว่าสัทธาเทยยะตานด้วย
ศรัทธาและผู้รับก็หาโทษบ่ได้เหตุว่าบ่ได้ปฏิจจมาศรัยสังผู้หื้อตานก็ได้ผลมากเหตุบ่มีอามิส
อันใดและ อันว่าหื้อ ตานทาโส บ่เป็นข้าตานนั้นคือยังเป็นข้าแก่ตณหาหากแตกหัวใจจักกิน
อันนี้ก็เสียตายจักตานอันดีก็เสียตาย มันเกิดมาในเมืองคนดีได้เกิดมีเข้าของสัมปตติอันใดก็
ถ้อยข้าเสีย เพิงแมนมีอันดีมันจักกินจักนุ่งบริโภค ก็บ่ได้เหตุตณหาห้ามเสียเต่าพอดินุงพอดิ
ร้ายอันเอาและ ตานสหาโย นั้นมันกินดั่งถา มันก็ตานดั่งอันมันจักหื้อตานอันดีแต่ตณหา
ห้ามยังห้ามเสียมันบ่แพ้ตณหาได้แล้วมันเกิดมาอิสสมบัติ ก็เสมออันชาแต่มันก็กินอันดี
บ่บุงอันดีแต่ก็กินบ่บุงอันใดเหตุว่า

เสียตายเต่าอีกขาไว้แต่หันและ อันว่าตานสามิโก นั้นเป็นเจ้าแก่ตาน คือว่ากินตามใจ
ตามเต่าอันหื้อตานนั้นมันหากขานอบแต่งแปงอันดีเหลืออันมันกินมันนุ่งนั้น อันนี้จื่อว่า ตาน
สามิโก และว่าเป็นเจ้าแก่ตณหา และบ่หื้อตณหาข่มแพ้ได้มันเกิดมาในภาวะอันใดมันมีเข้า

ของก้อนแก้วสัมปตติฐูปโสมโนมพรรณวรณะเนื้อตันก็ตี ก็งามเสียเพินมียะสบริวาร ตุก
เมื่อสัพพะอันใดก็ยิ่งเสียเพินและ กล่าวลักษณะตาน ๗ จำพวกด้วยสังเขปเต้านี้ก่อนและ
เจตนานี้มี ๓ ประการอัน ๑ จื่อว่า ปุพพะเจตนา อัน ๑ จื่อว่า มุญจนเจตนา อัน ๑ จื่อว่า
อปราปรเจตนา และผู้ใดที่หื้อตานนั้นเมื่อยังขงวายหาว่าตฤอันจักตานนั้นอันตันมักใคร่หื้อ
ตานนั้นได้แล้วมาแต่งแปงตามอันตันคนึงหื้อมีใจตั้งหมั่นอย่าหื้อมีโกธามาสูนใจหื้อยินดีด้วย
ตันอันจักได้หื้อตานนั้นเหมือนดังสมบัตติพระยาจักรและจักเกิดมีวันพุกวันฮื้อนั้นแต่ดีและ
อันนั้นจื่อว่าปุพพะเจตนา และเมื่อยกหื้อตานนั้นหื้อมีใจตั้งยินดีเชิงของตานตันอยู่ใจว่า ทาน
เม สคคาทิสปาณิ เม โมกขปัตถิ วร ทาน เม อปายสยจน เม พุทธธานโคจรุ ตุมเห อนุกรมปิ
อุปาทาย ปฏิคุณหนตุ ที่ฆรรตติ หิตาย สุขาย ยาว นิพพานาย สิวตตนตุ ดังนี้แล้วอย่าคืดใจ
สังฆมาซ้องหัวใจในหลงแต่เยี่ยหื้อตานเดอะ อันนี้จื่อว่า มุญจนเจตนา และเมื่อหื้อตานแล้ว
นั้นอย่าได้ลิ้มของตาน

เสียคอยคืดใจเถิงของตานตันอยู่ใจๆ ยอมมือไหว้ตักวันไปอย่าขาดด้วยกว่าว่า สุตินัน วต เม
ทานิ ติวริ สุกุ ปฎิปฏิภุชราย นิพพานปจโย โหตุ โน นิจจ ว่าดังนี้อยู่ใจๆ เดอะ อันนี้จื่อว่า อปร
เจตนา และบุคคลตั้งหลายหื้อตานและบริสุทธิด้วยเจตนา ๓ ประการ อัน ๑ จื่อว่าเปนมหา
อุตตะมะตานอันยังและ หื้อตานแล้วอย่าไปกินเหล้ากินยาขับป้อนขอยิงอยู่อันบัตติเปันดัง
ชำระเนื้อตันเสียแล้วและทาจันมันและทรงแก้ววิเศษแล้วและ พาไปเบิกเบิกเสียเวซจันและ
แก้วลูกวิเศษนั้นและคือ ตาน สีล ธรรมสสวนิ อันตันได้กระตานั้นเสียและ เต่าคืดใจว่าเขาผู้
กินเหล้านี้เขาเต่ามาชวนญไปทางผิดเสียตายญได้พบทางดีแล้วไปทางผิดตามเขาและว่าอัน
แล้วเต่าคืดเถิงของตานตันอยู่ใจๆ นั้นว่ากิจจะอันจักได้หื้อตานนี้ก็เป็นอันยากนักหนาเสีย
๔ ร้อย ๕ ร้อยจึงจักได้เปันตานอันใหญ่ตาย ลางร่องเกิดมาแต่หนุ่มเถิงเฝ้าบได้หื้อตานอัน
ใหญ่สักหื้อ

ก็มีตายผู้ใดและได้หื้อตานแก่นบุญแล้วและบ่ควรปะมาทหื้อหม่นหมองเสียและจื่ออัน
ว่ากระต่าบุญนี้และ กินเหล้าขับป้อนขอย อยู่นี้จื่อว่าอาหารต่อศีล ต่อธัมมต่อบุญอันตัน
ได้กระต่ายากนั้นและเปันกองแห่งสุปริสะเจ้าตั้งหลายและกระต่านี้อย่าเอาบาปมาสูนคือ
อย่าหื้อ ก่อนเก่าด้วยเหล้าและยาเมาเดอะแจงได้แต่เปันอุตตะมะตานและแข่งบได้ก็เปันหิน
ตานและ ปัจจยิตานและ ๒ ตานอันนี้ก็มีประใจตกแต่งคือหื้อตานมาชักชวนเหนียวหน่อง
จึงจักกระต่าอันนี้จื่อว่า สังฆารผลบ่กว้างหลายและตานอันบ่มีประใจตกแต่งคือว่าไปบ่ชักชวน
หากเกิดด้วยศรัทธาณญาแห่งตันสิ่งเดียวและกระต่าตั้งอันนี้จื่อว่า อสงขาริก จิตติดด้วยตาน

สัทธาตันท่านั้นตั้งอัน อันนั้นเป็นอุกฤษฏ์ ยิ่งนักแต่และตามมิลินทปัญหานั้นพระยามิลินท์ถามมหานาคเสนาว่า ภนเต ข้าแห่งเจ้ากูปาปมีแควนน้อยบุญมีแควนมากกว่าอันเหตุใดมหานาคเสนกล่าวว่ตورا มหาราช โย โภจิก ปุคฺคโล อันว่าบุคคลใดมีใจใสศรัทธาและหื้อต่านฮักษาศีล ๕ ศีล ๘ และฟังธัมมมีโสมนัสสปีติยินดีเต็มต้นเกิดมีใจๆ ตั้งอัน กุศลจิตนั้นเป็นมากจำเริญยิ่งกว่าเก่า ยถา เป็นต้นฤคคือตั้งเทือน้ำใหม่เข้าเต็มตุกยาม บ่ขาดเป็นดอกบัวตั้งรูน้ำเต็มเต็มออกมาเป็นนิรันดระบ่ขาดนี้ ปโลเปติ คนตั้งหลายมีประโยชน์ด้วยน้ำขำไปเสียบเลาน้ำนั้นเกิดแถมกันมาแควนมากแพร่ในน้ำใหญ่กว้างอันนั้นมีและ อันใดบุคคลละญิงชายเมื่อจักกระทำบุญฮักษาศีลภวานานันและบังเกิดความจะใจและพ้อยกระทำแถมเล่าต่อแต่อายุเท่าระนิกถึงกุศลบุญนั้นไปใจๆขาด อวชชิตะ เมื่อนิกถึงบุญนั้นตั้งอันกุศลบุญนั้นก็จำเริญแถมมากกว่าเก่าเล่าและบุญอันนั้นก็อาจแผ่ไปตามความมักบ่เลี้ยงก็กำลังเตอะน้ำขำไปเสียบน้ำก็เหยียมากกว่าแก่นั้นและ อันว่าบุญเกิดเป็นมากนัก

เหตุอันใด อิทิ กรณิ เหตุตั้งนั้นก็อุปมาดังเต่าน้ำหม่นเสียบหม่นไซ้้นั้นและ อกุสล อันว่าบุคคลผู้กระทำบาปแล้วคิดผิดมีความเดือดร้อนกินแห่งลวดบติดิตตาม ปฏิภุฏฐิต ลวดกิเลียดแก่บาปหลักเว้นหนีไกล ปริหายติ จุ่มพ้องร้องดาตีเตือนต้นว่าบควร กุระตำพอ ๒ และว่าอันลวดบติดิตในบาปอันนั้นก็ลวดเสี่ยงไปและน้อย ขุททุกนที ยถา เป็นต้นแม่น้ำน้อยแห้งไปด้วยรัสมิพระอาทิตย์เมื่อฤดูร้อนและไซ้แห่งไฟและ วันและน้อยลวดบไหลได้นั้นและแดดอันร้อนนั้น อุปมาดังผู้กระทำบาปแล้วและกินแห่งใจและ ละเสียบอาลัยในบาปและมากกระทำกุศลบุญหื้อร้อนแก่บาปอันนั้นก็ลวดหน้อยบางเสียเสี่ยงไปบหลอนั้นและ อิทิ กรณิ อันว่าเหตุตั้งนี้อุปมาดังแม่น้ำน้อยนั้นและกล่าวลักษณะอันหื้อต่านด้วยสังเขพย้อยแคบก่อนและ ตีนี่จักกล่าวอันฮักษาศีลก่อนผู้มีปัญญาควรฮักษาจำไว้เตอะอันว่าฮักษาศีลนี้มี ๓ จำพวกอัน ๑ จื่อหินศีล อัน ๑ จื่อมชฌิมศีล อัน ๑ จื่อ อุตมะศีล และอันว่าหินศีลนั้นไปเอาศีลแล้วมานอนรวมห้องต้นอนกับด้วยลูกและเมียบกับด้วยน้องญิงนอนกับด้วยชายก็ดี ผุงนี้จื่อว่าหินศีลอันถ้อยยอบแต่และ เหตุบ่ต่างตื่นอนเจือจ่างกับด้วยกันเป็นดังได้แก้วลูกวิเศษและมาวางไว้เหนือกองหญ้าเฟืองตีหมานอนนั้นและ ผลบ่กว้างบ่ยิงบ่ประเสริฐหลายและ อัน ๑ บ่นอนร่วมห้องเดียวกัน

หากอนตี่ ๑ เต่าบ่พันเรือนตั้งอันจื่อว่า มชฌิมศีล พอประหมานเป็นดังแก้วลูกวิเศษแล้วมาวางไว้เหนือใต้ต่อนั้นและ อัน ๑ วันฮักษาศีลนั้นหากไปอนตี่ ๑ ชายคาบ่ติดกันต่างคนต่างรำเพิงว่า อโห วต เม สีลานิ อดฆาอาวิททาอสพพรานิ กมมาสานิ ภูชิสสานิ วิเวญฺฐบสส

ถาณี อปรามตถาณี สมานิสวตตนิกาณี ๓ ที่แล้ว สีล เม ปริสุทฺธํ ไปใจ้ๆ ตั้งนี้จื่อว่าอัชชาศีล
ภาวนาศีลและแล้วยอมมือไหว้ระนิกในใจว่า พุทฺโธ เม นาโถ ธมฺโม เม นาโถ สงฺฆो เม นาโถ
๓ ที่ อิติปิ โส ภควา อรหํ สมมาสมพุทฺโธ วิชชาจรมสมปนฺโน สุคโต โลกาวิทู อนุตฺตโร ปุริส
ธมฺมสารถิ สตถา เทวมนุสฺसानํ พุทฺโธ ภควาติ ๓ ที่ สวากขาโต ภควตาธมฺโม สนฺทิภฺฐิโก ออกา
ลิกอ เอหิปสฺสโก โอปนยิโก ปจจตตํ เวทิตพฺโพ วิญญูหิติ ๓ ที่ สุปฺปฏิปนฺโน ภควโต สวากสงฺฆ
อุชฺฐปฏิปนฺโน ภควโต สวากสงฺฆ ญายปฏิปนฺโน ภควโต สวากสงฺฆ สามิจิปฏิปนฺโน ภคว
โต สวากสงฺฆ ยทิทํ จตตาริ ปุริสยฺคานิ อภฺฐุ ปุริสยฺคคฺลา เอส ภควโต สวากสงฺฆ อาทุเนย
โย ปาทุเนยโย ทกฺขิณฺเนยโย อญฺชลิกรณฺณิโย อนุตฺตรํ ปญฺญกฺเขตตํ โลกสฺสาติ ๓ ที่ คำนี้จื่อว่า
กฺุณแก้วตั้ง ๓ และผู้ใดอัชชาศีล และกั้บตามตั้งว่า

มานี้ผู้้นั้นประเสริฐยิ่งนักเป้นดั่งแก้วมณีโชติอันชุบด้วยน้ำอบน้ำหอมแล้วและ ตั้งไว้เหนือ
ขันค้ำได้เสวตฉัตรขาวนั้นและ จักหื้อแล้วติริวิธสัมปัตติ ๓ ประการมีนิปานธัมมเป้นเจ้าเป้น
ยอดแก่ผู้้นั้นดั่งแก้วมณีโชติหื้อแล้ว มโนปตถนา แห่งพระยาจักรีวัดติราชนั้นชะและ ประการ
๑ ผู้้นั้นจักอัชชาศีล ศีลนั้นบ่มักกว่าไปเถิง วันและขอเอาในสำนักพระพุทฺธเจ้าได้อันบมีและ
มันหาอันตรายเกิดมามีในต้นนอกต้นไปไปได้มาหาอยู่เรือนและเว้นจากปญฺจะเว้น ๕ ประการ
คือบ่ฆ่าสัตว์ บ่ลักของต่าน บ่กระต่ามิจฉาจาร บ่ล่าย บกินน้ำเมา คือเหล่าเต้านี้หากเป้นศีล
๕ ตั้งอยู่ในต้นและวันศีลนั้นคิดใจว่าจักอัชชาศีลชะและ กินเพลแล้วอาบน้ำด่าหัวเสียและ
นุ่งผ้าเสื่อและเว้นจากกรรม ๕ อันดั่งกระต่าแล้วนั้นนั่งอยู่ในเรือนรำเพิงเถิงกฺุณพระพุทฺธเจ้า
อยู่ใจ้ๆ อย่าหื้อจิตใจปลักไปอารมณอันอื่นศีลก็หากตั้งอยู่ในต้นและ บ่สอนใจและได้แม่น
ไปเอาศีลในสำนักพระและอยู่วัดวันค้ำศีลก็บ่ตั้งอยู่ในต้นตายบ่รู้จักกองค์แห่งศีลเตาได้อิน
เพิ่นว่านบว่าดั่งอันอุปมาเป้นดั่งลือคือผู้ได้หายาบรู้จักตันยาและ เหตุดั่งอันสมათานเอาศีล
แล้วหื้อภาวนาเอาศีลก่อนก็หื้อใจเหนิมหมั้นดีแล้วจึงว่า อิติปิ โส ภควา ๓ ที่ พุทฺโธ ใจตาม
ศรัทธาอันว่าได้เตอะจักใคร่หลับใคร่นอนหื้อปลงไว้ว่าสาธุข้าเอากฺุณพระพุทฺธเจ้าดวงอัน
ประเสริฐพอบุญเต่าอีก่อน ขอขอปลงไว้เหนือขอมอมจอมหัวแห่งข้าด้วยดีก่อนและว่า

สันทันและลวดไหว้แก้วตั้ง ๓ ตั้งตักอันเมื่อนั้นแล้วนอนเตอะ กระต่าสันทันนี้จื่อว่าอัชชา
ศีลภาวนาตายจุงสน่าจื่อไว้เตอะ ตั้งนี้จักกล่าวกฺุณแห่ง อิติปิ โส ก่อน โย บุคฺคโล อันว่า
บุคฺคลผู้ได้รำเพิงเถิงกฺุณพระพุทฺธเจ้าว่า อิติปิ โส พระรอดเถิงปาย ๓ ที่ แล้วว่าพุทฺโธ ไปใจ้ๆ
คิดรำเพิงเถิงกฺุณพระธัมมเจ้าว่า สวากขาโต ภควตา ธมฺโม รอดเถิงปาย ๓ ที่ แล้วว่า
สวากขาโต ภควตา ธมฺโม ไปใจ้ๆ คิดรำเพิงเถิงกฺุณสังฆะว่า สุปฺปฏิปนฺโน ภควโต สวากสงฺฆ

รอดถึงพาย ๓ ที แล้วว่า สุปฏิปันโน ภควโต สาวกสงโฆ ไปใจๆ คืออันว่าภัยอันตราย
สิบประการ อัน ๑ แม้นว่าข้าเสิกคนโจรบ่กระทำฮ้ายได้ ผิดว่าข้ามน้ำใหญ่ศึคข้ามป่าใหญ่ตีมี
ผีเสื้อเนื้อฮ้ายก็ตี สัตว์ ๔ ตีน ๒ ตีน จักเซ็บแมงป่องงูฮ้ายตั้งมวลก็บ่กระทำฮ้ายได้หากคอย
พ้นจากคาคพระตาย แม้นเป็นพยาธิใหม่ก็จักหายและบ่ละคุณพระเจ้าเสีย ยังเอาคุณพระเจ้า
เป็นที่พึ่งบ่ขาดก็ยังพ้นหาย ผิดว่ากัมม์หากเสี้ยงตายก็ได้ไปเกิดดีตีตาย อันว่าคุณพระพุทธเจ้า
อันว่า อิติปิ โส เป็นต้นนี้ประเสริฐยิ่งกว่าคุณตั้งหลายอันเป็นนอกศาสนาคุณอันและ แม้น
พญาครุฑพญานาคพญาไอศวรรท้าวจตุโลกบาลราชาตั้ง ๔ ก็ตี เศวบุตรเศวตาวพระยาอินทร์
พระยาพรหมอันอยู่เต็มจักรวาลได้บ่ได้หมื่นได้แสนอันอยู่ในจักรวาลหากมีภัยก็ตีบ่มีก็ตี ก็
หากเอาคุณพระพุทธเจ้า

เป็นที่พึ่งเสี้ยงตุดตันและ เหตุตั้งอันคุณพระพุทธเจ้านี้ประเสริฐยิ่งนักหาตีอันเทียบเทียม
บ่ได้เพื่ออันและศาสตรศีลผุ้งนอกศาสนาว่าคุณพระพุทธเจ้านี้ ลางอันก็ยังหื้อจำเริญใจใน
ปัจจุบันเสี้ยง ลางอันก็หื้อวินาสฉิบหายก็มีและ หื้อเป็นกรรมเป็นเวรก็มี เห็นได้ผู้ใดได้มัดก็ตี
ลางอันหื้อเสี้ยงหูเสี้ยงตาก็มีตาย คนตั้งหลายผุ้งเอาศาสตรศีลนอกธัมม์พระเจ้าเป็นที่พึ่งนั้นบ่
ได้เสี้ยงสุขและพ้อยได้เสี้ยงทุกข์ด้วยคุณผุ้งนั้นบ่มีแต่และ เหตุตั้งอันอันว่าคุณพระพุทธเจ้านี้ตี หาตี
สุดบ่ได้อุปมาตั้งเศวบุตรตัน ๑ มีฤทธิ์มากนักและเอาแผ่นดินตั้งมวลเป็นหมื่นเตา เอาน้ำ
มหาสมุทรตั้งมวลเป็นน้ำมัน และเอาอากาศเป็นลานก็ตีเอาเขาสีเนโรเป็นเหล็กจางนก็ตี ผิดว่า
อันเอาน้ำสมุทรเป็นน้ำหมึก เอาเขาสีเนโรเป็นบตี เอาอากาศเป็นบับ และแต้มเอาอานิสงส์
คุณพระพุทธเจ้าอันว่า อิติปิ โส นี้ก็บ่เสี้ยงบ่สุดได้และ น้ำหมึก ๑ หน้าเสี้ยงเสือก่อน ผิดจัก
เขียนเขาสีเนโรเป็นเหล็กจางเขียนก็หากค่อมเสี้ยงเสือก่อน อากาศเป็นลานก็หากเสียบมีตี
เสี้ยงตาย ประการ ๑ แม้นว่าหวานบับผู้ฝึกกาดเต็มจักรวาลนี้แล้วลวดขึ้นถึงมหาพรหม
คุณและมีเศวบุตรตัน๑ มีฤทธิ์มีผุ้งและมาเอาพันผู้ฝึกกาดอันนั้นก็ยังได้ตีหลิและเต่าจักเอา
คุณพระพุทธเจ้าอันว่า อิติปิ โส นี้ บ่ขาดจักอ่านบับได้ตายคำ

คำอันนี้ออกในธัมมรังสีพันและไปบ่เจือจุงดูตีหันเหตุตั้งอันบุคคลตั้งหลายผุ้งเป็นบัณฑิต
ไปในตีใดก็ตีเอาคุณพระพุทธเจ้าเป็นที่พึ่งแต่สิ่งเดียวและ ตีนนี้จักกล่าวลักษณะอันฟังธัมม
ก่อนและบุคคลผู้ใดว่าจักฟังธัมมว่าอันไปแต่พ้อยบ่ฟังเต่าฟูจากันอยู่พองปากสุนธัมมอยู่ก็ตี
ผิดอันบ่พ้อยเยียรการหียบแล้วอยู่ก็ตีผุ้งนี้บ่ได้จื่อว่าฟังธัมมและไปหื้อเป็นอนตรายแก่ธัมม
เป็นบาบคันต้ายก็จักได้ไปสู่อบายตีใดตี ๑ ผิดพ้นจากอบายเกิดมาเป็นคนหูหนวกได้ ๕๐๐ ขาด
อันนี้ออกในธัมมและ ประการ ๑ ผู้ธัมมค้ำสอนพระเจ้าอย่าได้กระทำบาบมีตนว่าอย่าฆ่าสัตว์

ลักของต่าน อย่าล่าย อย่ากินน้ำเมา อันเป็นบาปก็ปกครองกระทำสักอันและ ป้อยยังกระทำ
ตั้งอันเล่าผู้นั้นแม่นรู้ธัมม์และฟังธัมม์ตักอันก็ตีพระพุทเจ้ากล่าวว่าคุณผู้นั้นชื่อว่าอนาพระ
ต่อแก้วตั้ง ๓ เหตุมันรู้กระทำตามธัมม์นั้นและบุคคลละญิงชายตั้งหลายอันจักไปฟังธัมม์และ
จักได้อานิสงส์ผลแต่นั้นยามเมื่อพระเทศนาธัมม์นั้นอย่างพูกันพ้อยตั้งใจงานหุฟังเอาเม็ด
คำอันนั้นแต่อันใดพระเจ้าว่าดีจ้อเอาแล้วกับตามอันใดเป็นบาปละเสียตัดเสียหื้อเบาบาง
นั้นได้เป็นบุญคุณเป็นบุญกระทำต่อมถมไปจ้อย อย่าหื้อเล็งต่อผู้อันเลี้ยงคาบฮ้าย

นี่เช่นหื้อเล็งต่อตักอันจักได้ไปเสวยตักขีในภาวะพายหน้าันรักชีวิตันมีตั้งถุ หื้อรัก
ชีวิตแห่งต่านก็พรำตั้งอันกระทำอันนี้พระพุทเจ้าก็สักเสิญผู้นั้นว่าตั้งนี้ โย โข อานนท
ภิกขุ วา ภิกขุณี วา อุปาสโก วา อุปาสิกา วา ธมมานุธมมปฏิปนโน วิหริต สามีจิปฏิปนโน
อนุธมมจาริ โส ตถาคต สกฺกโรติ ครุฑโรติ มาเนติ ปุเชติ ปรมา ย ตั้งนี้อันนทะ ตูราอนันทะ
โย บุคคลโธ อันว่าบุคคลผู้ใด ภิกขุ วา ภิกขุก็ตี ภิกขุณี วา ภิกขุณีก็ตี อุปาสโก วา อุปาสกาตี
อุปาสิกา วา อุปาสิกาตี ธมมานุธมมปฏิปนโน อันปฏิบัติวิปัสสนาธัมมอันควรแก่อริยะมค
คธัมม สามีจิปฏิปนโน ปฏิบัติควร อนุธมมจ้อมิ จาริมิปกติอันกระทำธัมมปฏิบัติมกว่าอัน
ควร วิหริตอยู่ โส บุคคลโธ อันว่าบุคคลผู้นั้น สกฺกโรติ เรียกว่าได้บูชาและ ภิกขุและภิกขุณี
และอุปาสกอุปาสิกาตั้งหลายอันตั้งอยู่ในศีล ๕ ศีล ๘ ศีล ๑๐ และ จตุปริสุทธิศีลหื้อปริสุทธิ
แล้วปฏิบัติในสมณะวิปัสสนาตั้งอัน ก็ถูกคำสอนพระพุทเจ้าว่าธัมมานุธมมปฏิปนโน นี้
และ ภิกขุและภิกขุณีตั้งอยู่ในปริสุทธิศีลแล้วหื้อปฏิบัติตามกองแต่และ ก็ถูกคำสอนพระเจ้า

บทว่า สามีจิปฏิปนโน อนุธมมจารินี้และ กริยาอันกล่าวลักขณะตานศีลภาวนาธัมม
ด้วยอันห้อยอันแควบพหื้อแจ่งแก่บุคคลญิงชายตั้งหลายฝูงบมีวิไสยหื้อได้จำไว้ในมโนหัวใจ
เดอะ อันว่ากระทำสักการบูชา ตถาคต ยังพระตถาคต ครุฑโรติ เรียกว่าไหว้กระทำคบบย
มาเนติ เรียกว่าได้อ่อนน้อมอยู่ ปุเชติ เรียกว่าได้บูชา ตถาคต ยังพระตถาคต ปรมา ปุชายัง
ด้วยเครื่องบูชาอันนิกและตูราอนันทะบุคคลผู้ใดฟังธัมม์คำสอนกตถาคตแล้วและบกับตาม
พ้อยยังกระทำ ทุกจริต อันเป็นบาปตั้งอันบุคคลผู้นั้นแม่นว่ามาบูชาพระตถาคตด้วยเครื่อง
ประดับมีเข้าตอกดอกไม้ของหอมผ้าผ่อนเป็นต้นประหมานแต่ก็ตี จักได้บูชาพระตถาคตนั้น
บมีและ เหตุเหลืออาชญาตถาคตเตสนาไว้นั้นและ เหตุปลงจนโร อนิจโจ ขยเถนทุกโข
ภยเถนอนตตา อสสารกเถน วิปริณามธมโม เวทนาขนโร อนิจโจ ขยเถนทุกโข ภยเถนอนต
ตา อสสารกเถน วิปริณามธมโม สญญาขนโร อนิจโจ ขยเถนทุกโข ภยเถนอนตตา อสสารก
เถน วิปริณามธมโม สพเพ สงขารธา อนิจโจ ขยเถน... สพเพ สงขารธาทุกขภยเถน

สพเพสงฆารชา อนตตา อสสารกเถน นามรูป อนิจจํ วัต นิพพานํ นามรูปํ ทุกข์ ภยเถน
สุขํ วัต นิพพานํ นามรูปํ อนตตา อสสารกเถน เต นิพพานํ ปรมํ สุขํ จำเรญสุดตั้งวัน จื่อว่า
ภาวนาออกปากมีผลอานิสงส์กว้างขวางมากนักและ สพพณจมฐุ นามรูปํ ทุกข์ อนิจจํ อนตตา
วิปริณามธมมํ จื่อว่ายอดวิปัสสนาและจำเรญสุดตักวันตักคืนมีผลอานิสงส์กว้างขวางมากนัก
แม้ว่ากรรมวิบากอันหนักหลอนไปตกนรกมิได้กินน้ำนรกพิหากได้กินก็บ่ลำบากมากนักเช่น
และธัมมะเทศนาลักษณะตานสีลภาวนาภกธา สมัตตา กรียาอันกล่าวลักษณะอันหืออานฮัก
ชาศีลพงธัมมภาวนาภกธาสรเดจแล้วบรมวลธัมมเตสนาเต้านี้ก่อนแล

สรเดจแล้วยามตาวันจ้ายและ และจุลศักราชได้ ๑๒๗๙ ตัวปีเต่าจี้ เดือน ๓ ออก ๖
ค่ำ พร่ำว่าได้วัน ๑ อหํ นาม ปณญตติ จื่อว่า อภิวังสามเณร ปางอยู่ปฏิบัติวัดร่องพอง วัน
นั้นและ..ธูเจ้าพระนายต้นไต้ได้เล่าก็พิจารณาหาพร่องเตอะ ตักกักตักเต็มทีพอจะไปถ่ม
น้ำลายใส่ตัวหนังสือข้าฮ้ายเงินและ ข้าบ่ช่างแกว่งเหล็กจารและ...

ผู้ตรวจชำระ พระมหาสิทธิชัย ชยสิทธิ ป.ธ.๙, ดร. ๐๙/มิ.ย./๒๕๖๓

อรรถาธิบายลักษณะการรักษาศีล

ธรรมเทศานี้ กล่าวถึงสมัยที่พระพุทธเจ้าตั้งแต่เป็นพระโพธิสัตว์เจ้าเวสสันดร จนถึงประกาศพระสัทธรรม ทรงเปลื้องเวไนยสัตว์จากเครื่องพันธนาการคือกิเลส จนกระทั่งถึงพระนิพพานด้วยบาลีว่า อมหากั สมพุทโธ อภิสมโพธิปโต เป็นอาทิ

พระสัพพัญญูพระพุทธเจ้าเมื่อครั้งเสวยพระชาติเป็นพระเวสสันดรโพธิสัตว์ครั้งจตุตถจากอดีตภพนั้นแล้วเกิดในสวรรค์ชั้นดุสิต ซึ่งเป็นที่อยู่ของพระโพธิสัตว์ นานประมาณ ๔,๐๐๐ ปีทิพย์ แล้วมาถือปฏิสนธิในพระครรภ์ของพระนางสิริมหามายา ในวันที่ ๕ (พฤหัสบดี) ขึ้น ๑๕ ค่ำเดือน ๘ ปีระกา อยู่ในครรภ์ ๑๐ เดือนประสูติวัน ๖ ขึ้น ๑๕ ค่ำเดือน ๖ ปีกจอยามเที่ยงเที่ยง อายุได้ ๑๖ พรรษา ก็ได้เป็นพระยาในเมืองกบิลพัสดุ์ เสวยราชสมบัติได้ ๑๖ พรรษา ก็ได้เสด็จออกบวชในป่าหิมพานต์ เดือน ๖ ขึ้น ๑๕ ค่ำ ฤกษ์ได้ ๑๖๑ ชื่อว่าวิสาขา ยามเที่ยงคืนเมื่ออายุได้ ๒๙ พรรษา บวชได้ ๖ พรรษา อายุ ๓๕ พรรษา ก็ได้ตรัสรู้สัพพัญญูเป็นพระพุทธเจ้าในเดือน ๖ ขึ้น ๑๕ ค่ำ วิสาขาบูชา เสวยวิมุตตสุข ๗ สัปดาหฺ์ก็เสด็จไปแสดงธรรมจักรกัปปวัตตนสูตรในป่าอิสิปตนมฤคทายวัน ในเมืองพาราณสี แก่ปัญจวัคคีย์ ในปีระกา วันขึ้น ๑๕ ค่ำเดือน ๘ นับตั้งแต่พระพุทธเจ้าตรัสรู้ พระองค์ได้จำพรรษา ณ สถานที่ต่าง ๆ ตามลำดับดังต่อไปนี้

- พรรษาที่ ๑-๒-๓-๔ ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน ใกล้กรุงพาราณสี (โปรดพระปัญจวัคคีย์) พระเวฬุวัน กรุงราชคฤห์ (เริ่มแต่โปรดพระเจ้าพิม พิศาร ได้ อัครสาวก ฯลฯ เสด็จนครกบิลพัสดุ์ครั้งแรก ฯลฯ อนาถบิณฑิก เศรษฐีเป็นอุบาสกถวายพระเชตะวันถ้าถือตามพระวินัยปิฎก พรรษาที่ ๓ น่าจะประทับที่พระเชตะวัน นครสาวตถิ)
- พรรษาที่ ๕ ภูฏาคารในป่ามหาวัน นครเวสาลี (โปรดพุทธบิดากรุงกบิลพัสดุ์ โปรดพระญาติที่วิวาทเรื่องแม่น้ำโรหิณี มหาปชาชาติผนพวเกิด ภิกษุณีสงฆ์)
- พรรษาที่ ๖ มกุฏบรรพต (ภายหลังทรงแสดงยมกปาฏิหาริย์ที่นครสาวตถิ)
- พรรษาที่ ๗ ดาวดึงส์เทวโลก (แสดงพระอภิธรรมโปรดพระพุทธมารดา)

- พรรษาที่ ๘ เกสภพามิคทายวัน ไกล่เมืองสูงสุมารศิริ แคว้นภักคะ
(พบนกุลบิดามารดา)
- พรรษาที่ ๙ โขสิตาราม เมืองโกสัมพี
- พรรษาที่ ๑๐ ปาต่าบลปารีไลยกะ ไกล่เมืองโกสัมพี
(ในคราวที่ภิกษุเมืองโกสัมพีทะเลาะกัน)
- พรรษาที่ ๑๑ หมู่บ้านพราหมณ์ชื่อนาถายะ
- พรรษาที่ ๑๒ เมืองเวรณูชา
- พรรษาที่ ๑๓ ปาลีไลยบรรพต
- พรรษาที่ ๑๔ พระเชตวัน (พระราหุลอุปสมบท)
- พรรษาที่ ๑๕ นิโครธาราม นครกบิลพัสดุ์
- พรรษาที่ ๑๖ เมืองอาฬวี (ทรงทรมานอาฬวกยักษ์)
- พรรษาที่ ๑๗ พระเวฬุวัน นครราชคฤห์
- พรรษาที่ ๑๘-๑๙ จาลิยบรรพต
- พรรษาที่ ๒๐ พระเวฬุวัน นครราชคฤห์ (โปรดองค์กุสิมาล, พระอานนท์ได้รับ
หน้าที่เป็นพุทธอุปัฏฐาก)
- พรรษาที่ ๒๑-๓๘ พระเชตวันมหาวิหาร เมืองสาวัตถี
- พรรษาที่ ๓๙-๔๔ บุพพาราม เมืองสาวัตถี
- พรรษาที่ ๔๕ เวฬุคาม ไกล่นครเวสาลี^๓

อายุได้ ๘๐ พรรษาก็ปรินิพพาน ในที่นี้จะพรรณนาศีลด้วยคำว่า อมหากั ปน สมพุทโธ อภิสมุโพธิปัตโต โส ปฐมา ยาว นิพพานา สตโต โปมเจสิ พนธาวิสโต สงเขยย สติ ลุขานํ สีลํ ทานํ ภวิสสตีติ อานนทํ ตุก่อนอานนทํ โย ปุคฺคโล อันทว่าบุคฺคโล ให้ทานรักษาศีลได้ดี ยิ่งนักและบุคฺคโลได้เกิดมาได้รักษาศีลอันเว้นจากฆ่าสัตว์ ก็จักได้ไปเกิดเป็นพระยา บุพพะ วิเทหทวีป อันกว้างได้ ๗ พันโยชน์ บุคฺคโลได้รักษาศีลเว้นจากลักเอาของแห่งท่านก็จักได้ไปเกิดอุดรชูทวีปอันกว้างได้ ๘ พันโยชน์ บุคฺคโลเกิดมาได้รักษาศีลเว้นจากอันเล่นชู้ด้วย ผู้ว่าท่านเมียท่าน แม้นตายก็ได้ไปเกิด เป็นพระยาในอมรโคยานทวีป ตะวันตกกว้างได้ ๙ พัน โยชน์ ได้รักษาศีลเว้นจากคำเท็จก็จักได้เป็นพระยาปราบชมพูทวีป อันกว้างได้หมื่นโยชน์ นั้นแล บุคฺคโลผู้ใดได้เกิดมารักษาศีลเว้นจากการดื่มสุรายาเมานั้นแม้นตายก็จักได้เป็นพระยา แก่เทวดาในชั้นฟ้าจตุมหาราชิกา มีอายุได้ร้อยปีทิพย์ หากว่าจักนับเป็นปีในเมืองคนได้ ๙ ล้านปีแล คนเราและคนผู้ใดเกิดมาได้รักษาศีลไม่กินข้าวในเวลาเย็นแม้นตายไปจักได้ไปเกิด

^๓ สุริย์ มีผลกิจ, พุทธกิจ ๔๕ พรรษา, (พิมพ์ครั้งที่ ๙) กรุงเทพมหานคร : บริษัท คอมพิวเตอร์ จำกัด, ๒๕๕๕

ในชั้นดาวดึงส์ มีอายุได้ ๑,๐๐๐ ปีทิพย์ถ้าจกนับเป็นปีเมืองคนเรานี้ได้ ๓ โกฎีกับ ๖ ล้านปี บุคคลใดได้รักษาศีลอันเว้นจากขับฟ้อนตีสตีเป่าดุริยะดนตรีทั้งหลายนั้นจักได้เกิดในชั้น ยามา มีอายุได้ ๒ พันปีทิพย์ หากนับเป็นปีเมืองคนได้ ๑๒ โกฎีกับ ๔ ล้านปี และคนผู้ใดได้รักษาศีลได้เว้นจากคันระดอกลไม้ของหอมนั้นครั้นตายก็จักได้ไปเกิดในชั้นนิมานรดีมีอายุได้ ๘ พันปีทิพย์ หากจกนับเป็นปีเมืองคนเรานี้ได้ ๒ ร้อย ๓ โกฎีกับ ๒ ล้านปี บุคคลใดได้รักษาศีลด้วยการไม่จับไม้รับเงินทองนั้นจักได้ไปเกิด ในชั้นปริมิตวัสสวดีนั้นมียุอายุได้หมื่น ๖ พันปีทิพย์ นับเป็นปีในเมืองคนเราได้ ๙ ร้อยโกฎีกับ ๖ ล้านปี อุปมาดัง บุคคลผู้มีปัญญาว่าพระพุทธเจ้าแสดงเทศนาว่า ครั้นนั้นมีพระยาตนหนึ่งมีข้าของสมบัติ มากนักคือ ช้างแสนตัว และม้าแสนตัว มีบริวารแสนคน พระยาตนนั้นไม่ได้ให้ทาน รักษา ศีล เจริญภาวา ย่อมไม่ได้เสวยสุข บุคคลผู้หนึ่งได้ให้ทาน รักษาศีล เจริญภาวาไม่ขาด แต่หาข้าของไม่ได้ครั้นตายไปแล้ว ก็จักได้เป็นพระยาจักรวรรดิราชามากกว่าพระยาตนที่มี ข้าของอย่างละแสนนั้นแล

เหตุนี้ บุคคลใดมีใจรัทธารักษาศีล ให้ทาน เจริญภาวา พระพุทธองค์ตรัสว่าประเสริฐ ยิ่งนักไม่อาจจะนับสมบัติของผู้นั้นได้ และสุขอันมีเหนือแผ่นดินทั้งปวงหาเปรียบด้วยสุขของ ท้าวพระยาได้ไม่ และความสุขของท้าวพระยาก็ดูน้อยประมาณเท่าก้อนหินในกำมือชาย ผู้หนึ่งเมื่อเทียบกับความสุขของเทวดาในชั้นฟ้าดูเปรียบดัง เขาสิเนโร ทุกข์ทั้งปวงอันมี เหนือแผ่นดินนี้หากเปรียบดังชายผู้หนึ่ง อันทานแหงด้วยหอกดาบวันละ ๓๐๐ เล่ม ตอน เช้า ๑๐๐ ตอนกลางวัน ๑๐๐ และตอนค่ำ ๑๐๐ เล่ม อายุของชายผู้มิทุกข์นั้นเท่าทรายใน กำมือ เมื่อเทียบความทุกข์มิไบนรกมากกว่าของชายผู้นั้นอุปมาดังเขาสิเนโรนั้นแล เทวดา ในชั้น จาตุมาหาราชิกา และดาวดึงสาเสวยกามคุณนั้นเป็นดังคนทั้งหลายในชั้นฟ้ายามาก อดกัน ในชั้นดุสิตาเท่าจับมือกัน ในนิมานรดีเท่าหัวรอกัน ในปรนิมิตวัสสวดีเล็งดูกันและ ยินดีแล

โจทนา ยังมีผู้หนึ่งถามว่าพระพุทธเจ้าสร้างโพธิสมภารบารมีได้สี่สงฆ์ขยปลายแสน มหา กับนั้นดังธา และว่าอสงฆ์นั้น รู้ด้วยอุปมาดังนี้ยังมีขุมอันหนึ่ง กว้างได้ ๘,๐๐๐ วา ลึก ได้ ๘,๐๐๐ วา และร้อยปีทิพย์เทวดาเอาเมล็ดพันธุ์ผักกาดมาใส่ครั้งละเม็ด จนกว่าเต็มขุม นั้นแล้วร้อยปีก็บอกรั้งละเม็ดจนหมดจึงเรียกว่าอสงฆ์ขยปีและว่ากับนั้นคือ ยังมีหินก้อน หนึ่ง สูง ๑,๐๐๐ วา และร้อยปีทิพย์เทวดาเอาผ้าทิพย์อันอ่อนดุจควนไฟมากกว่าดและจนกว่า ดอยหินราบลงบนแผ่นดินจึงเรียกว่ากับ บุคคลผู้ใดได้สร้างวิหารถวายเป็นทานก็เสวยอานิสงส์ กับหนึ่ง และผู้ใดได้สร้างสารูปพระพุทธเจ้าได้เสวยอานิสงส์ ๒ กับ และผู้ใดได้สร้างอาราม ถวายภิกขุสังฆะได้เสวยอานิสงส์ ๕ กับและผู้ใดอนุญาตปล่อยข้าทาสบริวารชายหญิงไปบวช ในศาสนาพระพุทธเจ้าได้เสวยอานิสงส์ ๖ กับ และผู้ใดได้ให้ลูกไปบวชในศาสนาพระพุทธเจ้า

ได้เสวยอานิสงส์ ๗ กัป และผู้ใดได้สร้างธัมมเป็นทานได้เสวยได้เสวยอานิสงส์ ๘ กัป และผู้ใดและผู้ใดให้คัมภีร์หนังสือได้เสวยอานิสงส์ ๙ กัป และผู้ใดได้ตั้งอยู่ในสรณคณน์ พุทฺธิ สรณคจฉามิ ธมฺม สรณคจฉามิ สงฺฆ สรณคจฉามิ เอาแก้วทั้ง ๓ เป็นที่พึ่งทุกวันได้เสวยอานิสงส์ ๑๐ กัป และผู้ใดได้ตั้งอยู่ในศีล ๕ ประจำทุกวันได้เสวยอานิสงส์ ๑๑ กัป และผู้ใดได้ตั้งอยู่ในศีล ๘ จะได้เสวยอานิสงส์ ๑๒ กัป และผู้ใดเจริญภาวนาว่า พุทฺธิ สรณคจฉามิ ธมฺม สรณคจฉามิ สงฺฆ สรณคจฉามิ ดังนี้ ทุกวันไม่ขาดจักนับอานิสงส์อันนั้นไม่ได้และคนผู้ใดได้กระทำบุญกุศลบุญกัณฺมม์เบื้องต้นนี้

เมื่อตายก็ได้เกิดชั้นฟ้าสวรรค์เทวโลกเสวยสมบัติมากนักร้อยกว่าท้าวพระยาตนนั้น และให้ทานข้าวของสิ่งและแสนเป็นทานนั้นและ ผู้ใดภาวนา อิติปิ โส ภควา มีอานิสงส์มากกว่าเทวดาตนหนึ่งมีอิทธิฤทธิ์อำนาจพมากนักร้อยกว่าอายุยืนได้กัปหนึ่งก็ดี เทวดาตนนั้นก็ไม้อาจจักนับอานิสงส์ได้ ผู้ใดภาวนาว่า อิติปิ โส ภควา นี้ได้และอายุแห่งเทวดาตนนั้นหากหมดไป ผู้ใดภาวนา พุทฺโธ เม นาโถ ธมฺโม เม นาโถ สงฺโฆ เม นาโถ เท่านั้นก็ดีมี อานิสงส์นับไม่ได้และผู้ใดได้รักษาศีล ๑๐ ทุกวันก็ไม่อาจนับได้และออกไปบวชในศาสนาพระพุทธเจ้าด้วยใจศรัทธาเท่านั้นมีอานิสงส์มากนักร้อยไม่ได้ และอาจจักปล่อยตนพ้นจากทุกขในวัฏฏะสงสารแล นัยหนึ่งก็จักโปรดพ่อแม่ญาติพี่น้องทั้งหลายให้พ้นทุกขในวัฏฏะสงสารก็ได้ โปรดท้าวพระยาเสนาอำมาตย์และสัตว์ทั้งหลายได้พ้นจากทุกขในวัฏฏะสงสารเหตุตั้งนั้นพระพุทธเจ้าว่ามีอานิสงส์อันมากนักร้อยไม่ได้แห่งบุคคลผู้เอาตนออกไปบวชในศาสนาพระตถาคตนี้ และบุคคลผู้ใดได้รู้จักคุณพ่อแม่ของตนเมื่อพ่อแม่ของตนยกย้ายบาทเท้าเหยียบอาจมาจยกพ่อแม่ขึ้นบนบ่าของตนไป แล้วมานวดพื้นเท้ามือที่เจ็บที่คันด้วยมือตนปรนนิบัติอุปัชฌาทุกวันไม่ขาดตราบเท่าอายุพ่อแม่สิ้นไป ก็ไม่อาจตอบคุณพ่อแม่ได้และการเอาตนไปบวชในศาสนาพระพุทธเจ้านั้น จักตอบคุณพ่อแม่ได้บุคคลหญิงชายทั้งหลายผู้ได้รักษาศีล ๕ ศีล ๘ ศีล ๑๐ เป็นอันประเสริฐมายิ่งกว่าคนผู้หาศีลไม่ได้แม้ว่าผู้หญิงผู้ชายมีรูปอ่อนงามและหาศีลไม่ได้ก็ไม่ดูงามอุปมาดังช้างสารตัวหางาไม่ได้ก็ไม่ดูงามด้วยประการทั้งปวง เป็นดังขายมีหน้าอ่อนงามและหาดวงตาไม่ได้คือว่าตาบอดเสียนั้น ก็ไม่ดูงามและ ผีว่าดังท้าวพระยาตนหนึ่ง และนางผู้หนึ่งมีรูปอ่อนงามและหาบริวารแวดล้อมไปก่อนหน้าตามหลังไม่ได้ และหากไปตนเดียวก็ไม่ดูงามสง่าทั้งสิ้น ผีว่าเป็นดังเรืออันหาเครื่องไม้ไม่ได้เท่าไม้แต่ความเศร้านั้นก็ดูงามทั้งสิ้น คนผู้หญิงผู้ชายทั้งหลายแม้ว่ามีรูปอ่อนอัปลักษณ์ก็ดีแต่มีศีล ๕ ศีล ๘ ศีล ๑๐ พระพุทธเจ้าก็กล่าวว่าคุณหญิงชายทั้งหลายผู้ซึ่งนั้นแม้ว่าเข็ญใจเท่าใดก็ดีมี ศีล ๕ ศีล ๘ ศีล ๑๐ พระพุทธเจ้าก็กล่าวว่าเป็นคนมีเข้าของสมบัติมากนักร

อีกประการหนึ่งอุปมาเป็นดังดอกไม้มีในจักรวาลทั้งปวงแท้และ หอมกลบอบอวลพุ่งไปในทิศทั้งปวง ก็ไม่หอมปานดังรสแห่งศีลอันบริสุทธิ์ ผู้ใดรักษาศีล ๕ ศีล ๘ ศีล ๑๐ นั้น

และเหตุว่ากลืนดอกไม้อันนั้นเท่าฟุ้งไปในเมืองคนนี่สิ่งเดียวอันว่ากลืนคันธะแห่งศีลอัน
บริสุทธิ์ ผู้ใดรักษาศีล ๕ ศีล ๘ นี้ก็หอมทั่วไปในเมืองฟ้าทั้ง ๖ ชั้นเหตุว่าเทวดาทั้งหลายย่อม
กระทำนมีสการไหว้นบและอนุโมทนาชมชื่นยินดีเชิงคุณรักษาศีลทุกเมื่อนั้นแล คนผู้ใด
กระทำบาปนั้นแม้เอน้ำมหาสมุทรสาครทั้งปวงมาล้างอาบอันนั้นเสียน้ำสมุทรสาครถึงซึ่ง
อันแห่งไปไม่อาจให้บาปอันนั้นหมดไปได้เท่ามีศีล ๕ ศีล ๘ นั้น แม้ผู้ใดได้กระทำบาปและ
มารักษาศีลนั้นก็อาจจกล้างบาปทั้งปวงให้หมดได้แท้ ศีลนี้หากเป็นเครื่องประดับตนทั้งปวง
ชาตินี้ชาติหน้าและ ศีลนี้ก็หากเป็นรูปงามแก่คนทั้งหลายและศีลนี้ก็หากเป็นที่บังเกิดสุข
สมบัติแก่คนทั้งหลายและมิว่าบุคคลผู้หนึ่ง ถามว่าการมีศีลนี้หากให้รูปงามแก่คนทั้งหลาย
อันและฤ ผู้แก้วแท้แล ให้ผ้าเป็นทานก็ยอมให้รูปงามแล ให้น้ำเป็นทานก็ยอมให้รูปงาม
แล ให้ข้าวเป็นทานก็ยอมให้รูปงามแล ให้น้ำมันเป็นทานก็ยอมให้รูปงาม และคนผู้มีกำลัง
แรงมากนักรู้เหตุเขาได้ให้ข้าวสงฆ์และไฟเป็นทาน คนมีปัญญาอันได้ให้โบลานเป็นทาน
และบูชาหนังสือเป็นทานแล ให้เข็มและเหล็กจารเป็นทานแล มีดขุดและกับหนังสือ เสื้อ
สาตราสนาเป็นทาน ตั้งจง แทนนอน คัมภีร์ที่ใส่หนังสือ และให้บาตรและฝาบาตรแล คน
มีช่างม้าข้ามนครเกวียนและของประดับอันงามทุกอัน เหตุได้ให้เสื้อสาตราสนาตั้งจงและ
รองเท้า ให้ทานนี้มีอาการคือ เป็นข้าแก่ทาน เป็นสหายแก่ทาน และเป็นเจ้าแก่ทาน ผู้ได้
ให้ทานวัตถุอันใดอันถ้อยยอมเรียกว่าเป็นเจ้าแก่ทาน ผู้ใดให้ทานวัตถุอันเสมอด้วยวัตถุที่
ตนเองกินและบริโภคเรียกว่าเป็นสหายแก่ทาน และผู้ใดให้ทานยิ่งกว่าที่ตนบริโภคเรียกว่า
เป็นข้าแก่ทาน^๔ และผู้ใดให้ทานเมื่อยังเป็นวัยหนุ่มเรียกว่าอุตตมะทาน และมีอานิสงส์ไม่
อาจจกนับได้ ผู้ใดให้ทานเมื่อวัยท่ามกลางเรียกว่ามัชฌิมทาน และมีอานิสงส์พันเท่า และผู้
ใดให้ทานเมื่อวัยแก่เฒ่ามีอานิสงส์ร้อยเท่า ผู้ใดให้ทานเมื่อตายแล้วคือจัดเตรียมไว้คนอื่นส่ง
ไว้ให้ทานมีอานิสงส์หนึ่งเท่าแล ร้อยคนจักเลือกผู้รู้ให้ทานได้หนึ่งคนก็ยากนัก พันคนจัก
เลือกเอาผู้ประกอบด้วยโหวทจรจกได้หนึ่งคนก็ยากนัก หมื่นคนจักเลือกเอาผู้รู้ธรรม
ธรรมเป็นโหวทให้แจ่มแจ้งแท้จักได้หนึ่งคนก็ยากนัก แสนคนจักเลือกเอาผู้รู้ให้ทานและ
จำศีลตั้งพระโพธิสัตว์เจ้านั้นจักได้หนึ่งคนก็ยากนักแล

ตำนานแห่งพระศรีอริยมตโดย บัดนี้อยู่ชั้นดุสิต มีนางฟ้าหลายได้แสนโกฏิเป็นบริวาร
มีอายุ ๔,๐๐๐ ปีทิพย์ เมื่อจุดจากชั้นดุสิตนั้นจกลงมาถือเอาปฏิสนธิในท้องนางชบาปติ
พรพราหมณี พ่อชื่อว่าสหมพรพราหมณ์ปุโรหิต ท้าวจตุโลกบาลเป็นอัครสาวกเบื้องขวา เจ้าตีส

^๔ อรรถกถากล่าวว่า ผู้ใดให้สิ่งที่ดีกว่าสิ่งที่ตนบริโภค ชื่อว่า ทานบดี ผู้ใดให้สิ่งที่เสมอกับตนบริโภค ชื่อว่า สหายทาน
ผู้ใดให้สิ่งที่เลวกว่าสิ่งที่ตนบริโภค ชื่อว่า ทาสทาน, (สุรีย มีผลกิจ, พระพุทธกิจ ๔๕ พรรษา, (พิมพ์ครั้งที่ ๙) กรุงเทพมหานคร:
บริษัท คอมพิวเตอร์ จำกัด, ๒๕๕๕, หน้า ๔๙.)

สระเถรผู้เป็นน้องจ๊กเป็นสาวกเบื้องซ้าย และท้าวพระยาอุปลากเสมอดังพระยาปเสนทิโกศล นั้นชื่อว่าพระยาสังขราช เมืองเกิดนั้นชื่อว่าผุสววัตตินคร ยาวได้ ๑๒ โยชน์ กว้างได้ ๑๕ โยชน์ ปราสาทแก้วพระพุทเจ้าสูงได้ ๑๒ โยชน์ ยาวได้ ๑๔ โยชน์ โปธิสัตว์เจ้าอยู่เสวยราชสมบัติได้ ๘,๐๐๐ ปี จ๊กซีปราสาทแก้วออกไปบวชแทบฝั่งแม่น้ำอินมานที่ประมาณ ๗ วัน จักตรัสรู้สัพพัญญูเป็นพระพุทเจ้าเหนือแท่นแก้วสูงและกว้าง ๘๐ ศอก พระองค์มีพระวรกายสูงก็ได้ ๘๐ ศอก อายุได้ ๘๐,๐๐๐ พรรษา จักปรินิพพาน ไม้บุญนาคนเป็นไม้ศรีมหาโพธิ์ สูงได้ ๑๒ โยชน์ กว้างได้ ๑๒ โยชน์ มีดอกใหญ่เท่ากงเกวียนดอกไม้อันนี้คนและเทวดาหาคำนำมาสุงเพียงเข้า ในกาลนั้นอายุของคนทั้งหลายได้ ๘๐,๐๐๐ ปี คนสูงได้ ๑๘ ศอก เพราะบุญอธิการของพระองค์ที่ให้ทานวัตถุอันใดยอมทำให้สะอาดประณีตก่อนแล้วจึงให้ทาน ด้วยบุญที่พระองค์มอดูทางและฟังคำของคนมาขอทานนั้น เหตุนั้นจึงทำให้คนเกิดมาสมัยนั้นปราศจากทวนหวดดาบอด ผู้ใดมีความปรารถนาจะเห็นหน้าพระศรีอริยเมตไตยเจ้า ก็ควรให้ทาน รักษาศีล ๕ ศีล ๘ เว้นจากบาป ๕ ประการ มีฆ่าสัตว์ ลักของท่าน เล่นซู้ด้วย ผัวเมียท่าน กล่าวคำเท็จ และดื่มสุรา ควรเจริญภาวนาว่า อนิจจัง ลกขณิ ทุกคำเข้าก็จักได้ทันเกิดในสมัยของพระองค์ได้แล

จ๊กกล่าวเหตุที่ทำให้ไม่ได้เกิดในสมัยพระศรีอริยเมตไตยมี ๓ จำพวกคือ

๑. ฆ่าพ่อ ฆ่าแม่

๒. ทำลายพระพุทธรูปและเจดีย์ ตัดต้นศรีมหาโพธิ์ ยุยงพระสงฆ์แตกจากกัน

๒. ฆ่าสัตว์ ลักของเขาเอาของท่าน เล่นซู้ด้วยผัวเมียท่าน กระทำบาปด้วยประการนี้คือ หลอกหลวงให้ท่านฉิบหาย สนส่อให้ท่านผิด ว่ากล่าวคำหยาบช้ากล้าแข็งอันหาประโยชน์ไม่ได้ โลกอยากได้ล่อลวงเอา

กรรมทั้งหลายนี้เป็นครุบาปกรรมอันหนักอย่ากระทำให้แล บุคคลใดปรารถนาเป็นอุปาสกและอุปาสิกา ของพระเจ้าอริยเมตไตยให้มีข้าวของ ๗ จำพวก^๕ คือ

๑. ให้มีศรัทธา ยินดีในแก้ว ๓ ประการ

๒. รักษาศีลให้หมดใสดีนึกให้หน้ายแต่บาป

๓. จักกระทำบาปเกิดความละอายแก่คนและเทวดาทั้งหลาย

๔. เว้นจากบาป คือ แม้ฆ่าสัตว์ให้กลัวดังเขาจ๊กฆ่าตนเองให้ตาย ระลึกว่าหากเขากระทำอย่างนั้นกับเรา เราจักทุกขยากลำบากมากนักจึงไม่ฆ่าสัตว์ตัวนั้นบุคคลนั้นชื่อว่าอายแก่บาป แม้นตายไปก็จักเกิดในเมืองฟ้าประเสริฐกว่าเทวดาทั้งหลายได้เสวยสมบัติทิพย์นั้นแล แม้เกิดในเมืองคนก็ประเสริฐกว่าคนทั้งหลายผู้หาศีลหาศรัทธาไม่ได้นั้นแล เรื่องนี้พรรณนาในพุทธวชิระยุคที่เท่านี้ก่อน

^๕ ได้แก่ อริยทรัพย์ ๗ คือ ศรัทธา ศีล หิริ โอตตปะ สุตะ จาคะ ปัญญา ธรรม ๗ อย่างเหล่านี้มีอุปการะมาก.

พระศาสดากล่าวลักษณะให้ท่าน คือ อามิสสถาน อัมมิกทาน อัมมิกทาน สัทธาเทยทาน ทานทาโส ทานสหโย ทานสามิโก เป็นต้น ผู้ใดไปหาญาติก็ดี ดูโรหราชะดาวันร่ายวันดี สัพพะการภายนอกทั้งปวงก็ดี ภิกษุใด มีโหวหารเจจรชาติ ไม่ใช่พ่อก็เรียกว่าพ่อ ไม่ใช่แม่ก็เรียกว่าแม่ ไม่ใช่พี่ก็เรียกว่าพี่ ไม่ใช่น้องก็เรียกว่าน้อง ภิกษุนั้นได้รู้โรหราชะดาวันร่ายวันดี พระพุทธเจ้ากล่าวว่า โมฆะบุรุษชายปากชายช่างล่า ย่อมดูหมิ่นผู้อื่นคนใดไปถามบอกกล่าวคนทั้งหลายถึงต่อคำพูดคำจากก็ดี หมั่นมาสูมาหากก็ดี เล็งต่อภิกษุตนนี้ว่าดีตามอันใดก็ได้ ท่านก็หมั่นมาเมตตาเรา เราคิดอันใดท่านก็ไม่ละเราเสีย ไปให้ท่านอันนั้นชื่อว่าอามิสสถาน ไม่มีอาณิสสและเป็นผู้คนเอาของฝากไปหากันนั้นแล เหตุเพราะนอกเหนือสิกขาบทไม่ปฏิบัติตามจตุปาริสุทธิศีลแล ประการหนึ่ง ภิกษุใดไปช่วยคนสร้างเรือน ทำการน้อยใหญ่ มักใครให้เขาว่าดี ด้วยวิตกว่าเขาจักมาอุปฐากตนด้วยจตุปัจจัยทุกวันก็ดี ก็ก่อนข้าวเขากาเราไม่ให้เขาจักไม่มา เขาก็จักติเราว่าตระหนี่จึงให้ตอบไป คนทั้งหลายก็ว่าเราไปให้ท่าน พระก็มายังให้คืนมาเป็นการดีกว้างขวางแท้แล้วไปให้ท่านกับท่าน นี้พระพุทธเจ้ากล่าวว่าเป็นเลหตุพิณพท์ ก่อนข้าวเลี้ยงก่อนข้านั้นแล ภิกษุผู้กระทำได้วิบากมากนักแล เหตุผิดสิกขาบทอันพระพุทธเจ้าตั้งไว้เวลานั้นคนผู้ให้ท่านก็ได้บาปมากนัก เหตุว่ามันเล็งต่อพระเป็นอุปฐากแต่ มันมันเล็งเห็นจึงตอบพระว่าของกินอันนี้อร่อยมันยินดีจึงไปให้ ท่านนี้เป็นอามิสสถานไม่ได้ผลบุญแต่ประการใด ดังภิกษุและอุบาสกกระทำอย่างนี้ถ้าทั้ง ๒ ตายเป็นเปรตเถียงกันกินอาวมกันไปมานั้นแล แม้ภิกษุนี้พระก็เล็งดูสังเวชชันขณะนั้นและ

อัมมิกทาน คือวัตถุทานอันชอบแท้ ไม่ไปลักเอาข้าวของใคร ไม่ได้เอาด้วยสินไหมตัดคำอันใดอันหนึ่ง วัตถุนั้นมาแต่งเป็นกับปิยะอันพึงกระทำแล้วแล ชื่อเอามาให้ท่านนั้น อันนั้นชื่อว่าอัมมิกทาน เป็นทานอันชอบผลบุญก็เป็นดัง นายทศคตะไปรับจ้างเศรษฐี ได้ข้าว ๕ กะลามะพร้าว ยินดีว่าเป็นของตนได้ให้ท่าน ภายหลังได้เป็นเศรษฐีนั้นแล เรื่องนี้มาในอัมมิกทานปิณฑิตสามเณร

อัมมิกทาน คือวัตถุอันได้มาด้วยสินไหมอันไม่ชอบ ลักลวงเอาเป็นของเขามาให้ท่าน อนึ่งเอาวัตถุอันได้ด้วยชอบไปซื้อสัตว์มาฆ่าให้ท่านก็ไม่ชอบแล เหตุเพราะชีวิตเป็นตั้งน้ำใสแต่เอามาฆ่าเสียนั้นแล บาปก็ได้บุญก็ได้ไม่เสียไหนแล ทานอันนั้นชื่อ อสุทธิอัมมิกทาน แม้เขาตายบุญมาทันก็จักได้เสวยสุขในชั้นฟ้าก่อน ครั้นหมดบุญจากชั้นฟ้าก็ได้ลงมาเกิดเป็นสัตว์ถูกท่านฆ่าเท่าเส้นขนสัตว์ตัวมันฆ่าแล ดังนางมณิกาเทวีเมื่อก่อนได้ฆ่าแม่เจียนตัวหนึ่ง มันตายก็ตกนารกก็มาเกิดเป็นสัตว์ถูกท่านฆ่ามันได้พอเท่าเส้นขนเจียนตัวนั้นก็มิแล เรื่องนี้มาในอัมมิกทานปิณฑิตสามเณรที่ พระยาปเสนทิโกศลได้ยืมเปรตร้องให้ว่า ทุ ส น โส นั้นแล เหตุตั้งนั้นบุคคลทั้งหลายอย่าได้ฆ่าสัตว์ สิ่งใดเป็นทานกับปิยะวัตถุจึงดีแล

สัทธาเทยทานนั้น คือผู้ใดไม่เล็งต่ออามิสสถานทั้งหลายเหล่านั้น แต่เล็งต่ออัมมิกา สอนพระพุทเจ้าว่า อตถิ ทินนํ อตถิ ยัญญู^๖ ให้ทานและบูชานี้มีอานิสงส์แท้แล ให้ทานน้อยมากตามกำลังศรัทธาแห่งตนหวังเอาผลลาภลอยหน้าเป็นดังปลุกข้าวไว้ในนาหวังเอาฟางข้าวมาใส่ยุ้งภายในนั้นแล อนึ่งได้ให้ข้าวเป็นทานแก่สมณพราหมณ์ และยากจกคนขอทั้งหลายนั้นไม่หวังต่ออะไร เพียงหวังว่าให้แก่สมณพราหมณ์ยากจกคนขอนี้มีผลอานิสงส์มากนักแลค่อนน้อมไปให้ทานด้วยคำว่า อิมิ ภิกขุ ภนเต ปฏิกคหนตุ อมหากั ทิฆรตตํ ทิตาย สุขาย ยาว นิพพานาย สิวตตตุ ดังนี้ ได้ชื่อว่าสัทธาเทยทาน ผู้รับภัททาโทษไม่ได้เหตุว่าไม่ได้ปฏิเสธปราศรัยอะไร ผู้ให้ทานก็ได้ผลมากเหตุไม่มีอามิสใดแล

ทานทาโส การให้เป็นข้าทาสทานนั้น คือยังเป็นข้าทาสตันทา หากบีบคั้นหัวใจจักกิน อันนี้ก็เสียดายจักทานอันดีก็เสียดาย มันเกิดมาในเมืองคนที่ได้เกิดมีข้าวของสมบัติอันใดก็เสื่อมถอยเสีย แม้มสิ่งดีๆ มันจักกินจักนุงบริโภคก็ไม่ได้เหตุตันทาห้ามเสียแล้ว เพียงนุงหม แต่พอดีพอร้ายเท่านั้น

ทานสหาโย การให้สิ่งที่ตนกินและใช้ เป็นทานอันดีแท้ที่ตันทาห้ามไม่ได้แล้ว เขาเกิดมาสมบัติก็เสมอตนตามสภาวะที่เกิดมา ไม่กินอันดีไม่นุงอันดีแท้เหตุว่าเสียดายเพียงรักษาไว้เท่านั้น

ทานสามิโก นั้นเป็นเจ้าแก่ทาน คือว่ากินตามใจตามอันมีแต่เวลาให้ทานนั้นหากน้อมแต่งประดับอย่างดีเหลือกว่าของกินของใช้ตนนั้นชื่อว่า ทานสามิโก และว่าเป็นเจ้าแก่ตันทา คือไม่ให้ตันทาครอบงำได้ เกิดมาในภาวะใดก็มีเข้าของแก้วแหวนทรัพย์สมบัติรูปโฉม โนมพรรณวรรณะเนื้อตนก็ดีก็งามกว่าคนทั่วไปมียศบริวารทุกเมื่อ สัพพะอันใดมีก็ยิ่งกว่าผู้อื่น

กล่าวลักษณะทาน ๗ จำพวกด้วยสังเขปเท่านั้นก่อน เจตนามี ๓ ประการคือ ปุพฺพเจตนา มุญจนเจตนา อปราปรเจตนา ผู้ใดเมื่อยังชวนชวรายาวัวตฤอันจักทานนั้นตนมักใครให้ทานนั้นได้แล้วมาจัดแต่งตามที่ตนปรารถนาให้มีใจตั้งมั่นมิให้มีโกรธมาปนใจให้ ยินดีด้วยตนเอง ได้ให้ทานนั้นเหมือนดังสมบัติพระยาจักรพรรดิและจักเกิดมีวันพรุ่งนั้นแล ชื่อว่าปุพฺพเจตนา เมื่อขณะยกให้ทานนั้นให้มีจิตใจตั้งมั่นยินดีต่อของทานอยู่เนืองๆ ว่า ทานํ เม สคฺคาทิสฺสฺปาณํ เม โมกฺขปตฺถํ วรํ ทานํ เม อปายสฺสยจฺนํ เม พุทฺธานโคจฺรํ ตุมฺเห อนุกุมฺปิ อุปาทาย ปฏิกคฺคหนตุ ทิฆรตตํ ทิตาย สุขาย ยาว นิพพานาย สิวตตฺตตุ ดังนี้แล้วอย่างนี้ถึงอะไรที่จะมาข้องหัวใจให้ลุ่มหลงให้ทานไปนี้ชื่อว่า มุญจนเจตนา และเมื่อให้ทานแล้วอย่าได้ลืมของทานเสีย คอยระลึกถึงของทานตนอยู่เนืองๆ ยกมือไหว้ทุกวันไปอย่าขาดด้วยคำว่า

^๖ อจ. (บาลี) ๒๐/๕๕๙/๓๔๘.

สุทินน์ วด เม ทานน์ ติวธิ์ สุข์ ปติฎฐาย นินพพานปจจโย โหตุ เม นิจจ ว่าดังนี้อยู่เนืองๆ นี้ชื่อ
ว่า อปรเจตนา

อนึ่งบุคคลทั้งหลายให้ทานบริสุทธิตัวเจตนา ๓ ประการ ชื่อว่าเป็นมหาอุตตะมทาน
อันยิ่งแล ให้ทานแล้วอย่าไปกินเหล้ากินยาขับฟ้อนชออยู่ อันไม่ตีเป็นตั้งชำระเนื้อตัวเสีย
แล้วทาจันทร์มันและทรงแก้ววิเศษแล้วแล หากไปเลิกเปลื้องเสียจากกระแจะจันทร์และ
แก้วลูกวิเศษนั้น คือ ทานศีลธัมมัสสวณะ ที่ตนได้กระทำนั้นเสีย ควรนึกในใจว่าเขาผู้กิน
เหล้านี้เขามาชวนเราไปทางผิดเสียแล้ว เราได้พบทางดีแล้วไม่ไปทางผิดตามเขาแล ระลึก
ถึงทานของตนอยู่รำไปว่า กิจอันจักได้ให้ทานนี้ก็เป็นอันยากนักหนาหมดไป ๔๐๐ หรือ
๕๐๐ จึงจักได้เป็นทานอันใหญ่บ้างเกิดมาตั้งแต่หนุ่มจนแก่ถ้าไม่ได้ให้ทานอันใหญ่สักครั้ง
เลยก็มี ผู้ใดให้ทานแล้วไม่ควรประมาทให้หม่นหมองเสียแลชื่อว่าการทำบุญแล้วกินเหล้า
ขับฟ้อนชออยู่นี้ชื่อว่า อนาทรต่อศีลต่อธัมมต่อบุญ อันตนได้กระทำยากนั้นและเป็นคลอง
แห่งสัตบุรุษทั้งหลายและการกระทำบุญนี้อย่าเอาบาปมาปะปน คืออย่าให้มัวเมาด้วยเหล้า
และยาเมา จัดแจงได้เป็นอุตตะมทาน จัดแจงไม่ได้เป็นหินทานแล ปัจจัยทานและ ๒ ทาน
อันนี้หากมีปัจจัยตกแต่ตั้งคือให้ทานมาชักชวนเหนียวหน่วงจึงจักกระทำอันนี้ชื่อว่าสังขาริก
ผลไม่กว้างขวาง และทานอันไม่มีปัจจัยตกแต่ตั้งคือไม่มีใครชักชวนหากเกิดด้วยศรัทธาปัญญา
ของตนอย่างเดียว และกระทำดังนี้ชื่อว่าอสังขาริก จิตติดด้วยทานศรัทธาตนเองเท่านั้น
เป็นอุกฤษฏ์ยิ่งนักแท้แล ตามดั่งมิลินทปัญหา^๗ นั้นพระยามิลินท์ถามมหานาคเสนว่า ภูนเต
ข้าแต่พระคุณเจ้าบาปมีน้อยบุญมีมากกว่าเหตุใดมทานาคเสนกล่าววว่า ดูก่อนมหาราช โย
โกจิ ปุคฺคโล อันว่าบุคคลใดมีใจเลื่อมใสศรัทธา ให้ทานรักษาศีล ๕ ศีล ๘ และฟังธรรม มี
โสมนัสสสรรษาปีติยินดีเต็มทีกุศลจิตนั้นก็มีมากเจริญยิ่งกว่าเก่า ยถา ฉนฺใด คือตั้งเมื่อน้ำใหม่
เข้าเต็มทุกยามไม่ขาด ดอควัดตั้งรูบน้ำเต็มเต็มออกมาเป็นนิรันดระไม่ขาด คนทั้งหลายมี
ประโยชน์ด้วยน้ำเข้าไปเลียบบเอาน้ำนั้นเกิดแถมกันแพร่ในน้ำใหญ่กว้างฉนฺใด ปุคฺคละญิงชาย
เมื่อจักกระทำบุญรักษาศีลภาวนานั้นและบังเกิดความดีใจกระทำต่อไปเท่าอายุเท่าระลึกถึง
กุศลผลบุญนั้นไปไม่ขาด เมื่อนึกถึงบุญนั้นกุศลบุญนั้นก็เจริญขึ้นมากกว่าเก่า และบุญนั้นก็
อาจแผ่ไปตามความปรารถนาไม่สิ้นสุด ดั่งน้ำเข้าไปเลียบบน้ำก็ยิ่งมากกว่าเก่าฉะนั้นแลอันว่า
บุญเกิดเป็นมากนัก เหตุอันใด อิทิ กรณํ เหตุตั้งนั้นก็อุปมาดั่งน้ำหม่นเลียบบหม่นไซ้้นแล
อกุสล อันว่าบุคคลผู้กระทำให้บาปแล้วคิดผิดมีความเดือดร้อนกินแแห่งแคลงใจไม่ติดตาม
ปฏิภุฎติ เกลียดบาปหลีกเลี่ยงหนีไกล บริหายติ ร้องดำตีเตียนตนว่าไม่ควรกระทำซ้ำอีก และ

^๗ ปุ๋ย แสงฉาย อองคาราม, มิลินทปัญหา, กรุงเทพมหานคร : ลูก ส.ธรรมภักดี ๒๕๒๘ หน้า ๔๗.

ว่าไม่ติดในบาปอันนั้นก็เหือดหายไปทีละน้อย ชุบทกนที ยถา เป็นต้นแก่น้ำน้อยแห้งไปด้วย
รัสมิ์พระอาทิตย์เมื่อฤดูร้อนและไขแห่งไฟวันและน้อยไม่ไหลได้เพราะแดดอันร้อนนั้น อุบมา
ดังผู้กระทำบาปแล้วและกินแห่งใจจะเสียไม่อาลัยในบาปและมากกระทำกุศลบุญให้ร้อน
แก่บาปอันนั้นก็ลดน้อยบางลงไปไม่เหลืออันนั้นแล อิทธิ กรรม อันว่าเหตุตั้งนี้อุปมาดังแก่น้ำน้อย
นั้นแล กล่าวลักษณะอันให้ทานด้วยสังเขปเพียงเท่านี้ก่อนแล

ที่นี้จักกล่าวลักษณะรักษาศีลก่อน ผู้มีปัญญาควรรักษาจดจำไว้ว่ารักษาศีลนี้มี ๓ จำพวก
คือหินศีล มัชฌิมศีล และอุตตมศีล อันว่าหินศีลนั้นคือ ไปรบศีลแล้วมานอนร่วมห้อง
ที่นอนกับด้วยลูกและเมียกับด้วยน้องหญิงนอนกับด้วยน้องชายก็ดี นี่ชื่อว่าหินศีลอันถ้อย
แท้แล เหตุไม่ต่างที่นอนเจือจางกับด้วยกันเป็นดังได้แก้วลูกพิเศษและมาวางไว้เหนือกอง
หย้าเพียงที่มานอนนั้นแล ผลไม่กว้างไม่ยั้งไม่ประเสริฐแล อนึ่งไม่นอนร่วมห้องเดียวกัน
หากนอนที่หนึ่งแต่ไม่พันเรือนนั้นชื่อว่า มัชฌิมศีล พอประมาณเป็นดังได้แก้วลูกพิเศษแล้ว
มาวางไว้ใต้ท้องนั้นแล อนึ่งวันรักษาศีลนั้นหากไปนอนที่หนึ่งชายคาไม่ติดกันต่างคนต่าง
รำพึงว่า โอโห วด เม สีลानी อนุทอาวิททา อสพพลาณี กมมาสาณี ภุชิสสาณี วิญญูปสเสตถาณี
อปรามตถาณี สมหาสิวัตตนิกาณี ๓ ทีแล้ว สีลံ เม ปริสุทฺธํ ไปเรื่อยๆ ดังนี้ชื่อว่ารักษาศีล
ภาวนาศีลคือยอมมือไหว้ระลึกในใจว่า พุทฺโธ เม นาโถ ธมโม เม นาโถ สงฺโฆ เม นาโถ ๓ ที
อิติปิ โส ภควา อรหํ สมหาสมพุทฺโธ วิชชาจรมสมปนฺโน สุคโต โลกาวิทุ อนุตโร ปุริสสธมมสารถิ
สเสตถา เทวมนุสสนํ พุทฺโธ ภควาติ ๓ ที สวากขาโต ภควตา ธมโม สนนทิกฺกุสิโก อกาลิกโก เอหิปสฺสิโก
โอปนยิกโก ปจจตตํ เวทิตพฺโพ วิญญูหิติ ๓ ที สุปฏิปนฺโน ภควโต สวากสงฺโฆ อชุปฺปฏิปนฺโน
ภควโต สวากสงฺโฆ ญายปฏิปนฺโน ภควโต สวากสงฺโฆ สามิจิปฏิปนฺโน ภควโต สวากสงฺโฆ
ยทิทํ จตตาริ ปุริสยุกาณี อภฺฐํ ปุริสปุคฺคลา เอส ภควโต สวากสงฺโฆ อาหุเนยโย ปาหุเนยโย
ทกฺขิเนยโย อลฺหสิกรณียโย อนุตฺตรํ ปุญญกฺเขตตํ โลกสฺสาติ ๓ ที คำนี้ชื่อว่าคุณแก้วทั้ง ๓ แล
ผู้ใดรักษาศีล และภาวนาดังว่ามานี้ ผู้นั้นประเสริฐยิ่งนักเป็นดังแก้วมณีโชติอันชุบด้วยน้ำอบ
น้ำหอมแล้วแล ตั้งไว้เหนือขันคำได้เสด็จฉัตรขาวนั้นและ จักได้ตีวิธสมบัติ ๓ ประการมี
นิพพานเป็นยอดแก่ผู้นั้น ดังแก้วมณีโชติให้แล้วสำเร็จมโนปรารถนา แห่งพระยาจักรวรรดิราช
นั้นแล

ประการหนึ่งผู้จกรักษาศีล ศีลนั้นไม่จำกัดว่าต้องไปถึงวัดและขอเอาในสำนักพระพุทฺธเจ้า
ได้จักไม่มอันตรายก็หาไม่ แท้จริงแล้วเกิดมีในตนที่เว้นจากปัญจะเวร ๕ ประการ คือไม่ฆ่า
สัตว์ ไม่ลักของท่าน ไม่กระทำมิจฉาจาร ไม่ร้ายเท็จ ไม่กินน้ำเมาคือเหล้า เท่านั้นหากเป็นศีล
๕ ตั้งอยู่ในตนแล วันรักษาศีลนั้นในใจคิดว่าจักรักษาศีลกินเพลแล้วอาบน้ำดำหัวเสียและ
นุ่งผ้าสื้อและเว้นจากกรรม ๕ อัน ดังกระทำแล้วนั้นนั่งอยู่ในเรือนรำพึงถึงคุณพระพุทฺธเจ้า
อยู่เนืองๆ อย่าให้จิตใจพลกไปอารมณอันอื่นศีลก็หากตั้งอยู่ในตนแล ไม่สอนใจได้แม่นไป

เอาศีลในสำนักพระและอยู่วัดตลอดวันถึงคำศีลก็ไม่ตั้งอยู่ในตนได้ ไม่รู้จักองค์แห่งศีลได้ ยิน
เขาว่ากันว่าตั้งอุปมาผู้หาญาไม่รู้จักต้นยาแล เหตุสมათานศีลแล้วให้ภาวนาเอาศีลก่อนให้
ใจตั้งหมั่นดีแล้วจึงว่า อติปิ โส ภควา ๓ ที่ พุทโธ ไปตามศรัทธาอันว่าได้แล้ว จักใคร่หลับใคร่
นอนให้ปลงไว้ว่า สารุข้าขอเอาคุณพระพุทเจ้าดวงอันประเสริฐพอบุญเพียงเท่านี้ก่อนข้า
ขอปลงไว้เหนือขม่อมจอมหัวแห่งข้าด้วยดีก่อน และไหว้แก้วทั้ง ๓ แล้วค่อยนอน กระทำ
ดังนี้จึงได้ชื่อว่ารักษาศีลภาวนาศีล

ที่นี้จักกล่าวคุณแห่ง อติปิ โส ก่อน โย บุคคโล อันว่าบุคคโลได้รำพึงถึงคุณพระพุทเจ้าว่า
อติปิ โส จนจบถึง ๓ ที่ แล้วว่าพุทโธ ไปเรื่อยๆ รำพึงถึงคุณพระธรรมเจ้าว่า สวากขาโต ภควตา
ธมโม จนจบถึง ๓ ที่ แล้วว่า สวากขาโต ภควตา ธมโม ไปเรื่อยๆ รำพึงถึงคุณสังฆะว่า
สุปฏิปันโน ภควโต สวากสงโฆ จนจบถึง ๓ ที่ แล้วว่า สุปฏิปันโน ภควโต สวากสงโฆ ไป
เรื่อยๆ อันว่าภัยอันตรายสืบประการ แม้นว่าข้าศึกโจรไม่กระทำร้ายได้ แม้นว่าข้ามน้ำใหญ่
ข้ามป่าใหญ่ที่มีผีเสื้อเนื้อร้ายก็ดี สัตว์ ๔ เท้า ๒ เท้าจักเข็บแมงป่องรู้อย่างทั้งปวงก็ไม่กระทำ
ร้ายได้ หากค่อยพ้นจากภัยอันตรายได้ แม้นเป็นพยาธิใหม่ๆก็จักหายแล ไม่ละคุณพระพุทเจ้า
ยังเอาคุณพระพุทเจ้าเป็นที่พึ่งไม่ขาดก็ยังไม่พ้นภัย แม้นว่ากรรมหากหมดตายไปก็ได้เกิด
ที่ดี อันว่าคุณพระพุทเจ้า อติปิ โส เป็นต้นนี้ประเสริฐยิ่งกว่าคุณทั้งหลายอันเป็นนอกศาสนา
ทุกอันแล แม้นปัญญาครุพญานาคพญาไอศวรท้าวจตุโลกบาลราชาทั้ง ๔ ก็ดี เทวบุตรเทวดา
พระอินทร์ พระพรหม อันอยู่เต็มจักรวาลได้พ้นได้หมั่นได้แสนอันอยู่ในจักรวาลหากมีภัยก็
ดีไม่มีก็ดี ก็หากเอาคุณพระพุทเจ้าเป็นที่พึ่งทุกตนแล เหตุอันคุณพระพุทเจ้านี้ประเสริฐยิ่ง
นัก หาที่อันเปรียบเทียบไม่ได้แล ศาสตร์ศิลป์นอกศาสนายิ่งกว่าคุณพระพุทเจ้านี้ บางอัน
ก็ยังไม่เจริญใจในปัจจุบัน บางอันก็ให้วินาสฉิบหายก็มีแล ให้เป็นกรรมเป็นเวรก็มีได้ผู้ได้มัต
ก็ดี บางอันให้เสียหุเสียดาก็มี คนทั้งหลายผู้เอาศาสตร์ศิลป์นอกธรรมพระพุทเจ้าเป็นที่
พึ่งนั้นไม่ได้ถึงสุขและยังได้ถึงทุกข์ด้วยคุณนั้นไม่มีแท้แล เหตุดังนี้อันว่าคุณพระเจ้านี้ดีหา
ที่สุดไม่ได้อุปมาดังเทวบุตรตนหนึ่ง มีฤทธิ์มากนักและเอาแผ่นดินทั้งปวงเป็นเขม่าถ้ำ เอา
น้ำมหาสมุทรทั้งปวงเป็นน้ำมัน และเอาอากาศเป็นโบลานก็ดี เอาเขาสิเนรุเป็นเหล็กจารก็ดี
เอาน้ำมหาสมุทรเป็นน้ำหมึก เอาเขาสิเนรุเป็นฟู่กัน เอาอากาศเป็นสมุดข่อย และแต้มเขียน
อาณิสสคุณพระพุทเจ้าว่า อติปิ โส นี้ก็ไม่หมดสิ้นได้แล น้ำหมึก ๑ หน้าย่อมหมดเสียก่อน
ผิวว่าจักเอาเขาสิเนรุเป็นเหล็กจารเขียนก็หากสึกกร่อนเสียก่อน อากาศเป็นโบลานก็หากหมด
เสียไม่มีที่เหลื่อ ประการหนึ่งแม้นว่าหว่านเมล็ดพันธุ์ผักกาดเต็มจักรวาลนี้สูงขึ้นถึงมหาพรหม
มีเทวบุตรตนหนึ่ง มีฤทธิ์มีปัญญามานับเอาพันธุ์ผักกาดอันนั้นก็อาจยังได้แท้แล แต่จะเท่ากับ
คุณพระพุทเจ้าว่า อติปิ โส นี้ ไม่อาจจกอ่านนับได้เลย คำอันนี้มาในธัมมรังสีพื้นแล จง

ตรวจสอบดูที่นั่น เหตุตั้งนั้นบุคคลทั้งหลายผู้เป็นบัณฑิตไปในที่ใดก็ดี เอาคุณพระพุทเจ้าเป็นที่พึ่งแท้สิ่งเดียวแล

ที่นี้จักกล่าวลักษณะอันพึงธรรมก่อนแล บุคคลใดจักพึงธรรมไปแต่ไม่พึ่งเพียงไป พุดจាកันอยู่บ้างพุดแข่งธรรมก็ดี บ้างทำงานเย็บร้อยไปด้วยขณะที่พึงธรรมก็ดี เหล่านี้ไม่ได้ชื่อว่าพึงธรรมแล ไปให้เป็นอันตรายแก่ธรรม เป็นบาปครั้นตายก็จักได้ไปสู่อบายที่ใดที่หนึ่ง ผิดว่าพ้นจากอบายเกิดมาเป็นคนหูหนวกได้ ๕๐๐ ขาด ผู้รู้ธรรมคำสอนพระพุทเจ้าอย่าได้กระทำบาปเป็นต้นว่า อย่าฆ่าสัตว์ ลักขของท่าน อย่าหลอกลวง อย่ากินน้ำเมา อันเป็นบาปก็ไม่ควรกระทำทุกอย่างแล ผิดว่ายังกระทำดังนั้นเล่าผู้นั้นแม้รู้ธรรมและพึงธรรมทุกวันก็ดี พระพุทเจ้ากล่าวว่าคุณผู้นั้น ชื่อว่าอนาทรต่อพระแก้วทั้ง ๓ เหตุมันรู้ไม่กระทำตามธรรมนั้นแล บุคคลหญิงชายทั้งหลายอันจักไปพึงธรรมและจักได้อานิสงส์ผลแท้นั้นยามเมื่อพระเทศนาธรรมนั้นอย่าพุดจាកันตั้งใจกางหูฟังเอาเมตตากรุณาอันนั้นแท้อันใดพระพุทเจ้าว่า ดิจจดจำชื่อเอาแล้วทำตาม อันใดเป็นบาปละเสีย ตัดเสียให้เบาบางนั้นได้เป็นบุญคุณเป็นบุญกระทำเพิ่มเติมไปเรื่อยๆ อย่าให้เล็งต่อผู้อื่นเลี้ยงคาบร้ายนี้ ให้เล็งต่อทุกซอกอันจักได้ไปส่วยในภาวะภยันานั้น รักชีวิตตนมีอย่างไร ให้รักชีวิตแห่งท่านอย่างนั้น พระพุทเจ้าก็สรรเสริญผู้นั้นว่าดังนี้ โย โข อานนท ภิกขุ วา ภิกขุณี วา อุปาสโก วา อุปาสิกา วา ธมมาปฏิปนโน วิหริต สามีจิปฏิปนโน อนุธมมจารี โส ตถาคต สกฺกโรติ ครุฑโรติ มาเนติ ปุเชติ ปรมาย ดังนี้ อานนทะ ดูก่อนอานนทะ โย บุคฺคโล อันว่าบุคคลผู้ใด ภิกขุ วา ภิกขุก็ดี ภิกขุณี วา ภิกขุณีก็ดี อุปาสโก วา อุปาสกก็ดี อุปาสิกา วา อุปาสิกาก็ดี ธมมานุธมมปฏิปนโน อันปฏิบัติ วิปัสสนาธรรมอันควรแก่อริยะมัคคธรรม สามีจิปฏิปนโน ปฏิบัติควร อนุธมมช้อมีจารีมีปกติ อันกระทำธรรมปฏิบัติมีกว่าอันควร วิหริตอยู่ โส บุคฺคโล อันว่าบุคคลผู้นั้น สกฺกโรติ เรียกว่าได้บูชา ภิกขุก็ดี ภิกขุณีก็ดี อุปาสกก็ดี อุปาสิกาก็ดี ทั้งหลายอันตั้งอยู่ในศีล ๕ ศีล ๘ ศีล ๑๐ และจตุบริสุทธิศีลให้บริสุทธิ์แล้วปฏิบัติในสมณะวิปัสสนาดังนั้น ก็ถูกคำสอนพระพุทเจ้าว่า ธมมานุธมมปะปฏิปนโน นี้และ ภิกขุและภิกขุณีตั้งอยู่ในบริสุทธิ์ศีลแล้วให้ปฏิบัติตามคลองแท้แล ก็ถูกคำสอนพระพุทเจ้า^๘ บทว่า สามีจิปฏิปนโน อนุธมมจารีนี้แล กิริยาอันกล่าวลักษณะทานศีลภาวนาธรรม ด้วยอันย่อพอให้แจ้งแก่บุคคลหญิงชายทั้งหลาย ผู้ไม่มีวิสัยให้ได้จำไว้ในมโนหัวใจเทอญ อันว่ากระทำสักการะบูชา ตถาคต ยังพระตถาคต ครุฑโรติ เรียกว่าไหว้กระทำครบยำ มาเนติ เรียกว่าได้อ่อนน้อมอยู่ ปุเชติ เรียกว่าได้บูชา ตถาคต ยังพระตถาคต ปรมาย บูชาด้วยเครื่องบูชายิ่งนักแล ดูก่อนอนันตบุคคลผู้ใดพึงธรรมคำสอนพระตถาคตแล้วและไม่ทำตามกลับยังกระทำทุจริตอันเป็นบาปอยู่ บุคคลผู้นั้นแม้จะมา

^๘ ที. (ไทย) ๑๐/๑๖๐/๑๖๑.

บูชาพระตถาคตด้วยเครื่องประดับมีเข้าตอกดอกไม้ ของหอมผ้าผืนอ่อนเป็นต้นประมาณเท่าที่
ตักได้ซึ่งบูชาพระตถาคตนั้นไม่มีแล เหตุเหลืออาชญาตถาคตเทศนาไว้ฉันแล เหตุบุญจ
ชนโร อนิโจจ ขยเถน ทุกโซ ทยเถน อนตตา อสสารกเถน วิปริณามธมโม เวทนาชนโร อนิโจ
ทยเถน ทุกโซ ทยเถน อนตตา อสสารกเถน วิปริณามธมโม สญญาชนโร อนิโจจ ทยเถนทุก
โซ ทยเถน อนตตา อสสารกเถน วิปริณามธมโม สพเพ สงขารา อนิโจจ ทยเถน... สพเพ สง
ขาราทุกขา ทยเถน สพเพสงขารา อนตตา อสสารกเถน นามรูป อนิจจํ วัตนิพพานํ
นามรูป ทุกข์ ทยเถน สุขํ วัต นิพพานํ นามรูป อนตตา อสสารกเถน เต นิพพานํ ปรมํ สุขํ
เจริญตลอดทั้งวัน ชื่อว่าภาวนาออกปากมีผลอาานิสงส์กว้างขวางมากนักแล สัพพญจ มธุนา
มรูป ทุกข์ อนิจจํ อนตตา วิปริณามธมมํ ชื่อว่ายอดวิปัสสนาและจำเจริญตลอดทุกวันทุกคืน
มีผลอาานิสงส์กว้างขวางมากนักแม้ว่ากรรมวิบากอันหนักไปตกนรก มีกินน้ำนรก ผิดว่าหาก
ได้กินก็ไม่ลำบากมากนักแล

ธรรมเทศนาลักษณะทานศีลภาวนากถา สมัตตา กิริยาอันกล่าวลักษณะอันให้ทานรักษา
ศีลฟังธรรมภาวนาก็ถึงที่สุดจบบริบูรณ์เท่านั้นแล

สระเต็จแล้วยามตามวันจ่ายและ และจุลศักราชได้ ๑๒๗๙ ตัวพรรษาเท่าใจ เดือน ๓
ออก ๖ ค่ำ พร่ำว่าได้วัน ๑ อหิ นาม ปญญตติ ชื่อว่า อภิวังสามเณร ปางอยู่ปฏิบัติวัดร่อง
ฟอง วันนั้นและ..ธูเจ้าพระนายตนใดได้เล่าก็พิจารณาหาพร่องโทษ ที่ตกก็ตกเต็มทีพอจะ
ไปถ่มน้ำลายใส่ตัวหนังสือขำร้ายเงินและ ขำไม่ช่างแกว่งเหล็กजारและ

บรรณานุกรม

๑. ภาษาล้านนา-ไทย

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

อภิวัังสามเณร. **รักษณรักสาสลิ**. คัมภีร์ใบลานฉบับวัดร่องพอง ตำบลร่องพอง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่, จ.ศ. ๑๒๗๙.

มหามกุฏราชวิทยาลัย. **สยามรกฎสูตร เตปิฎก**. ปญจเม วาเร. นครปฐม : โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

ปุ๋ย แสงฉาย อนงคาราม. **พระไตรปิฎกภาษาไทย มหาวิทยาลัย ๕๐๐๐ กัณฑ์**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ ลูก ส. ธรรมภักดี, ๒๕๒๘.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

ปุ๋ย แสงฉาย อนงคาราม. **มิลินทปัญหา**. กรุงเทพมหานคร : ลูก ส ธรรมภักดี, ๒๕๒๘.

พระมหาสิทธิชัย ชยสิทธิ. **การศึกษาเชิงวิเคราะห์คัมภีร์ศัพท์รูปเทศของพระพุทธศาสนา
ในล้านนา, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์ดุขฎีบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๐.

วิโรจน์ อินทนนท์. **มิลินทปัญหาสำนวนล้านนา**. สาขาวิชาภาษาบาลี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ จัดเจ็ดยอดพระอารามหลวง. เชียงใหม่ : ภาควิชาปรัชญาและศาสนา คณะมนุษยศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๘.

สุรีย์ มีผลกิจ. **พระพุทธกิจ ๔๕ พรรษา**. พิมพ์ครั้งที่ ๙, กรุงเทพมหานคร : บริษัท คอมพิวเตอร์ จำกัด, ๒๕๕๕.

